

EURÓPSKE ZOSKUPENIE ÚZEMNEJ SPOLUPRÁČE TATRY

—

REGIÓN OKOLO TATIER.
Diagnóza prostredia

Táto diagnóza bola vypracovaná pre potreby prípravy cezhraničnej stratégie integrovaného rozvoja tatranského regiónu do roku 2030 s výhľadom do roku 2050 Európskym zoskupením územnej spolupráce TATRY s r.o. v rámci malého projektu s názvom „Spolupráca, ktorá posilňuje a rozvíja cezhraničné partnerstvá na území okolo Tatier“, ktorý získal finančný príspevok Európskej únie z programu Interreg Poľsko – Slovensko 2021 – 2027.

Výlučnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesú jej autori a nemôže sa stotožňovať s oficiálnymi názormi Európskej únie ani Prešovského samosprávneho kraja.

Pripravili:

Obsah

1. Úvod	5
1.1 Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY – základné informácie.....	5
1.2 Geografická oblasť prieskumu	5
2. Diagnóza Regiónu okolo Tatier	7
2.1 Poloha, rozloha, hustota obyvateľstva	7
2.2 Demografická situácia.....	8
2.2.1 Stav populácie	8
2.2.2 Štruktúra obyvateľstva	10
2.2.3 Prirodzený prírastok a migrácia.....	13
2.2.4 Zhrnutie	15
2.3 Ekonomika a trh práce	18
2.3.1 Podnikavosť.....	18
2.3.2 Trh práce	24
2.3.3 Podpora rozvoja podnikania.....	29
2.3.4 Zhrnutie	31
2.4 Sociálna sféra	33
2.4.1 Vzdelávanie	33
2.4.2 Ochrana zdravia.....	41
2.4.3 Zhrnutie	46
2.4 Životné prostredie.....	48
2.4.1 Prírodné hodnoty	48
2.4.2 Ochrana životného prostredia.....	52
2.4.3 Zhrnutie	54
2.5 Cestovný ruch a kultúra	58
2.5.1 Turistické atrakcie	58
2.5.2 Infraštruktúra cestovného ruchu.....	66
2.5.3 Zhrnutie	70
2.6 Doprava a komunikácia.....	73
3. Špecifické vlastnosti regiónu okolo Tatier	77
3.1 Silné stránky	77
3.2 Slabé stránky	78
4. Vnútoraná diferenciacia Regiónu okolo Tatier	79
4.1 Dominantné funkcie jednotlivých častí Regiónu okolo Tatier	79
4.2 Funkčná oblasť.....	83
5. Analýza prostredia – príležitosti a hrozby	85
5.1 Právne prostredie	85

5.2 Ekonomické prostredie	85
5.3 Sociálne prostredie	86
5.4 Technologické a technické prostredie	87
6. Región okolo Tatier vs. iné regióny	88
6.1 Susedné regióny	88
6.2 Modelový región	91
7. Zhrnutie – závery a odporúčania	95
8. Zoznam tabuliek, diagramov a obrázkov	98

1. Úvod

1.1 Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY – základné informácie

Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY je cezhraničná organizácia, ktorú tvoria:

- na poľskej strane – **Zväzok Euroregión „Tatry“**,
- na slovenskej strane – **Združenie Euroregión Tatry**.

Je to organizácia zapísaná do zoznamu Európskych zoskupení územnej spolupráce, ktoré sú špecifickým typom právnickej osoby vytvorenej na základe práva Európskej únie s cieľom podporovať územnú spoluprácu a prispievať k posilňovaniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti Spoločenstva. Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY je v súčasnosti jedným zo šiestich takýchto zoskupení, do ktorých je Poľsko zapojené¹.

Organizácia má právnu subjektivitu podľa práva Európskej únie, je právne spôsobilá a má najširšiu právnu spôsobilosť, aká sa priznáva podľa vnútroštátneho práva členského štátu právnickým osobám.

Štatutárnym sídlom subjektu je Nowy Targ v Poľsku.

Činnosť Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY je zameraná na rozvoj, uľahčovanie a propagáciu poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce s cieľom posilniť sociálnu a hospodársku súdržnosť v oblasti pôsobenia zoskupenia. Zoskupenie sa môže tiež podieľať na riadení a implementácii programov alebo častí programov financovaných Európskou úniou, najmä poľsko-slovenských cezhraničných mikroprojektov a sieťových projektov.

1.2 Geografická oblasť prieskumu

Územie, na ktorom EZÚS TATRY vykonáva svoje úlohy, zahŕňa oblasti:

- v Poľsku: Malopoľské vojvodstvo,
- na Slovensku: okresy: Kežmarok, Levoča, Poprad, Sabinov, Stará Ľubovňa v Prešovskom kraji; Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Námestovo, Ružomberok, Tvrdošín v Žilinskom kraji a Spišská Nová Ves v Košickom kraji.

Pre účely tejto štúdie bolo rozhodnuté zamerať analýzu na nasledujúcu geografickú oblasť:

- **v Poľsku – okresy Nowy Targ, Tatry, Nowy Sącz, Gorlice, Myślenice, Limanowa, Sucha Beskidzka a mestský okres Nowy Sącz,**

¹ <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/wykaz-europejskich-ugrupowan-wspolpracy-terytorialnej>, prístup: 24. 3. 2025.

- na Slovensku – okresy: Kežmarok, Levoča, Poprad, Sabinov, Stará Ľubovňa, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Námestovo, Ružomberok, Tvrdošín a Spišská Nová Ves.

Uvedené územie sa definuje ako **Región okolo Tatier**. Diagnóza bola vykonaná na všeobecnej úrovni pre celé vymedzené územie spolu s dodatočnou analýzou na úrovni jednotlivých okresov.

2. Diagnóza Regiónu okolo Tatier

2.1 Poloha, rozloha, hustota obyvateľstva

Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY pôsobí na území nachádzajúcom sa **v pohraničí Poľska a Slovenska**. Región okolo Tatier (vymedzený v podkapitole 1.2 *Geografická oblasť prieskumu*) má celkovú **rozlohu 14 476 km²** – 6 831 km² v Poľsku (2,2 % rozlohy krajiny) a 7 645 km² na Slovensku (15,6 % rozlohy krajiny).

Jednotlivé okresy sa líšia veľkosťou, pričom najmenší je okres Mesto Nowy Sącz (58 km²), nasleduje okres Levoča (421 km²), okres Tatry (472 km²) a okres Tvrdošín (479 km²). Súčasne sa na území nachádzajú celky s rozlohou nad 1 000 km²: okres Nowy Sącz (1 550 km²), okres Nowy Targ (1 475 km²), okres Liptovský Mikuláš (1 341 km²) a okres Poprad (1 105 km²).

Hustota obyvateľstva v Regióne okolo Tatier je 116,8 osôb na km² a je porovnateľná s Poľskom (119,9 osôb na km²) a Slovenskom (110,7 osôb na km²). Zároveň je hustota obyvateľstva slovenskej časti skúmaného územia výrazne nižšia ako hustota obyvateľstva poľskej časti (90,2 os./km² a 146,6 os./km²). Väčšina slovenských okresov, ktoré sú súčasťou regiónu okolo Tatier má hustotu obyvateľstva nižšiu ako 100 os./km².

Tabuľka č. 1. Rozloha a hustota obyvateľstva okresov, ktoré tvoria Región okolo Tatier

Celok	Rozloha [km ²]	Hustota obyvateľstva – 2023 [os./km ²].
REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	14 476	116,8
REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	6 831	146,6
REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	7 645	90,2
Okres Gorlice	966	109,0
Okres Limanowa	951	138,4
Okres Myślenice	673	192,9
Okres Nowy Sącz	1 550	138,7
Okres Nowy Targ	1 475	128,9
Okres Sucha Beskidzka	686	120,8
Okres Tatry	472	140,8
Nowy Sącz	58	1 385,5
Okres Dolný Kubín	492	78,9
Okres Kežmarok	630	118,7
Okres Levoča	421	78,8
Okres Liptovský Mikuláš	1 341	53,4

Celok	Rozloha [km ²]	Hustota obyvateľstva – 2023 [os./km ²].
Okres Námestovo	690	92,6
Okres Poprad	1 105	92,6
Okres Ružomberok	647	87,7
Okres Sabinov	545	112,0
Okres Spišská Nová Ves	587	167,6
Okres Stará Ľubovňa	708	74,8
Okres Tvrdošín	479	74,7

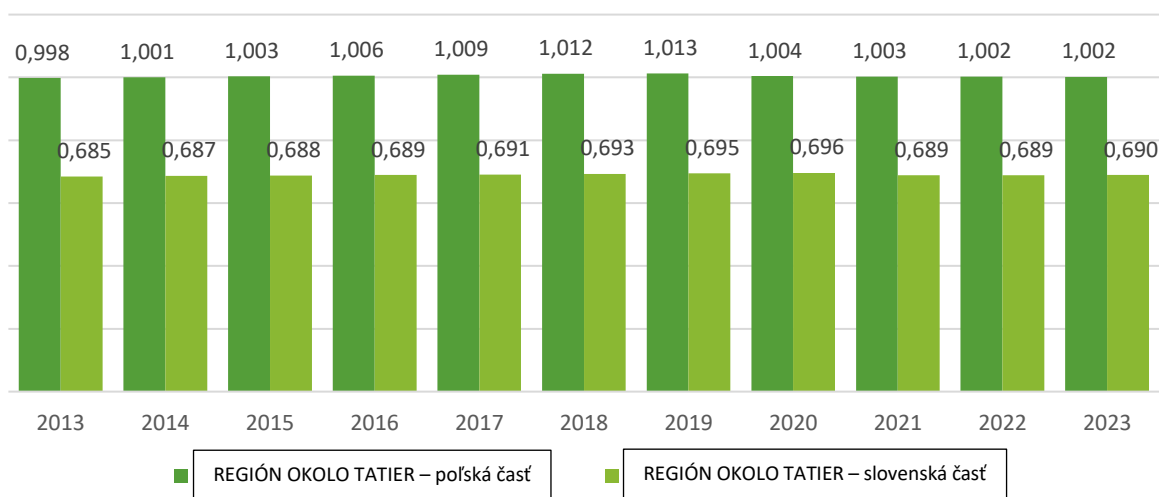
Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

2.2 Demografická situácia

2.2.1 Stav populácie

Na konci roku 2023 žilo v Regióne okolo Tatier takmer **1,7 milióna obyvateľov** – niečo vyše 1 milióna v poľskej časti (2,7 % obyvateľstva krajiny) a takmer 700 000 v slovenskej časti (12,7 % obyvateľstva krajiny). Počet obyvateľov Regiónu sa za posledné desaťročie zvýšil o 0,5 %, pričom na Slovensku bol rast o niečo dynamickejší ako v Poľsku (0,7 %, resp. 0,3 %).

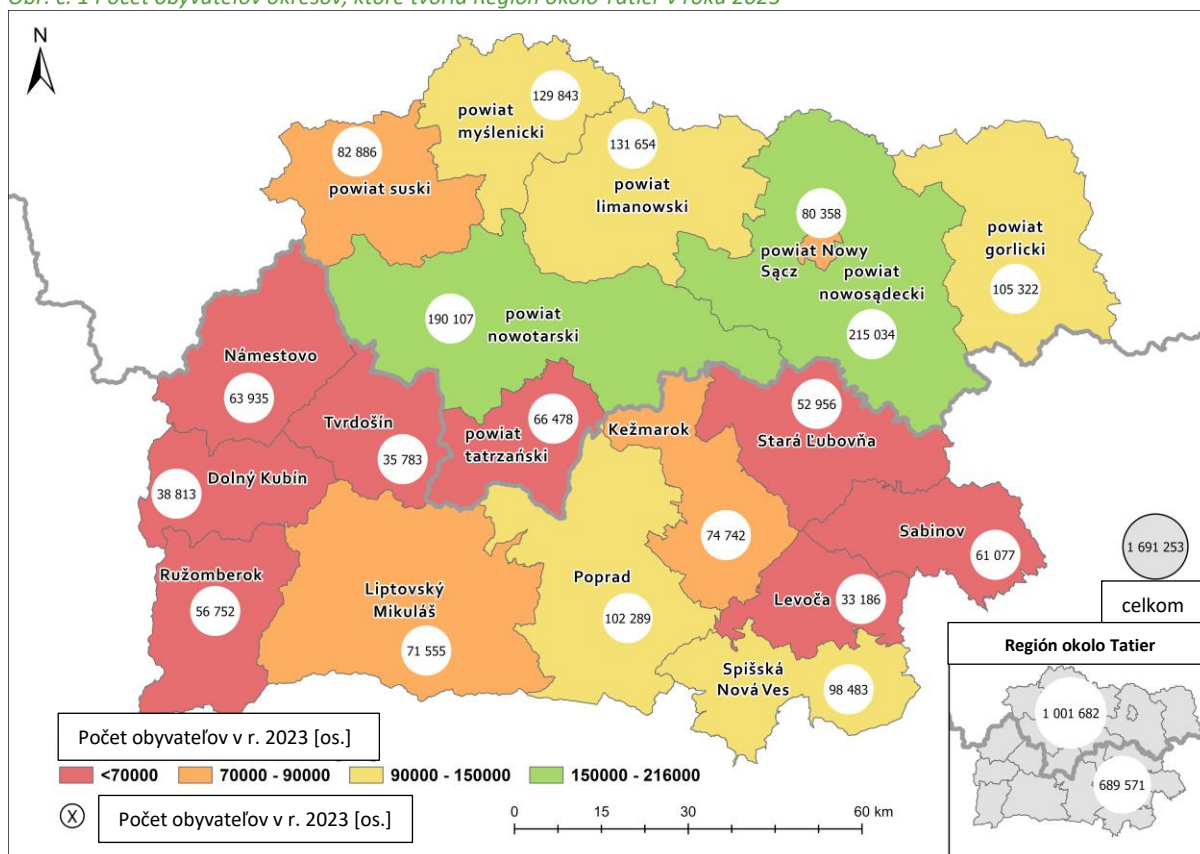
Diagram č. 1. Počet obyvateľov regiónu okolo Tatier [mil. osôb].

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Najväčšie jednotky Regiónu z hľadiska počtu obyvateľov sa nachádzajú na poľskej strane a sú to tieto okresy: Nowy Sącz (215 tis. obyvateľov), Limanowa (132 tis. obyvateľov), Myślenice (130 tis. obyvateľov), Nowy Targ (130 tis. obyvateľov) a Gorlice (105 tis. obyvateľov). Na slovenskej strane sú okresy menšie – iba okres Poprad má viac ako 100 tisíc obyvateľov (102 tisíc obyvateľov).

Obr. č. 1 Počet obyvateľov okresov, ktoré tvoria Región okolo Tatier v roku 2023

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Hoci počet obyvateľov väčšiny celkov klesá, niektoré z nich sa vyznačujú výrazným nárastom počtu obyvateľov, čo prispieva k celkovému rastu počtu obyvateľov celého Regiónu. Tu sa odlišuje najmä okres Námestovo (nárast počtu obyvateľov o 6,1 % v rokoch 2013 až 2023), okres Myślenice (+4,7 %), okres Kežmarok (+4,7 %), okres Sabinov (+4,5 %) a okres Limanova (+2,4 %). Na druhej strane v poslednom desaťročí percentuálne najvýraznejšie klesol počet obyvateľov mesta Nowy Sącz (-4,3 %) a okresu Gorlice (-3,6 %).

Tabuľka č. 2. Počet obyvateľov a zmeny počtu obyvateľov v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier

Celok	Počet obyvateľov v roku 2013 [os.]	Počet obyvateľov v roku 2023 [os.]	Zmena počtu obyvateľov 2013 – 2023 [%]
REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	1 683 309	1 691 253	+0,5 %
REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	998 306	1 001 682	+0,3 %
REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	685 003	689 571	+0,7 %
Okres Gorlice	109 201	105 322	-3,6 %
Okres Limanova	128 545	131 654	+2,4 %
Okres Myślenice	123 991	129 843	+4,7 %

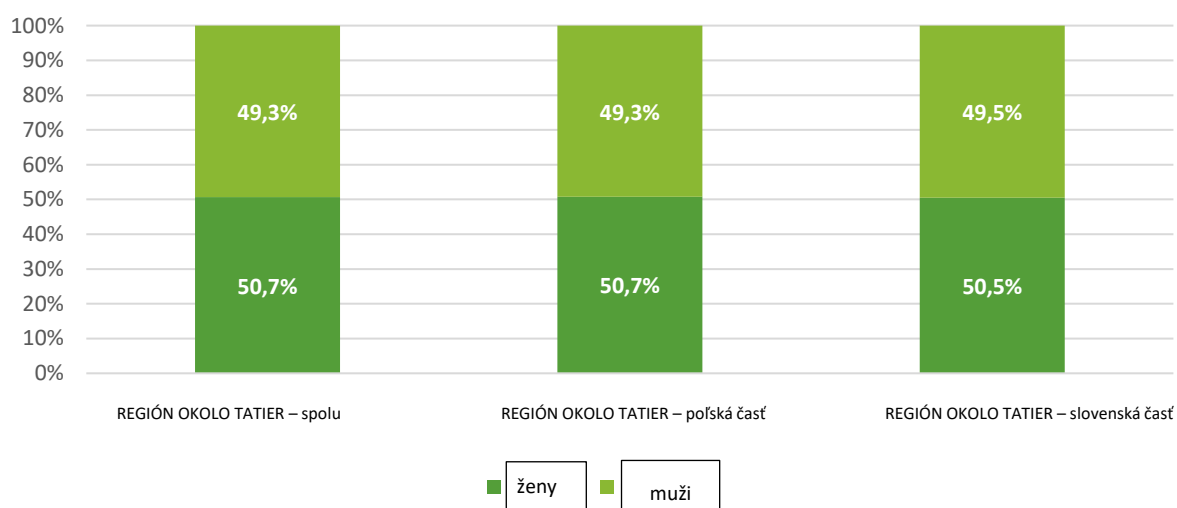
Celok	Počet obyvateľov v roku 2013 [os.]	Počet obyvateľov v roku 2023 [os.]	Zmena počtu obyvateľov 2013 – 2023 [%]
Okres Nowy Sącz	211 045	215 034	+1,9 %
Okres Nowy Targ	189 623	190 107	+0,3 %
Okres Sucha Beskidzka	84 111	82 886	-1,5 %
Okres Tatry	67 847	66 478	-2,0 %
Nowy Sącz	83 943	80 358	-4,3 %
Okres Dolný Kubín	39 499	38 813	-1,7 %
Okres Kežmarok	71 389	74 742	+4,7 %
Okres Levoča	33 372	33 186	-0,6 %
Okres Liptovský Mikuláš	72 592	71 555	-1,4 %
Okres Námestovo	60 248	63 935	+6,1 %
Okres Poprad	104 297	102 289	-1,9 %
Okres Ružomberok	57 762	56 752	-1,7 %
Okres Sabinov	58 450	61 077	+4,5 %
Okres Spišská Nová Ves	98 244	98 483	+0,2 %
Okres Stará Ľubovňa	53 140	52 956	-0,3 %
Okres Tvrdošín	36 010	35 783	-0,6 %

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

2.2.2 Štruktúra obyvateľstva

V štruktúre obyvateľstva Regiónu okolo Tatier majú miernu prevahu ženy, ktoré tvoria **50,7 % z celkového počtu obyvateľov**.

Diagram č. 2. Štruktúra obyvateľstva Regiónu okolo Tatier podľa pohlavia v roku 2023 [%].

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Trend, ktorý pozorujeme v Regióne okolo Tatier je zhodný s celoeurópskym **trendom starnutia obyvateľstva** – kým v roku 2013 tvorili ľudia v poproduktívnom veku 13,8 % obyvateľstva tejto oblasti, o desať rokov neskôr sa tento podiel zvýšil na 18,0 %. Tento jav je výraznejší na poľskej strane Tatier, kde ľudia v poproduktívnom veku tvoria 19,6 % obyvateľstva, hoci je to stále menej ako celoštátny ukazovateľ (23,3 %). Na druhej strane slovenská časť regiónu zostáva štatisticky „mladšia“ – podiel obyvateľov v poproduktívnom veku tu predstavuje 15,6 %, čo je tiež menej ako ukazovateľ za celé Slovensko (18,4 %).

Diagram č. 3. Štruktúra obyvateľstva Regiónu okolo Tatier podľa veku v rokoch 2013 a 2023 [%].

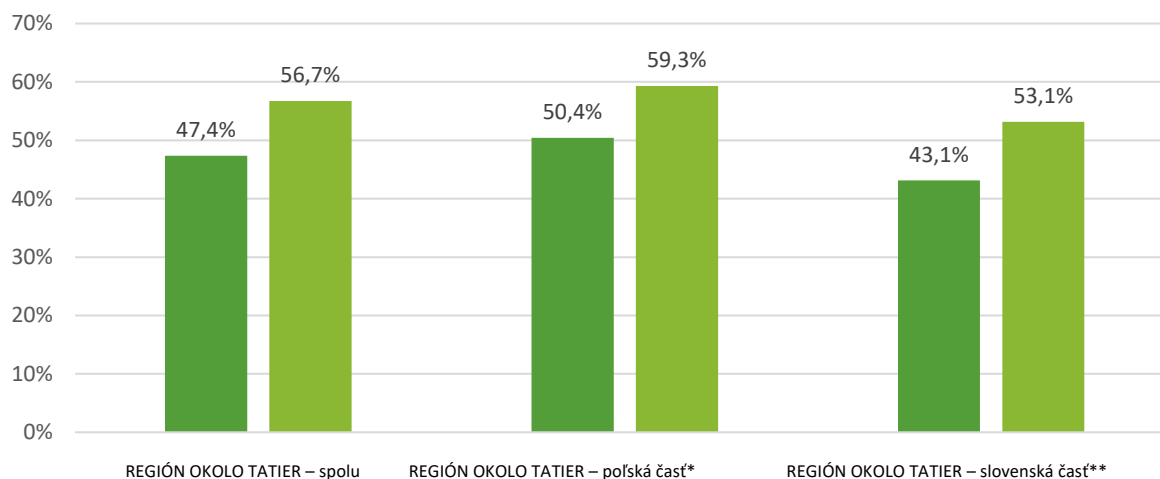
*predproduktívny vek – do 14 rokov, produktívny vek – 15 – 59 rokov ženy, 15 – 64 rokov muži, poproduktívny vek – od 60 rokov ženy, od 65 rokov muži

**predproduktívny vek – do 14 rokov, produktívny vek – 15 – 64 rokov, poproduktívny vek – od 65 rokov

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Index závislosti vypočítaný ako pomer ľudí v predproduktívnom a poproduktívnom veku k ľuďom v produktívnom veku, sa v predmetnej oblasti zvýšil zo 47,4 % v roku 2013 na 56,7 % v roku 2023.

Diagram č. 4. Index závislosti Regiónu okolo Tatier v rokoch 2013 a 2023 [%]

*predproduktívny vek – do 14 rokov, produktívny vek – 15 – 59 rokov ženy, 15 – 64 rokov muži, poproduktívny vek – od 60 rokov ženy, od 65 rokov muži

**predproduktívny vek – do 14 rokov, produktívny vek – 15 – 64 rokov, poproduktívny vek – od 65 rokov

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Najpokročilejší proces starnutia obyvateľstva (najvyšší podiel osôb v poproduktívnom veku na celkovom počte obyvateľov) sa týka mesta Nowy Sącz (23,9 %), nasleduje okres Tatry (22,1 %), Gorlice (20,0 %), Sucha Beskidzka (20,7 %) a Liptovský Mikuláš (20,6 %). Na druhej strane najmenším podielom osôb v poproduktívnom veku na celkovom počte obyvateľov sa vyznačujú také okresy ako Námestovo (11,4 %), Kežmarok (11,5 %) alebo Sabinov (12,9 %). Medzi jednotkami tvoriacimi región okolo Tatier je teda možné vidieť veľmi veľké rozdiely v štruktúre obyvateľstva podľa veku.

Tabuľka č. 3. Štruktúra obyvateľstva podľa veku a index závislosti v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier

Celok	Percento populácie v predproduktívnom veku 2023 [%]	Percento populácie v produktívnom veku 2023 [%]	Percento populácie v poproduktívnom veku 2023 [%]	Index závislosti [%]
REGIÓŇ OKOLO TATIER – spolu	18,2 %	63,8 %	18,0 %	56,7 %
REGIÓŇ OKOLO TATIER – poľská časť	17,6 %	62,8 %	19,6 %	59,3 %
REGIÓŇ OKOLO TATIER – slovenská časť	19,1 %	65,3 %	15,6 %	53,1 %
Okres Gorlice	15,1 %	61,6 %	23,3 %	62,3 %
Okres Limanowa	16,2 %	61,8 %	22,0 %	61,9 %
Okres Myślenice	19,7 %	62,9 %	17,4 %	59,0 %
Okres Nowy Sącz	18,2 %	63,0 %	18,8 %	58,7 %
Okres Nowy Targ	19,2 %	63,3 %	17,5 %	57,9 %

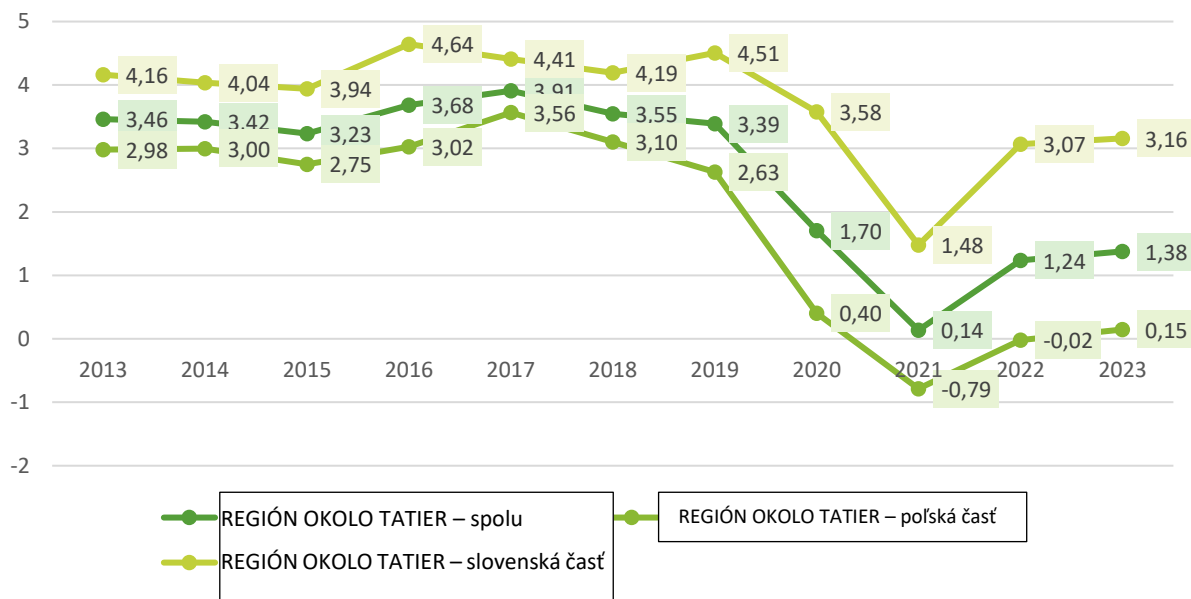
Celok	Percento populácie v predproduktívnom veku 2023 [%]	Percento populácie v produktívnom veku 2023 [%]	Percento populácie v poproduktívnom veku 2023 [%]	Index závislosti [%]
Okres Sucha Beskidzka	16,8 %	63,6 %	19,6 %	57,2 %
Okres Tatry	16,5 %	62,8 %	20,7 %	59,2 %
Nowy Sącz	15,9 %	61,9 %	22,1 %	61,4 %
Okres Dolný Kubín	16,2 %	66,1 %	17,7 %	51,3 %
Okres Kežmarok	23,9 %	64,6 %	11,5 %	54,8 %
Okres Levoča	18,3 %	66,5 %	15,2 %	50,4 %
Okres Liptovský Mikuláš	14,4 %	65,2 %	20,5 %	53,4 %
Okres Námestovo	21,9 %	66,8 %	11,4 %	49,8 %
Okres Poprad	16,5 %	65,3 %	18,2 %	53,1 %
Okres Ružomberok	15,0 %	65,8 %	19,2 %	52,1 %
Okres Sabinov	23,3 %	63,8 %	12,9 %	56,7 %
Okres Spišská Nová Ves	20,5 %	64,4 %	15,1 %	55,2 %
Okres Stará Ľubovňa	20,8 %	65,4 %	13,8 %	53,0 %
Okres Tvrdošín	17,5 %	66,5 %	16,0 %	50,4 %

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

2.2.3 Prirodzený prírastok a migrácia

Región okolo Tatier sa vyznačuje **kladnými hodnotami prirodzeného prírastku**, hoci v posledných rokoch bol nižší ako v predchádzajúcich rokoch. Priemerný prirodzený prírastok na 1 000 obyvateľov za obdobie 2013 – 2023 pre Región okolo Tatier je 2,65 ‰ (1,89 ‰ v poľskej časti, 3,74 ‰ v slovenskej časti) – pre porovnanie v Poľsku je to -1,68 ‰ a na Slovensku -0,09 ‰. Prevalha narodení nad úmrtiami je pre skúmanú oblasť významnou výhodou.

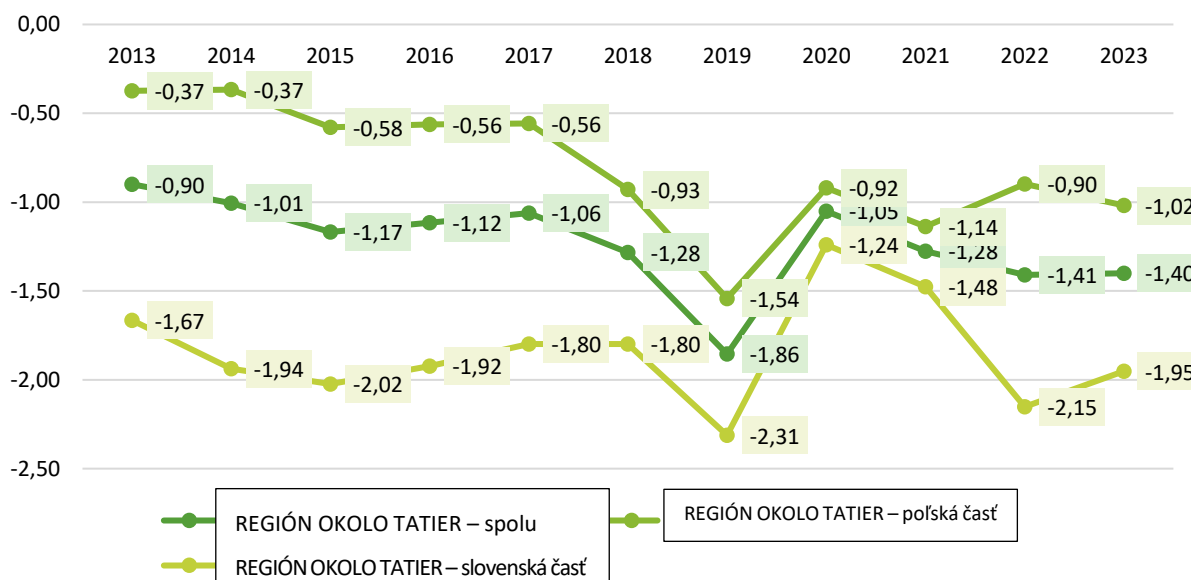
Diagram č. 5. Prirodzený prírastok na 1 000 obyvateľov Regiónu okolo Tatier v rokoch 2013 – 2023 [%]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Región sa vyznačuje **záporným migračným saldom** – priemerné migračné saldo na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 bolo -1,23 ‰, pričom v poľskej časti Regiónu bolo -0,81 ‰ a v slovenskej časti -1,84 ‰.

Diagram č. 6. Migračné saldo na 1 000 obyvateľov regiónu okolo Tatier v rokoch 2013 – 2023 [%]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Len 4 z celkov, ktoré tvoria Región okolo Tatier, sa vyznačujú záporným priemerom prirodzeného prírastku na 1 000 obyvateľov v období 2013 – 2023: okresy Gorlice (-0,34 ‰) a Sucha Beskidzka (-0,70 ‰) a okresy Liptovský Mikuláš (-1,88 ‰) a Ružomberok (-1,52 ‰). Na druhej strane veľmi

vysoké kladné hodnoty tohto ukazovateľa charakterizujú okresy Kežmarok (8,52 ‰), Námestovo (8,46 ‰) a Sabinov (8,31 ‰). Takmer všetky jednotky – okrem okresu Myšlenice a okresu Liptovský Mikuláš – sa vyznačujú záporným priemerným migračným saldom na 1 000 obyvateľov v období 2013 – 2023. Najnižšie hodnoty tohto ukazovateľa vykazujú okresy Stará Ľubovňa (-4,25 ‰), Tvrdošín (-3,38 ‰) a mesto Nowy Sącz (-3,18 ‰).

Tabuľka č. 4. Priemerný prirodzený prírastok na 1 000 obyvateľov a priemerné migračné saldo na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 v okresoch, ktoré tvoria Regiún okolo Tatier

Celok	Priemerný prirodzený prírastok na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 [‰]	Priemer migračného salda na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 [‰]
REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	2,65	-1,23
REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	1,89	-0,81
REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	3,74	-1,84
Okres Gorlice	-0,34	-2,06
Okres Limanowa	3,93	-1,14
Okres Myšlenice	2,56	1,68
Okres Nowy Sącz	3,69	-0,81
Okres Nowy Targ	1,65	-0,63
Okres Sucha Beskidzka	-0,70	-0,44
Okres Tatry	0,25	-0,90
Nowy Sącz	0,43	-3,18
Okres Dolný Kubín	1,05	-1,76
Okres Kežmarok	8,52	-0,67
Okres Levoča	2,41	-1,18
Okres Liptovský Mikuláš	-1,88	0,56
Okres Námestovo	8,46	-2,26
Okres Poprad	1,32	-1,28
Okres Ružomberok	-1,52	-1,85
Okres Sabinov	8,31	-2,52
Okres Spišská Nová Ves	4,49	-2,79
Okres Stará Ľubovňa	6,10	-4,25
Okres Tvrdošín	3,44	-3,38

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

2.2.4 Zhrnutie

Regiún okolo Tatier, v ktorom na konci roka 2023 žilo takmer 1,7 milióna obyvateľov, vykazuje rôznorodé demografické trendy, ktoré sa premietajú do špecifických sociálno-ekonomických výziev a dôsledkov. Napriek malému, ale kladnému rastu počtu obyvateľov na úrovni 0,5 % v priebehu desaťročia je tento vývoj nerovnomerný, pričom niektoré celky zaznamenávajú pokles počtu obyvateľov, zatiaľ čo iné dynamicky demograficky rastú.

Fenomén starnutia obyvateľstva je čoraz zjavnejší, pričom podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku sa za desať rokov zvýšil z 13,8 % na 18,0 %. Tento proces pokročil najmä na poľskej strane, hoci je stále nižší ako ukazovateľ pre celý štát. Na druhej strane slovenská časť regiónu zostáva demograficky

o niečo „mladšia“. Zvýšenie miery závislosti na 56,7 % poukazuje na rastúci tlak na systémy sociálnej a zdravotnej starostlivosti a na potrebu prijať opatrenia na prispôsobenie sociálnej politiky novej vekovej štruktúre obyvateľstva.

Silnou stránkou Regiónu je kladný prirodzený prírastok. V kontexte negatívnych trendov demografického vývoja v oboch krajinách – Poľsku a na Slovensku – je prevaha počtu narodených nad počtom zomrelých dôležitým prínosom pre Región, ktorý poskytuje potenciál pre ďalší sociálno-ekonomický rozvoj. Zároveň je však potrebné upozorniť na záporné migračné saldo. Odliv obyvateľstva, najmä mladého a ekonomicky aktívneho, môže viesť k prehlbovaniu problémov s vyľudňovaním a znižovaniu miestneho ekonomického potenciálu.

Rozdiely medzi správnymi celkami Regiónu z hľadiska demografickej dynamiky, vekovej štruktúry a migračných procesov poukazujú na potrebu diferencovanej, územne prispôbenej rozvojovej politiky. Výzvy súvisiace so sociálnou infraštruktúrou, trhom práce, prístupom k službám a zabezpečením kvality života starnúceho obyvateľstva si budú vyžadovať osobitnú pozornosť miestnych aj regionálnych orgánov, najmä v kontexte zachovania rovnováhy medzi rastom a kvalitou života obyvateľov na oboch stranách Tatier.

Porovnávali sa hodnoty ukazovateľov opisujúcich demografickú situáciu v celkoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier. Jednotlivým ukazovateľom bol priradený stimulačný charakter (čím vyššia hodnota, tým priaznivejší výsledok v kontexte rozvoja správnej jednotky) a destimulačný charakter (čím nižšia hodnota, tým priaznivejší výsledok v kontexte rozvoja jednotky), t. j.:

- zmena počtu obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 – stimulant;
- priemerný prirodzený prírastok na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 – stimulant;
- priemer migračného salda na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 – stimulant;
- podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku na celkovom počte obyvateľov – destimulant.

Ukazovatele boli normalizované podľa vzorcov:

- pre stimulanty:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{min}}{x_{max} - x_{min}}$$

- pre destimulanty:

$$z_{ij} = \frac{x_{max} - x_{ij}}{x_{max} - x_{min}}$$

kde:

z_{ij} - hodnota j-tej premennej v i-tej jednotke po štandardizácii

x_{ij} - hodnota j-tej premennej v i-tej jednotke

x_{max} - maximálna hodnota j-tej premennej

x_{min} - minimálna hodnota j-tej premennej

Čím bližšie je teda hodnota normalizovaného ukazovateľa k jednotke, tým bližšie je predmetný objekt k abstraktnému modelu rozvoja (objekt s najpriaznivejšími hodnotami pre danú premennú), a čím bližšie je k nule, tým je ďalej od abstraktného modelu rozvoja. Za všeobecný ukazovateľ demografickej situácie danej jednotky sa považuje priemer zo štandardizovaných ukazovateľov.

Na základe predloženej metodiky možno konštatovať, že k správnym celkom s najpriaznivejšou demografickou situáciou patria: okres Kežmarok, okres Námestovo, okres Sabinov, okres Myšlenice a okres Nowy Sącz. Na opačnom póle sú: mesto Nowy Sącz, okres Gorlice, okres Ružomberok, okres Tatry a okres Sucha Beskidzka.

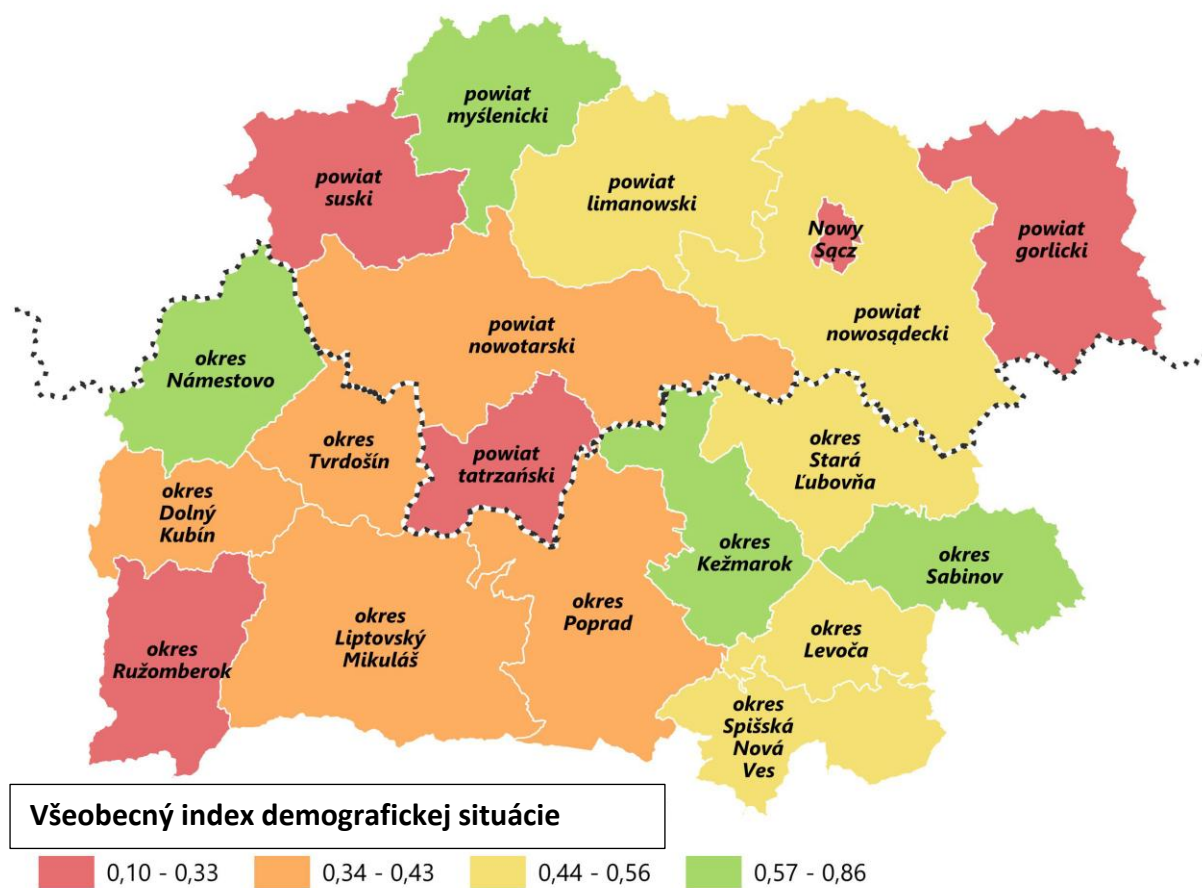
Tabuľka č. 5. Celkové hodnotenie demografickej situácie v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier, na základe štandardizovaných ukazovateľov

Celok	Zmena počtu obyvateľstva v rokoch 2013 – 2023	Priemerný prirodzený prírastok na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023	Priemer migračného salda na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023	Podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku na celkovom počte obyvateľov	Všeobecný ukazovateľ demografickej situácie
Okres Gorlice	0,07	0,15	0,37	0,15	0,18
Okres Limanowa	0,64	0,56	0,53	0,52	0,56
Okres Myšlenice	0,87	0,43	1,00	0,41	0,68
Okres Nowy Sącz	0,59	0,54	0,58	0,51	0,56
Okres Nowy Targ	0,44	0,34	0,61	0,34	0,43
Okres Sucha Beskidzka	0,27	0,11	0,64	0,26	0,32
Okres Tatry	0,22	0,20	0,57	0,14	0,28
Nowy Sącz	0,00	0,22	0,18	0,00	0,10
Okres Dolný Kubín	0,24	0,28	0,42	0,50	0,36
Okres Kežmarok	0,86	1,00	0,60	0,99	0,86
Okres Levoča	0,36	0,41	0,52	0,70	0,50
Okres Liptovský Mikuláš	0,27	0,00	0,81	0,27	0,34
Okres Námestovo	1,00	0,99	0,34	1,00	0,83
Okres Poprad	0,23	0,31	0,50	0,46	0,37
Okres Ružomberok	0,24	0,03	0,41	0,37	0,26

Okres Sabinov	0,84	0,98	0,29	0,88	0,75
Okres Spišská Nová Ves	0,43	0,61	0,25	0,70	0,50
Okres Stará Ľubovňa	0,38	0,77	0,00	0,80	0,49
Okres Tvrdošín	0,35	0,51	0,15	0,63	0,41

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Obr. č. 2 Všeobecný index demografickej situácie

Zdroj: vlastné spracovanie

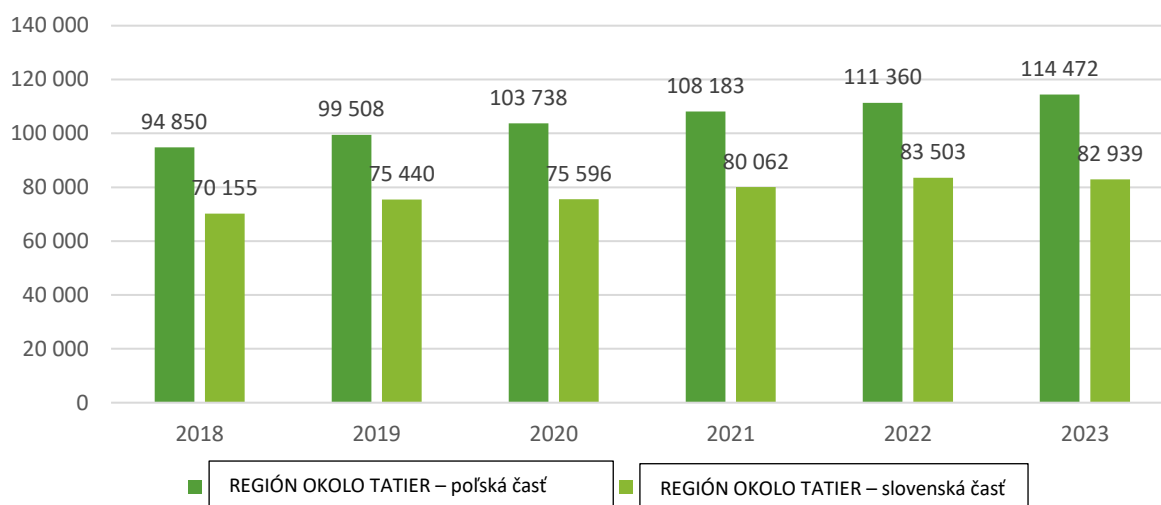
2.3 Ekonomika a trh práce

2.3.1 Podnikavosť

Pri skúmaní podnikania v regióne okolo Tatier boli použité údaje o počte hospodárskych subjektov. V prípade Poľska ide o údaje o subjektoch národného hospodárstva zapísaných v registri REGON a v prípade Slovenska ide o súčet subjektov definovaných Štatistickým úradom Slovenskej republiky ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia. V roku 2023 bolo v Regióne okolo Tatier

evidovaných celkom takmer 200 tis. hospodárskych subjektov – takmer 114,5 tis. v poľskej časti a 82,9 tis. v slovenskej časti. To je o viac ako 30 tis. subjektov viac ako v roku 2018. Počet podnikateľských subjektov v rokoch 2018 až 2023 v Regióne okolo Tatier rástol dynamickejšie ako v Poľsku a na Slovensku (19,6 % – Región okolo Tatier, 18,0 % – Poľsko, 18,5 % – Slovensko), pričom dynamika v poľskej časti Regiónu bola vyššia ako v slovenskej časti (20,7 %, resp. 18,2 %). Región okolo Tatier sa z hľadiska podnikania rozvíja rýchlejšie ako ostatné časti oboch krajín, čo môže naznačovať jeho rastúci ekonomický potenciál.

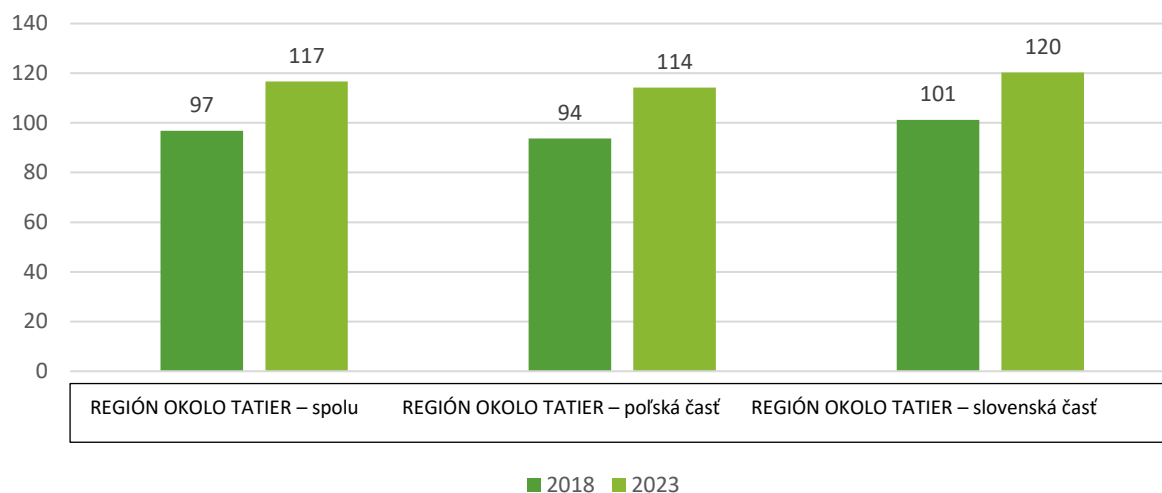
Diagram č. 7. Počet ekonomických subjektov v Regióne okolo Tatier [ks]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Počet podnikov na 1 000 obyvateľov môže byť meradlom úrovne podnikavosti. V roku 2023 bol v celom regióne okolo Tatier tento ukazovateľ 117 podnikov na 1 000 obyvateľov, pričom v poľskej časti bol nižší ako v slovenskej (114 a 120 podnikov na 1 000 obyvateľov). Pre porovnanie, hodnota tohto ukazovateľa v Poľsku bola 137 a na Slovensku 130 podnikov na 1 000 obyvateľov. Región okolo Tatier sa preto vyznačuje nižšou úrovňou podnikavosti v pomere k počtu obyvateľov, ako je národný priemer v Poľsku aj na Slovensku.

Diagram č. 8. Počet podnikov na 1 000 obyvateľov v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023 [ks]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Najvyššou úrovňou podnikania, určenou počtom podnikov na 1 000 obyvateľov, sa spomedzi správnych celkov zaradených do Regiónu okolo Tatier vyznačuje okres Tatry (190), okres Námestovo (182), okres Stará Ľubovňa (146), okres Tvrdošín (146), mesto Nowy Sącz (140) a okres Liptovský Mikuláš (130) – ostatné správne celky sú už v tomto aspekte pod priemerom pre celé Poľsko a Slovensko. Najmenej rozvinutá je podnikavosť v okrese Spišská Nová Ves (82 podnikateľských subjektov na 1 000 obyvateľov), v okrese Gorlice (88), v okrese Levoča (96), v okrese Kežmarok (98) a v okrese Nowy Sącz (98). Niektoré z týchto subjektov sa však vyznačujú vysokou dynamikou počtu podnikov, pričom v období rokov 2018 až 2023 sa v okrese Kežmarok zvýšil o 32,2 % a v okrese Nowy Sącz o 24,3 %. Relatívne nízka úroveň podnikania v kombinácii s nízkou dynamikou počtu hospodárskych subjektov charakterizuje okres Gorlice a okresy Levoča a Spišská Nová Ves.

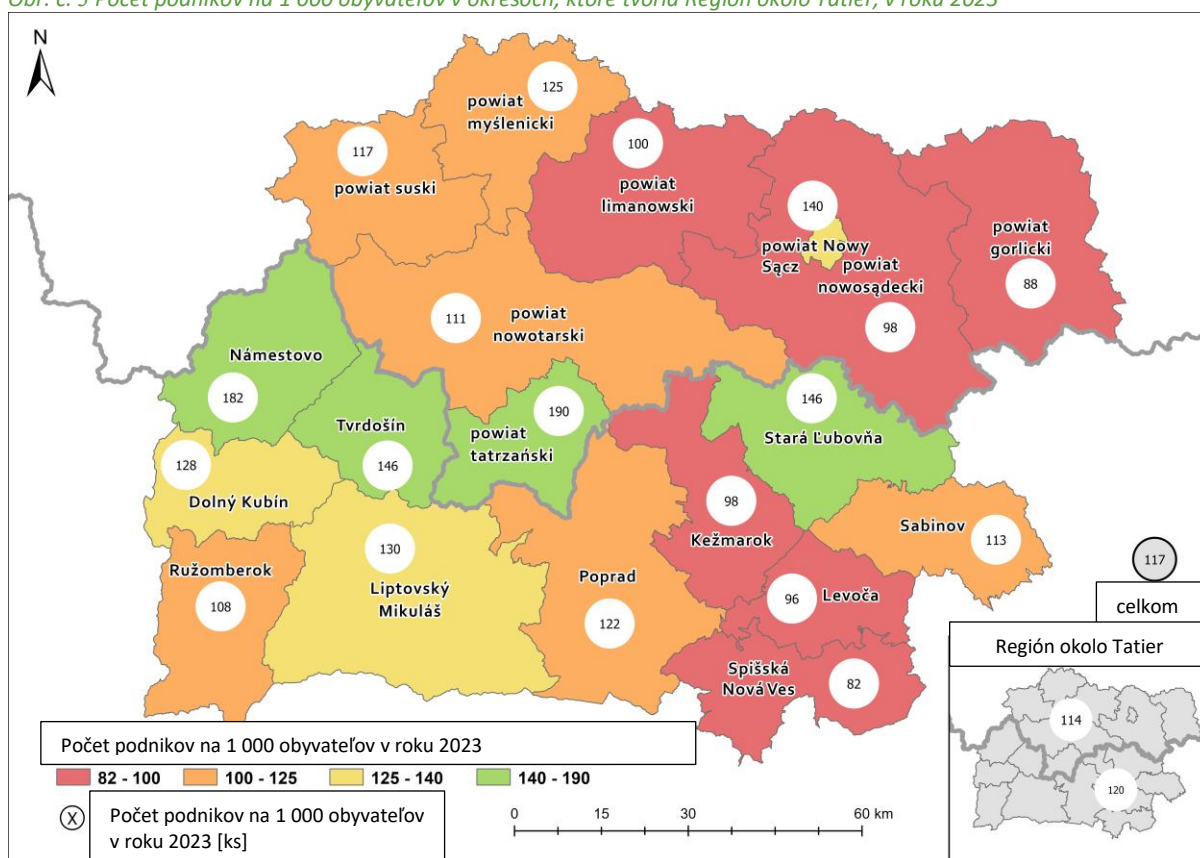
Tabuľka č. 6. Počet podnikov na 1 000 obyvateľov v roku 2023 a zmena počtu podnikov v rokoch 2018 – 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier

Celok	Počet ekonomických subjektov na 1 000 obyvateľov v roku 2023 [ks]	Zmena počtu ekonomických subjektov v rokoch 2018 – 2023 [%]
REGIÓŇ OKOLO TATIER – spolu	117	19,6 %
REGIÓŇ OKOLO TATIER – poľská časť	114	20,7 %
REGIÓŇ OKOLO TATIER – slovenská časť	120	18,2 %
Okres Gorlice	88	15,0 %
Okres Limanowa	100	24,5 %
Okres Myšlenice	125	22,2 %
Okres Nowy Sącz	98	24,3 %
Okres Nowy Targ	111	24,4 %
Okres Sucha Beskidzka	117	16,1 %
Okres Tatry	190	17,6 %
Nowy Sącz	140	13,9 %

Okres Dolný Kubín	128	19,2 %
Okres Kežmarok	98	32,2 %
Okres Levoča	96	15,5 %
Okres Liptovský Mikuláš	130	16,0 %
Okres Námestovo	182	22,7 %
Okres Poprad	122	17,6 %
Okres Ružomberok	108	11,1 %
Okres Sabinov	113	24,0 %
Okres Spišská Nová Ves	82	12,6 %
Okres Stará Ľubovňa	146	12,6 %
Okres Tvrdošín	146	17,1 %

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Obr. č. 3 Počet podnikov na 1 000 obyvateľov v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier, v roku 2023

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Štruktúra ekonomických subjektov v Regióne okolo Tatier bola skúmaná z hľadiska druhu ich činnosti – jej porovnanie so štruktúrou v Poľsku a na Slovensku umožnilo poukázať na charakteristické črty hospodárskeho sektora v tejto oblasti. V prípade poľskej časti Regiónu sa rovnako ako doteraz brali do úvahy subjekty národného hospodárstva zapísané v registri REGON. Vzhľadom na nedostatok dostupných dát o štruktúre podnikov podľa druhu činnosti sa v prípade slovenských údajov zohľadnili štatistické údaje o subjektoch v kategóriách podniky a živnostníci. Rozdiel oproti doteraz

analyzovaným slovenským štatistikám na úrovni celej krajiny predstavoval 65 658 subjektov (o 9,3 % menej) a na úrovni slovenskej časti regiónu okolo Tatier – 7 175 subjektov (o 8,7 % menej).

Najväčší podiel ekonomických subjektov v regióne okolo Tatier vykonáva (ako svoju hlavnú činnosť) činnosti súvisiace so stavebníctvom (27,8 %) – to je výrazne viac ako v celom Poľsku (14,1 %) a na Slovensku (20,3 %). Na druhom mieste v štruktúre je obchod (16,0 %), ale je tu výrazný rozdiel medzi poľskou časťou regiónu (obchod ako hlavnú činnosť vykonáva 18,1 % subjektov) a slovenskou časťou (len 12,8 %). Na treťom mieste v štruktúre je priemyselné spracovanie (11,8 %). Tento druh činnosti je zase vo väčšej miere doménou slovenskej časti Regiónu (14,8 % subjektov sa zaoberá najmä priemyselným spracovaním) ako poľskej časti (len 9,8 %). Vo vzťahu k celému Poľsku a celému Slovensku sa Región okolo Tatier vyznačuje aj pomerne vysokým podielom činností súvisiacich s ubytovacími a stravovacími službami na celkovom počte podnikateľských subjektov (5,6 % – Región okolo Tatier, 3,2 % – v Poľsku aj na Slovensku) – to poukazuje na vysoký význam odvetvia cestovného ruchu pre túto oblasť. Menej rozvinuté ako v celom Poľsku a celom Slovensku sú v Regióne okolo Tatier informačné a komunikačné činnosti (2,9 % zo všetkých podnikateľských subjektov v Regióne okolo Tatier, 5,6 % – Poľsko, 5,2 % – Slovensko), činnosti v oblasti služieb realitného trhu (1,9 % v Regióne okolo Tatier, 5,8 % – Poľsko, 2,8 % – Slovensko) a odborné, vedecké a technické činnosti (7,7 % v Regióne okolo Tatier, 10,9 % – Poľsko, 14,1 % – Slovensko).

Tabuľka č. 7. Štruktúra podnikov podľa druhu činnosti v Regióne okolo Tatier v porovnaní s Poľskom a Slovenskom v roku 2023

Druh činnosti	REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	Poľsko	Slovensko
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, poľovníctvo a rybolov	2,8 %	1,3 %	5,2 %	1,4 %	3,3 %
Ťažba a dobývanie	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %
Priemyselná výroba	11,8 %	9,8 %	14,8 %	7,9 %	13,5 %
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,3 %	0,1 %
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	0,3 %	0,3 %	0,2 %	0,3 %	0,3 %
Stavebníctvo	27,8 %	23,9 %	33,7 %	14,1 %	20,3 %
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	16,0 %	18,1 %	12,8 %	19,6 %	15,8 %
Doprava a skladovanie	4,3 %	5,4 %	2,8 %	5,7 %	4,1 %
Ubytovacie a stravovacie služby	5,6 %	6,4 %	4,3 %	3,2 %	3,2 %
Informácie a komunikácia	2,9 %	2,7 %	3,3 %	5,6 %	5,2 %
Finančné a poisťovacie činnosti	1,2 %	1,6 %	0,6 %	2,5 %	0,6 %
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1,9 %	2,2 %	1,4 %	5,8 %	2,8 %
Odborné vedecké a technické činnosti	7,7 %	7,0 %	8,8 %	10,9 %	14,1 %
Administratívne a podporné služby	4,0 %	2,9 %	5,8 %	3,6 %	9,0 %

Druh činnosti	REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	Poľsko	Slovensko
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	0,4 %	0,6 %	0,0 %	0,5 %	0,0 %
Vzdelávanie	2,5 %	3,5 %	1,0 %	3,5 %	1,5 %
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	3,4 %	5,0 %	1,0 %	5,9 %	1,2 %
Umenie, zábava a rekreácia	1,6 %	2,1 %	0,9 %	1,8 %	1,1 %
Ostatné činnosti a Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie	5,5 %	7,0 %	3,3 %	6,9 %	3,8 %

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Medzi najvýznamnejšie podniky v Regióne okolo Tatier patria:

- v poľskej časti:
 - Tele Fonika Kable SA, Myślenice (okres Myślenice) – výrobca káblov a drôtov;
 - Tymbark MWS Sp. z o.o., Tymbark (okres Limanowa) – výrobca džúsov, nektárov a nápojov;
 - Fideltronik Poland Sp. z o.o., Sucha Beskidzka (okres Sucha Beskidzka) – dodávateľ EMS služieb (Electronics Manufacturing Services);
 - NEWAG S.A., Nowy Sącz (okres mesto Nowy Sącz) – výrobca koľajových vozidiel;
 - Wiśniowski Sp. z o.o. spółka komandytowo-akcyjna, Wielogłowy (okres Nowy Sącz) – výrobca brán, okien, dverí a plotov;
 - Firma Rogala sp. z o.o., Bobowa (okres Gorlice) – sieť samoobslužných predajní;
 - Zakłady Mięsne Szubryt sp. z o.o., Chełmiec (okres Nowy Sącz) – spracovanie mäsa;
 - Blachotrapez sp. z o.o., Rabka-Zdrój (okres Nowy Targ) – výrobca plechov na strechy a fasády;
 - FAKRO Sp. z o.o., Nowy Sącz (okres mesto Nowy Sącz) – výrobca okien;
 - Firma Kabanos Kojs Mirosław i Joanna Kojs Kowalczyk sp. j., Jabłonka (okres Nowy Targ) – spracovanie mäsa;
 - Koral Trade Sp. z o.o. Nowy Sącz (okres mesto Nowy Sącz) – výrobca zmrzliny;
 - BZOMEX Sp. z o.o. sp.k., Pcim (okres Myślenice) – veľkoobchod s potravinami²;
- v slovenskej časti:
 - PETROLTRANS, a.s., Poprad (okres Poprad) – palivový priemysel;
 - Mondi SCP, a.s., Ružomberok (okres Ružomberok) – výrobca papiera a celulózy;
 - Panasonic Industrial Devices Slovakia s.r.o., Trstená (okres Tvrdošín) – výrobca elektroniky;

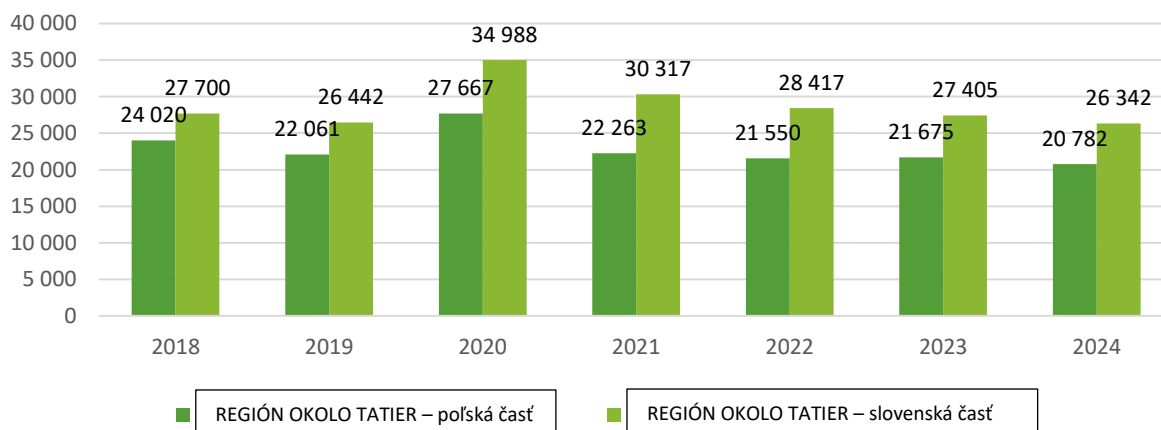
² <https://dziennikpolski24.pl/zlota-setka-malopolski-oto-gospodarcze-filary-regionu-wyniki-2-edycji-prestizowego-rankingu-dziennika-polskiego-i-gazety/ar/c3-18912319>, prístup: 15. 4. 2025.

- TATRAVAGÓNKA a.s., Poprad (okres Poprad) – výrobca koľajových vozidiel;
- Visteon Electronics Slovakia s. r. o., Námestovo (okres Námestovo) – výrobca komponentov pre automobilový priemysel;
- Beko Manufacturing Slovakia spol. s r.o., Poprad (okres Poprad) – výrobca domácich spotrebičov;
- Embraco Slovakia s.r.o., Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves) – výrobca chladiacich zariadení;
- MAHLE Behr Námestovo s.r.o., Námestovo (okres Námestovo) – výrobca komponentov pre automobilový priemysel;
- Tatry mountain resorts, a.s., Liptovský Mikuláš (okres Liptovský Mikuláš) – prevádzkovateľ horských stredísk a služieb cestovného ruchu v regióne východnej a strednej Európy;
- TANKER, s.r.o., Kežmarok (okres Kežmarok) – palivový priemysel;
- Tatranská mliekareň a.s., Kežmarok (okres Kežmarok) – výrobca mliečnych výrobkov;
- LUNYS, s.r.o., Poprad (okres Poprad) – veľkoobchod s potravinami³.

2.3.2 Trh práce

V roku 2024 bolo v Regióne okolo Tatier evidovaných 47 124 nezamestnaných – 20 782 v poľskej časti regiónu a 26 342 v slovenskej časti. Od roku 2020, keď došlo k vrcholu nezamestnanosti v dôsledku pandémie COVID-19, dochádza k neustálemu poklesu počtu nezamestnaných.

Diagram č. 9. Počet evidovaných nezamestnaných v Regióne okolo Tatier [os.].

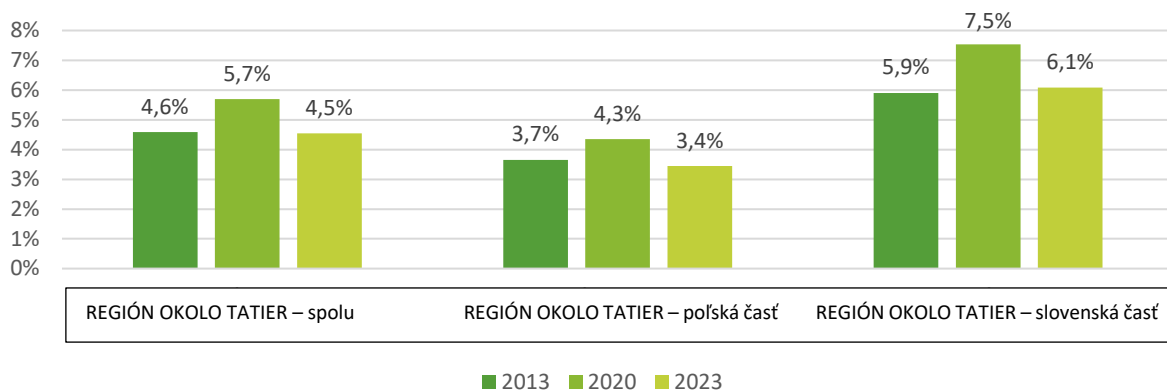
Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

V roku 2023 predstavovali registrovaní nezamestnaní 4,5 % ľudí v produktívnom veku v Regióne okolo Tatier. Hodnota tohto ukazovateľa bola podobná ako v roku 2013 (4,6 %) po náhlom zvýšení v roku 2020 (5,7 %). Medzi poľskou a slovenskou časťou Regiónu je badaateľný značný rozdiel – v poľskej časti

³ <https://finstat.sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

tvorili v roku 2023 osoby evidované ako nezamestnaní 3,4 % obyvateľstva v produktívnom veku (menej ako v roku 2013), a v slovenskej časti 6,1 % (viac ako v roku 2013). V prípade slovenskej časti bola hodnota predmetného ukazovateľa v roku 2023 dokonca vyššia ako za celú krajinu (4,8 %), čo môže naznačovať problémy na trhu práce v tejto časti Slovenska. Hodnota za poľskú časť Regiónu bola rovnaká ako za celú krajinu (3,4 %).

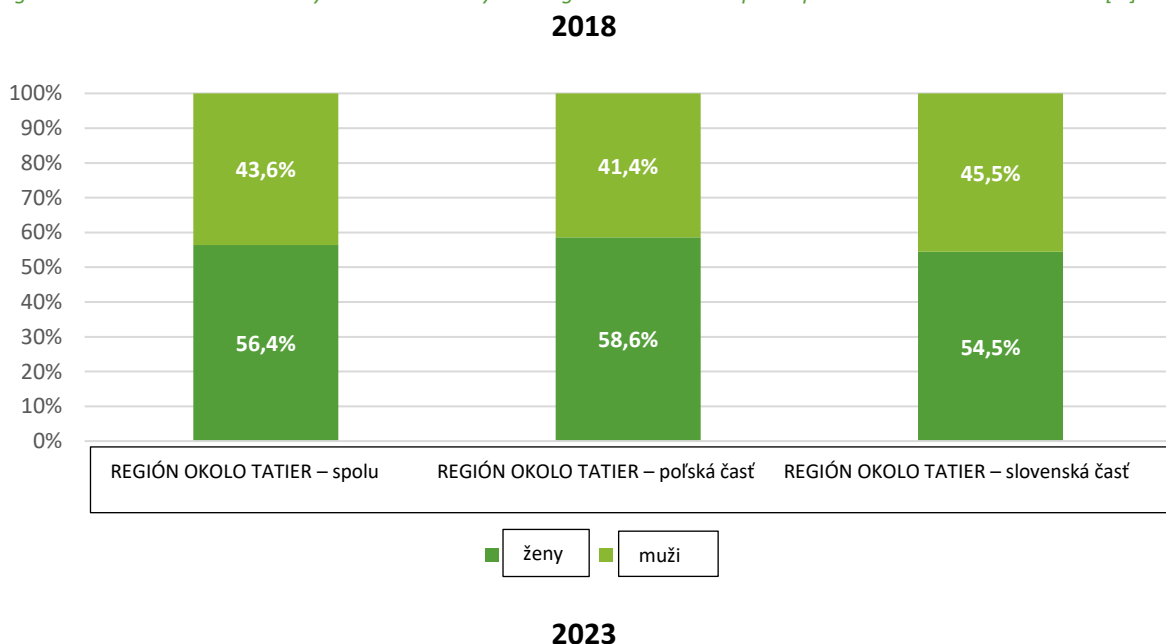
Diagram č. 10. Podiel registrovaných nezamestnaných na počte obyvateľov v produktívnom veku v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018, 2020 a 2023 [%]

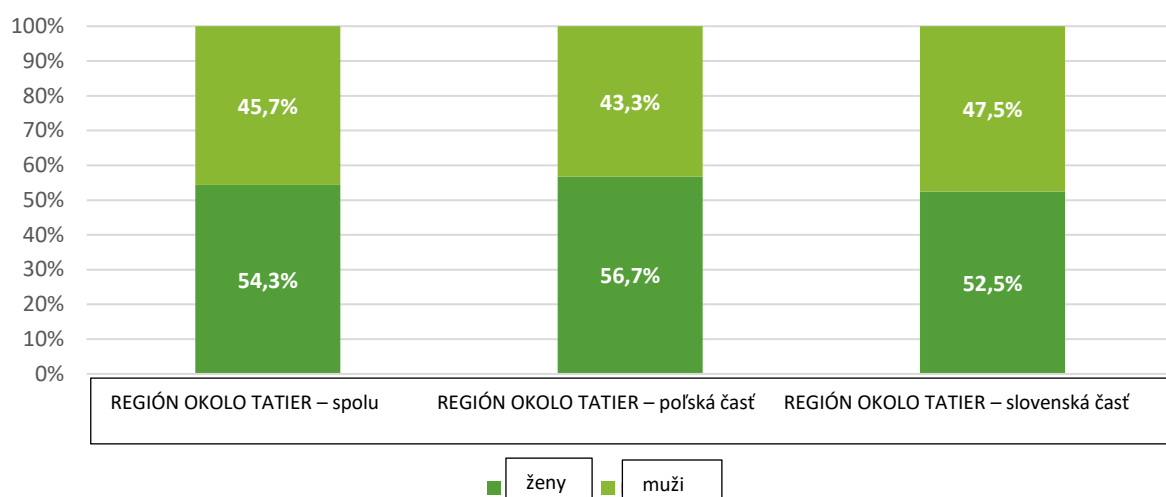

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

V štruktúre evidovaných nezamestnaných v Regióne okolo Tatier prevažujú ženy, ktoré tvoria 54,3 % nezamestnaných – 56,7 % v poľskej časti a 52,5 % v slovenskej časti. Od roku 2018 sa ich podiel na celkovom počte nezamestnaných mierne znížil (z 56,4 %). Pre porovnanie, v roku 2023 bol podiel žien v tejto skupine v Poľsku 52,6 % a na Slovensku 53,9 %.

Diagram č. 11. Štruktúra evidovaných nezamestnaných v Regióne okolo Tatier podľa pohlavia v rokoch 2018 a 2023 [%].

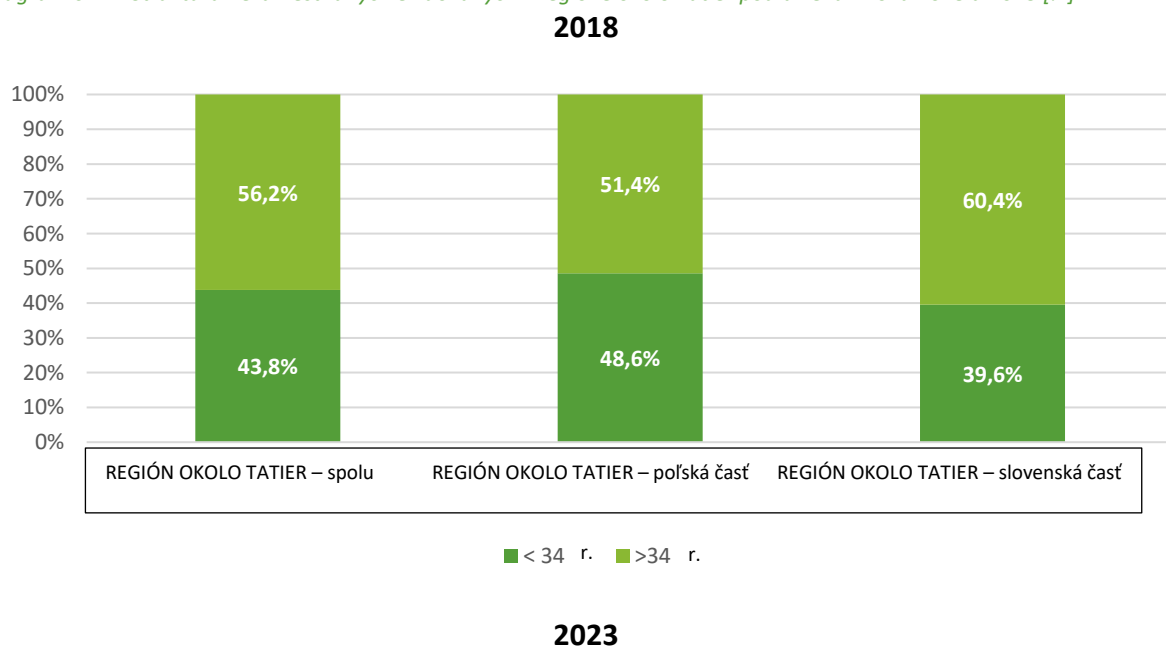

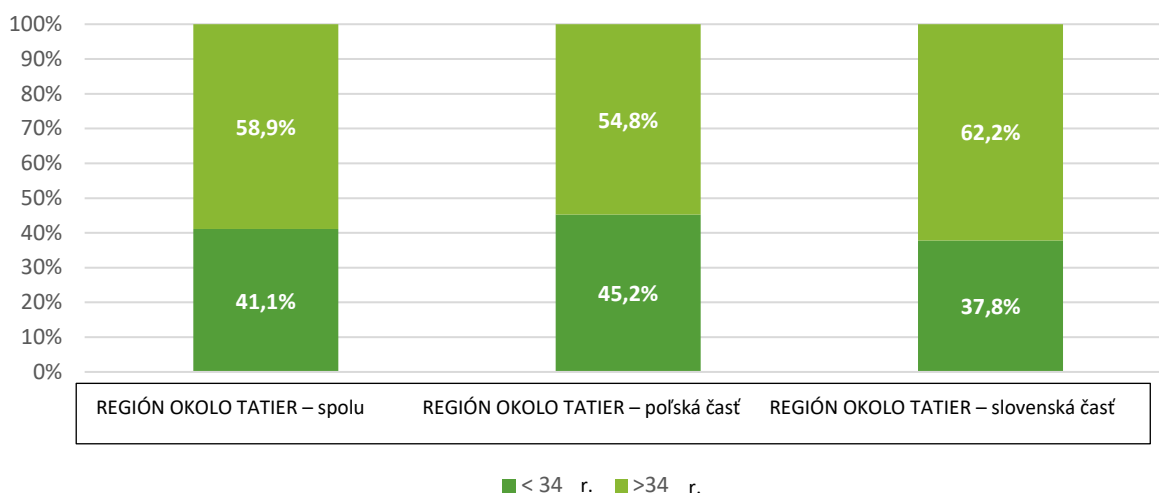

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Štatistické údaje dostupné pre obe krajiny umožňujú určiť podiel mladých ľudí – do 34 rokov – na celkovom počte nezamestnaných. V Regióne okolo Tatier tvorili v roku 2018 43,8 % nezamestnaných, v roku 2023 – 41,1 %. Môžeme si všimnúť, že v poľskej časti Regiónu je nezamestnanosť mladých ľudí akútnejším problémom ako v slovenskej časti – v roku 2023 tvorili ľudia do 34 rokov 45,2 % z celkového počtu nezamestnaných na poľskej strane hranice a 37,8 % na slovenskej strane. Stojí za zmienku, že v Poľsku ako celku je to 36,4 % a na Slovensku ako celku 33,7 %. Problémy s hľadaním práce pre mladých ľudí tak môžu byť viditeľným problémom, charakteristickým pre Región okolo Tatier, najmä jeho poľskú časť.

Diagram č. 12. Štruktúra nezamestnaných evidovaných v regióne okolo Tatier podľa veku v roku 2018 a 2023 [%]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Najzložitejšia situácia z hľadiska nezamestnanosti v rámci celkov, ktoré tvoria Región okolo Tatier, je v okrese Kežmarok, kde evidovaní nezamestnaní tvorili v roku 2023 12,0 % osôb v produktívnom veku, a v Sabinove, kde tvorili 10,1 % tejto vekovej skupiny. Na opačnom póle sú okresy Myšlenice, Nowy Targ a Sucha Beskidzka, kde tento podiel nepresahuje 3 %. Výraznú prevahu žien medzi nezamestnanými možno pozorovať v okresoch Nowy Sącz (64,3 %), Gorlice (60,8 %) a Limanowa (60,5 %), ako aj v okrese Námestovo (60,4 %). Na druhej strane, muži tvoria výraznú väčšinu medzi nezamestnanými v okrese Tatry (57,5 %). Mladí ľudia (do 34 rokov) tvoria najväčší podiel nezamestnaných v okresoch Limanowa (49,7 %), Sucha Beskidzka (49,7 %), Nowy Sącz (46,0 %), Nowy Targ (45,5 %), Tatry (43,8 %), Myšlenice (42,5 %) a Gorlice (41,8 %), t. j. takmer vo všetkých (okrem mesta Nowy Sącz) poľských okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier.

Tabuľka č. 8. Podiel registrovaných nezamestnaných na počte obyvateľov v produktívnom veku a podiel žien a osôb vo veku 34 rokov a menej na štruktúre registrovaných nezamestnaných v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier

Celok	Podiel registrovaných nezamestnaných na počte obyvateľov v produktívnom veku v roku 2023 [%]	Podiel žien v štruktúre registrovaných nezamestnaných v roku 2023 [%]	Podiel osôb vo veku do 34 rokov v štruktúre registrovaných nezamestnaných v roku 2023 [%]
REGIÓŇ OKOLO TATIER – spolu	4,5 %	54,3 %	41,1 %
REGIÓŇ OKOLO TATIER poľská časť	3,4 %	56,7 %	45,2 %
REGIÓŇ OKOLO TATIER slovenská časť	6,1 %	52,5 %	37,8 %
Okres Gorlice	3,3 %	60,8 %	41,8 %
Okres Limanowa	4,2 %	60,5 %	49,7 %
Okres Myšlenice	1,7 %	53,6 %	42,5 %
Okres Nowy Sącz	4,4 %	64,3 %	46,0 %
Okres Nowy Targ	2,8 %	48,9 %	45,5 %

Celok	Podiel registrovaných nezamestnaných na počte obyvateľov v produktívnom veku v roku 2023 [%]	Podiel žien v štruktúre registrovaných nezamestnaných v roku 2023 [%]	Podiel osôb vo veku do 34 rokov v štruktúre registrovaných nezamestnaných v roku 2023 [%]
Okres Sucha Beskidzka	2,8 %	53,4 %	49,7 %
Okres Tatry	5,3 %	42,5 %	43,8 %
Nowy Sącz	3,3 %	56,2 %	36,9 %
Okres Dolný Kubín	4,1 %	48,6 %	33,7 %
Okres Kežmarok	12,0 %	51,9 %	39,4 %
Okres Levoča	7,1 %	51,1 %	39,2 %
Okres Liptovský Mikuláš	4,4 %	50,3 %	33,9 %
Okres Námestovo	3,2 %	60,4 %	38,9 %
Okres Poprad	4,7 %	51,2 %	34,8 %
Okres Ružomberok	4,2 %	46,4 %	32,1 %
Okres Sabinov	10,1 %	52,9 %	40,7 %
Okres Spišská Nová Ves	6,5 %	55,4 %	38,4 %
Okres Stará Ľubovňa	5,9 %	56,1 %	39,7 %
Okres Tvrdošín	3,2 %	46,1 %	39,2 %

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

V súvislosti s trhom práce sa sledovala aj štruktúra zamestnanosti podľa druhu činnosti. Najväčší podiel zamestnaných v Regióne okolo Tatier je zamestnaný v priemyselnej výrobe (18,8 %), pričom treba upozorniť na veľmi vysoký podiel pracujúcich v priemysle v slovenskej časti Regiónu (25,8 %). Nasleduje poľnohospodárstvo, lesníctvo, poľovníctvo a rybolov (14,1 %), kde má výrazný podiel poľská časť Regiónu, kde je 18,5 % všetkých zamestnaných v tejto oblasti hospodárstva (a to je viac ako údaj pre celú krajinu 8,1 %). Nasleduje 14,0 % zamestnaných v obchode a oprave motorových vozidiel. Vo vzťahu k Poľsku a Slovensku ako celku stojí za zmienku vyšší podiel zamestnaných v stavebníctve (9,4 % – Región okolo Tatier, 6,9 % – Poľsko, 3,9 % – Slovensko) a v ubytovacích a stravovacích službách (3,8 % – Región okolo Tatier, 2,1 % – Poľsko, 2,6 % – Slovensko).

Tabuľka č. 9. Štruktúra zamestnaných osôb podľa druhu činnosti v Regióne okolo Tatier v porovnaní s Poľskom a Slovenskom v roku 2023

Druh činnosti	REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	Poľsko	Slovensko
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, poľovníctvo a rybolov	14,1 %	18,5 %	3,7 %	8,1 %	2,3 %
Ťažba a dobývanie	0,2 %	0,2 %	0,1 %	0,9 %	0,3 %
Priemyselná výroba	18,8 %	15,8 %	25,8 %	18,4 %	23,2 %
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	0,3 %	0,4 %	0,2 %	0,7 %	1,1 %
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1,1 %	1,0 %	1,6 %	1,1 %	1,5 %
Stavebníctvo	9,4 %	11,0 %	5,4 %	6,9 %	3,9 %
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	14,0 %	14,4 %	12,9 %	14,8 %	13,8 %
Doprava a skladovanie	4,5 %	4,3 %	5,1 %	6,1 %	6,7 %
Ubytovacie a stravovacie služby	3,8 %	4,0 %	3,3 %	2,1 %	2,6 %
Informácie a komunikácia	1,4 %	1,6 %	1,0 %	3,5 %	3,3 %
Finančné a poisťovacie činnosti	1,0 %	1,1 %	0,6 %	2,1 %	1,8 %
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0,7 %	0,6 %	0,8 %	1,2 %	1,4 %
Odborné vedecké a technické činnosti	2,9 %	3,5 %	1,5 %	5,5 %	5,0 %
Administratívne a podporné služby	2,1 %	1,9 %	2,7 %	3,7 %	4,2 %
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	5,6 %	4,4 %	8,6 %	6,8 %	8,9 %
Vzdelávanie	8,9 %	7,6 %	12,3 %	8,0 %	9,4 %
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	6,8 %	5,9 %	8,9 %	6,4 %	7,5 %
Umenie, zábava a rekreácia	1,6 %	1,2 %	2,5 %	1,1 %	1,6 %
Ostatné činnosti a Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie	2,2 %	2,7 %	0,9 %	2,5 %	1,6 %

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

2.3.3 Podpora rozvoja podnikania

V Regióne okolo Tatier pôsobí veľa subjektov, ktorých úlohou je podporovať rozvoj podnikania a ekonomiky.

V poľskej časti regiónu môžeme uviesť tieto organizácie:

- Sądecka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Nowy Sącz⁴;
- Centrum Pozyskiwania Funduszy i Przedsiębiorczości, Nowy Sącz⁵;
- Sądecka Izba Gospodarcza, Nowy Sącz⁶;

⁴ <https://sarr.com.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁵ <https://inkubator.nowysacz.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁶ <https://www.sig.org.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

- Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości, Nowy Sącz⁷;
- Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości, Nowy Sącz⁸;
- Kongregacja Kupiecka Zrzeszenie Handlu i Usług, Nowy Sącz⁹;
- Myślenicka Agencja Rozwoju Gospodarczego Sp. z o.o., Myślenice¹⁰;
- Izba Gospodarcza Ziemi Myślenickiej, Myślenice¹¹;
- Izba Gospodarcza Dorzecza Raby, Dobczyce¹²;
- Centrum Badań, Transferu Wiedzy i Technologii Akademii Nauk Stosowanych, Nowy Sącz¹³;
- Tatrzańska Agencja Rozwoju, Promocji i Kultury, Zakopane¹⁴;
- Tatrzańska Izba Gospodarcza, Zakopane¹⁵;
- Nowotarska Izba Gospodarcza, Nowy Targ;
- Lokalna Organizacja Turystyczna Chochołowski¹⁶.

V tejto oblasti pôsobí tiež Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego (MARR)¹⁷, Centrum Business in Małopolska¹⁸, Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości¹⁹ a Poľsko-slovenská obchodná a priemyselná komora²⁰.

V slovenskej časti Regiónu rozvoj podnikania a ekonomiky podporujú, okrem iných, tieto organizácie:

- Prešovská regionálna komora Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory²¹,
- Žilinská regionálna komora SOPK²²,
- Regionálne poľnohospodárske a potravinárske komory (Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Mlynica, Stará Ľubovňa, Spišská Nová Ves)²³,
- Regionálne poradenské a informačné centrum Prešov²⁴.

⁷ <http://www.cech.nowysacz.com.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁸ <https://www.izbarzem-ns.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁹ <https://www.kongregacijakupiecka.com.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

¹⁰ <https://marg.myslenice.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

¹¹ <https://igzm.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

¹² <http://igdr.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

¹³ <https://ans-ns.edu.pl/oferta-badawcza-ans/centrum-badan-transferu-wiedzy-i-technologij>, prístup: 15. 4. 2025.

¹⁴ <https://www.tatry.pl/index.php>, prístup: 15. 4. 2025.

¹⁵ <https://www.tig.zakopane.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

¹⁶ <http://chocholowskilot.eu/>, prístup: 15. 4. 2025.

¹⁷ <https://marr.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

¹⁸ <https://www.businessinmalopolska.pl/pl>, prístup: 15. 4. 2025.

¹⁹ <https://www.mcp.malopolska.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

²⁰ <https://polskoslowackaizba.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

²¹ <https://www.sopk.sk/po>, prístup: 15. 4. 2025.

²² <https://www.sopk.sk/za>, prístup: 15. 4. 2025.

²³ <https://www.sppk.sk/clanok/27>, prístup: 15. 4. 2025.

²⁴ <https://www.rpicpo.sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

V oblasti pôsobia tiež: Slovak Business Agency²⁵ a Národné podnikateľské centrum²⁶, ako aj vyššie uvedená Poľsko-slovenská obchodná a priemyselná komora²⁷.

2.3.4 Zhrnutie

Región okolo Tatier zaznamenal v rokoch 2018 až 2023 výrazný nárast počtu podnikateľských subjektov – o viac ako 30 tis. (19,6 %). Táto dynamika bola vyššia ako národný priemer Poľska (18,0 %) aj Slovenska (18,5 %). Dynamický rast počtu podnikateľských subjektov poukazuje na zvyšovanie podnikateľskej aktivity a dobiehanie národného priemeru v oblasti podnikania. Tento trend poskytuje príležitosť na ďalší rozvoj miestnej ekonomiky, zvýšenie zamestnanosti a zlepšenie kvality života obyvateľov.

Úroveň podnikania meraná počtom podnikateľských subjektov na 1 000 obyvateľov v Regióne okolo Tatier je nižšia ako národné priemery Poľska a Slovenska. Napriek tomu sa v Regióne nachádzajú oblasti s veľmi vysokou hodnotou tohto ukazovateľa – napríklad okres Tatry alebo okres Námestovo. Sú však aj také, kde je podnikanie málo rozvinuté, ako napríklad okres Spišská Nová Ves alebo okres Gorlice. Nevyhnutné je územné diferencovanie podpory – napríklad v oblastiach s nižšou úrovňou podnikania by sa mohli implementovať špecializované programy hospodárskeho rozvoja a ekonomického vzdelávania.

Najväčší podiel podnikov (27,8 %) v Regióne okolo Tatier je v stavebníctve – výrazne viac ako v Poľsku a na Slovensku. Naopak, podiel moderných odvetví, ako sú informačné a komunikačné činnosti alebo vedecko-technické činnosti, je výrazne nižší ako priemer v oboch krajinách. Dôležitú úlohu zohráva cestovný ruch – odvetvie ubytovania a stravovania predstavuje 5,6 % z celkového počtu podnikov. Je to nielen zdroj príjmov pre miestnych podnikateľov, ale aj hnacia sila pre mnohé ďalšie odvetvia – od dopravy až po obchod a služby. Preto je vhodné ďalej rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu, propagovať región ako celoročnú destináciu a podporovať inovatívne formy cestovného ruchu s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť a odolnosť miestnej ekonomiky. Prezentovaná štruktúra hospodárskej činnosti v Regióne okolo Tatier poukazuje na silnú závislosť na tradičných odvetviach, najmä stavebníctve a cestovnom ruchu. Nízky podiel moderných odvetví môže obmedzovať inovácie a dlhodobý rozvoj. Preto je vhodné podporovať diverzifikáciu miestneho hospodárstva investíciami do vzdelávania, digitalizácie a technológií, a to aj v kontexte ďalšieho rozvoja cestovného ruchu.

²⁵ <https://www.sbagency.sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

²⁶ <https://www.npc.sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

²⁷ <https://polskoslowackaizba.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

Od roku 2020 počet nezamestnaných v Regióne okolo Tatier klesá a v roku 2023 dosiahol 4,5 % obyvateľstva v produktívnom veku. V poľskej časti bola nezamestnanosť nižšia (3,4 %) ako v slovenskej časti (6,1 %). V súvislosti s vysokou nezamestnanosťou vo vybraných správnych celkoch, najmä v slovenských okresoch, je potrebné posilniť miestne inštitúcie trhu práce, rozvíjať hospodársku infraštruktúru a lepšie prispôbiť odborné vzdelávanie potrebám trhu.

Mladí ľudia do 34 rokov tvoria až 43,8 % zo všetkých nezamestnaných v regióne – v poľskej časti až 45,2 %. Ženy tvoria 54,3 % zo všetkých registrovaných nezamestnaných. Nezamestnanosť mladých ľudí a žien predstavuje vážny sociálny a hospodársky problém. Môže si to vyžadovať realizáciu cielených aktivačných programov, ako napr. odborná príprava, podpora pre start-upy, mentorské programy a opatrenia na zosúladenie pracovného a súkromného života.

Celkovo možno konštatovať, že Región okolo Tatier sa vyznačuje relatívne vysokou dynamikou podnikania, ale stále zaostáva za národnými štandardmi, pokiaľ ide o kvalitu jeho hospodárskej štruktúry a štruktúry trhu práce. Veľký potenciál má odvetvie cestovného ruchu, priemyselné spracovanie a mikropodnikanie. Problémom je zároveň nezamestnanosť mladých ľudí a silná závislosť na tradičných odvetviach. Preto môžu byť kľúčové investície do inovácií, odborného vzdelávania, rozvoja podnikateľskej infraštruktúry a cezhraničnej spolupráce.

Na základe metodiky uvedenej v podkapitole 2.2.4 sa synteticky vyhodnotila hospodárska situácia v jednotkách, ktoré tvoria Región okolo Tatier. Medzi jednotky s najpriaznivejšou hospodárskou situáciou patria: okres Námestovo, okres Dolný Kubín, okres Myšlenice, okres Liptovský Mikuláš a okres Tvrdošín. Na opačnom póle sú okres Spišská Nová Ves, okres Levoča, okres Sucha Beskidzka, okres Gorlice a okres Limanowa.

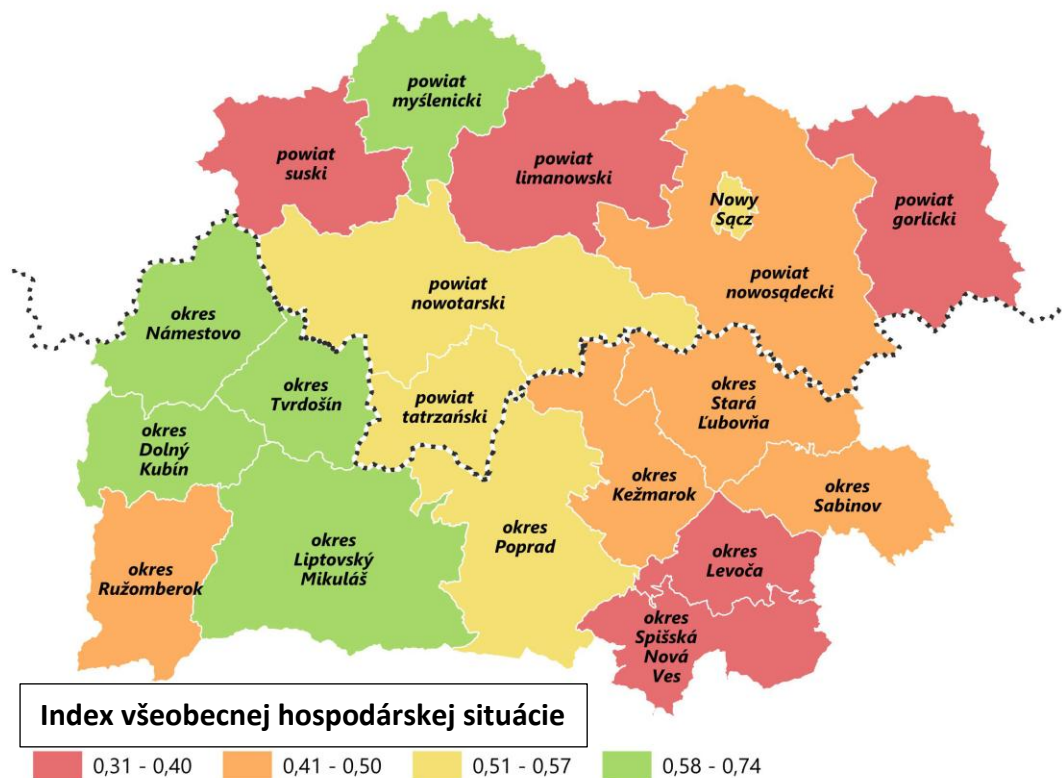
Tabuľka č. 10. Celkové hodnotenie hospodárskej situácie v okresoch Regiónu okolo Tatier na základe štandardizovaných ukazovateľov

Celok	Zmena počtu podnikov v rokoch 2018 – 2023	Počet ekonomických subjektov na 1 000 obyvateľov v roku 2023	Podiel registrovaných nezamestnaných na počte obyvateľov v produktívnom veku v roku 2023	Podiel osôb vo veku do 34 rokov v štruktúre registrovaných nezamestnaných v roku 2023	Všeobecný ukazovateľ ekonomickej situácie
Okres Gorlice	0,18	0,06	0,84	0,45	0,38
Okres Limanowa	0,64	0,17	0,76	0,00	0,39
Okres Myšlenice	0,53	0,40	1,00	0,41	0,58
Okres Nowy Sącz	0,63	0,15	0,74	0,21	0,43
Okres Nowy Targ	0,63	0,27	0,89	0,24	0,51
Okres Sucha Beskidzka	0,24	0,32	0,89	0,00	0,36
Okres Tatry	0,31	1,00	0,65	0,34	0,57
Nowy Sącz	0,13	0,54	0,84	0,73	0,56
Okres Dolný Kubín	0,38	0,43	0,77	0,91	0,62
Okres Kežmarok	1,00	0,15	0,00	0,59	0,43
Okres Levoča	0,21	0,13	0,48	0,60	0,35

Celok	Zmena počtu podnikov v rokoch 2018 – 2023	Počet ekonomických subjektov na 1 000 obyvateľov v roku 2023	Podiel registrovaných nezamestnaných na počte obyvateľov v produktívnom veku v roku 2023	Podiel osôb vo veku do 34 rokov v štruktúre registrovaných nezamestnaných v roku 2023	Všeobecný ukazovateľ ekonomickej situácie
Okres Liptovský Mikuláš	0,23	0,44	0,74	0,90	0,58
Okres Námestovo	0,55	0,93	0,85	0,61	0,74
Okres Poprad	0,31	0,37	0,71	0,85	0,56
Okres Ružomberok	0,00	0,24	0,76	1,00	0,50
Okres Sabinov	0,61	0,29	0,18	0,51	0,40
Okres Spišská Nová Ves	0,07	0,00	0,53	0,64	0,31
Okres Stará Ľubovňa	0,07	0,59	0,59	0,57	0,46
Okres Tvrdošín	0,28	0,59	0,85	0,60	0,58

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Obr. č. 4 Index všeobecnej hospodárskej situácie

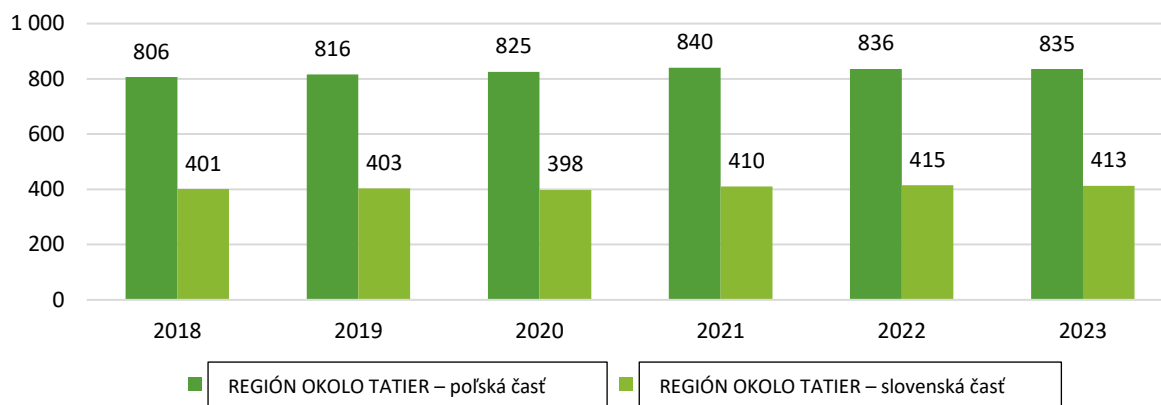
Zdroj: vlastné spracovanie

2.4 Sociálna sféra

2.4.1 Vzdelávanie

Začínáme analýzu oblasti vzdelávania predškolskou výchovou, pričom je dôležité poznamenať, že na konci roka 2023 bolo v Regióne okolo Tatier 1 248 materských škôl, čo je o 3,4 % viac ako v roku 2018.

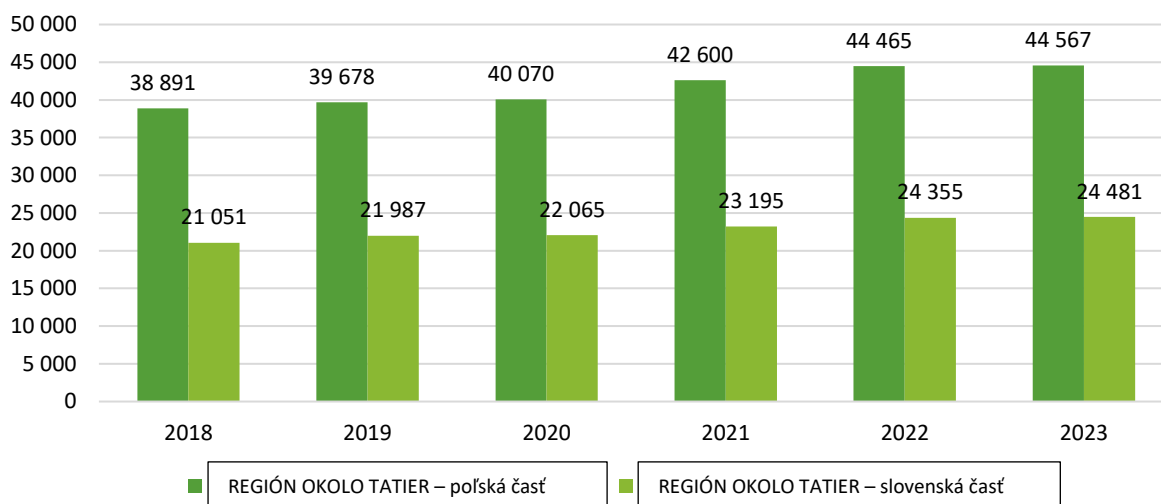
Diagram č. 13. Počet materských škôl v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2023 [ks].

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Počet detí navštevujúcich materské školy v Regióne okolo Tatier dynamicky rastie – v roku 2023 to bolo 69,0 tis. detí, čo je o 15,2 % viac ako v roku 2018.

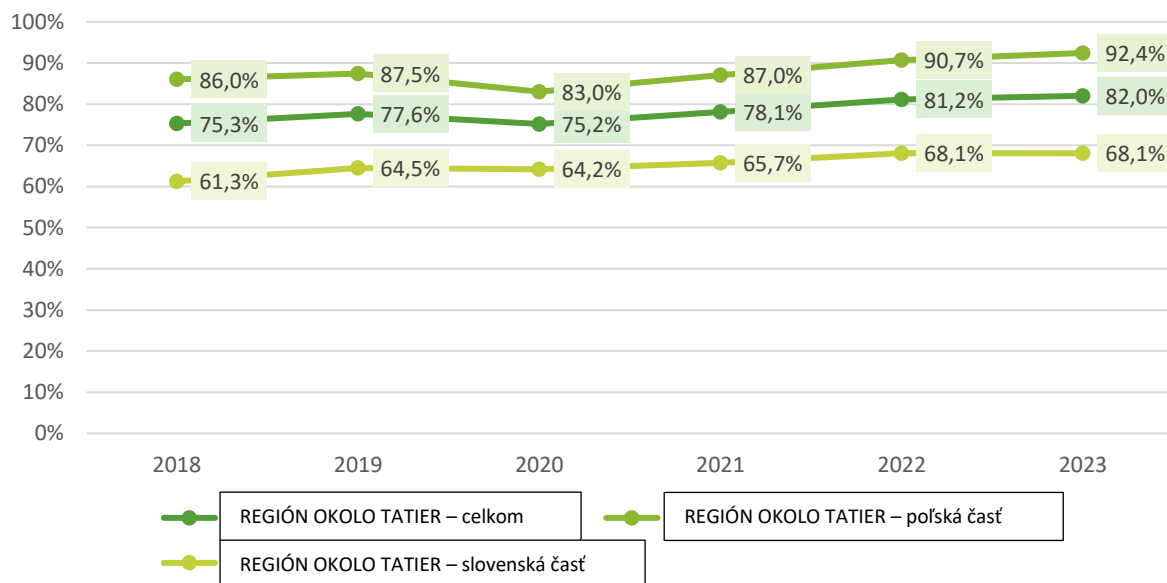
Diagram č. 14. Počet detí navštevujúcich materské školy v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2023 [os.].

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Z celkového počtu 84 tisíc detí vo veku 3 – 6 rokov v Regióne okolo Tatier navštevuje materské školy 69 tisíc detí, t. j. 82,0 %. Medzi výsledkom za poľskú a slovenskú časť Regiónu je výrazný rozdiel – v poľskej časti navštevuje materské školy 92,4 % detí a v slovenskej časti 68,1 %. Pre porovnanie, v Poľsku je to 98,6 % a na Slovensku 74,6 %, takže účasť detí na predškolskom vzdelávaní v Regióne je nižšia ako v krajinách ako celkoch. V posledných rokoch je však zrejмый systematický nárast podielu detí vo veku 3 – 6 rokov, ktoré navštevujú predškolské zariadenia.

Diagram č. 15. Podiel detí vo veku 3 – 6 rokov, ktoré navštevujú predškolské zariadenia v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2023 [%].

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Štruktúra detí navštevujúcich materské školy je v oboch krajinách odlišná z hľadiska zriaďovateľa – v slovenskej časti Regiónu okolo Tatier je 91,3 % detí navštevujúcich materské školy v štátnych materských školách (na Slovensku celkovo 90,3 %). Na druhej strane v poľskej časti Regiónu 41,0 % detí využíva obecné alebo okresné materské školy (55,3 % celkovo v Poľsku). Výsledok za celý Región okolo Tatier je 58,8 %. Štruktúra zriaďovateľov materských škôl v Regióne okolo Tatier ukazuje silné postavenie verejného sektora na slovenskej strane a väčšiu úlohu neverejných subjektov na poľskej strane. To môže mať vplyv na rozdiely v kvalite, dostupnosti a nákladoch na predškolské vzdelávanie.

Predškolské zariadenia v slovenskej časti Regiónu sú štatisticky o niečo väčšie ako v poľskej časti, na jedno zariadenie pripadá 59, resp. 53 detí. V Regióne ako celku je to 55 detí na jednu materskú školu. Treba poznamenať, že je to výrazne menej ako výsledok za Poľsko (67) a porovnateľné s výsledkom za Slovensko (57). Menší počet detí v materských školách v Regióne okolo Tatier v porovnaní s celoštátnymi priemerami môže odrážať lepšiu dostupnosť predškolskej starostlivosti a menšie, komornejšie zariadenia.

Medzi okresmi Regiónu okolo Tatier z hľadiska predškolskej výchovy vyniká mesto Nowy Sącz, kde počet detí v predškolskej výchove prevyšuje počet detí vo veku 3-6 rokov – je to spôsobené tým, že predškolské zariadenia v tomto meste využívajú deti spoza jeho hraníc, hlavne z okolitého okresu Nowy Sącz (kde podiel detí vo veku 3-6 rokov v predškolskej výchove v roku 2023 predstavuje len 81,4 %). Pomerne malý podiel detí vo veku 3 – 6 rokov využíva predškolskú výchovu v Kežmarku (58,0 %), Starej Ľubovni (60,5 %) alebo Sabinove (61,5 %). V poľských okresoch poskytujú predškolskú

výchovu prevažne neverejné subjekty, aj keď existujú výnimky ako okresy Gorlice (70,1 % detí v samosprávnych materských školách), Myšlenice (64,4 %) a Sucha Beskidzka (52,0 %). V slovenských okresoch je situácia opačná, hoci výnimkami sú okresy Dolný Kubín (48,6 % detí vo verejných materských školách), Ružomberok (46,4 %) a Tvrdošín (46,1 %). Najviac "komorných", štatisticky najmenších materských škôl evidujeme v okrese Nowy Targ (44 detí na 1 materskú školu), v okrese Nowy Sącz (47), v okrese Levoča (47) a v okrese Dolný Kubín (49).

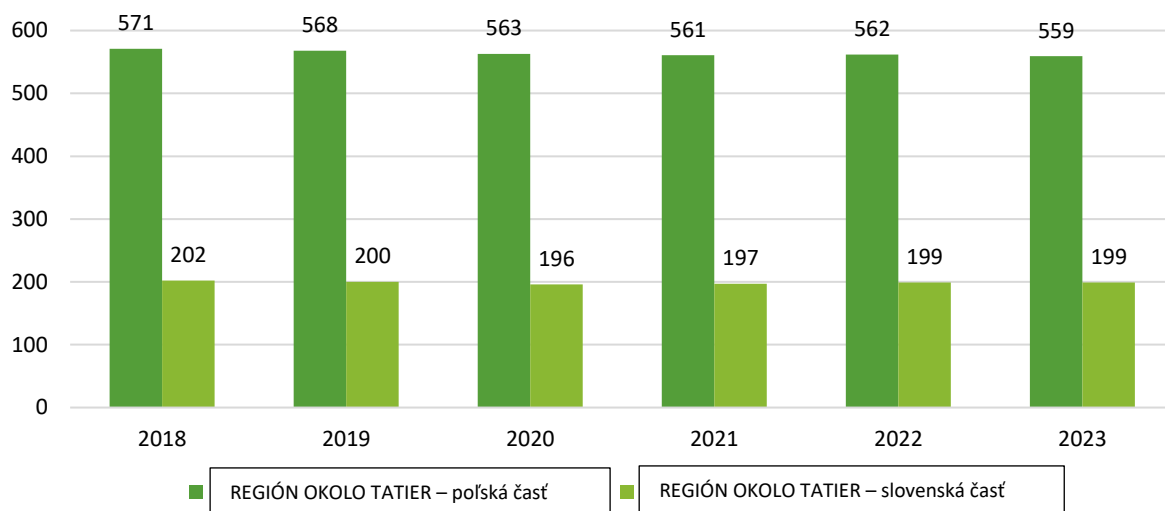
Tabuľka č. 11. *Percento detí vo veku 3 – 6 rokov navštevujúcich materské školy, percento detí predškolského veku navštevujúcich štátne/samosprávne materské školy a počet detí na 1 materskú školu v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier*

Celok	Podiel detí vo veku 3 – 6 rokov navštevujúcich predškolské zariadenia v roku 2023 [%]	Podiel detí v predškolskom veku navštevujúcich štátne/samosprávne predškolské zariadenia v roku 2023 [%]	Počet detí v prepočte na 1 materskú školu v roku 2023 [os.]
REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	82,0 %	58,8 %	55
REGIÓN OKOLO TATIER poľská časť	92,4 %	41,0 %	53
REGIÓN OKOLO TATIER slovenská časť	68,1 %	91,3 %	59
Okres Gorlice	90,7 %	70,1 %	53
Okres Limanowa	90,7 %	44,6 %	53
Okres Myšlenice	96,3 %	64,4 %	71
Okres Nowy Sącz	81,4 %	25,6 %	47
Okres Nowy Targ	93,4 %	24,8 %	44
Okres Sucha Beskidzka	91,3 %	52,0 %	56
Okres Tatry	93,4 %	39,2 %	57
Nowy Sącz	127,7 %	29,0 %	72
Okres Dolný Kubín	82,4 %	48,6 %	49
Okres Kežmarok	58,0 %	51,9 %	77
Okres Levoča	70,1 %	51,1 %	47
Okres Liptovský Mikuláš	89,6 %	50,3 %	50
Okres Námestovo	67,9 %	60,4 %	74
Okres Poprad	73,1 %	51,2 %	67
Okres Ružomberok	82,8 %	46,4 %	56
Okres Sabinov	61,5 %	52,9 %	57
Okres Spišská Nová Ves	55,4 %	55,4 %	50
Okres Stará Ľubovňa	60,5 %	56,1 %	59
Okres Tvrdošín	79,2 %	46,1 %	73

Zdroj: *Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.*

Čo sa týka základných škôl, v roku 2023 ich bolo v Regióne okolo Tatier 758, čo je o 15 menej ako v roku 2018.

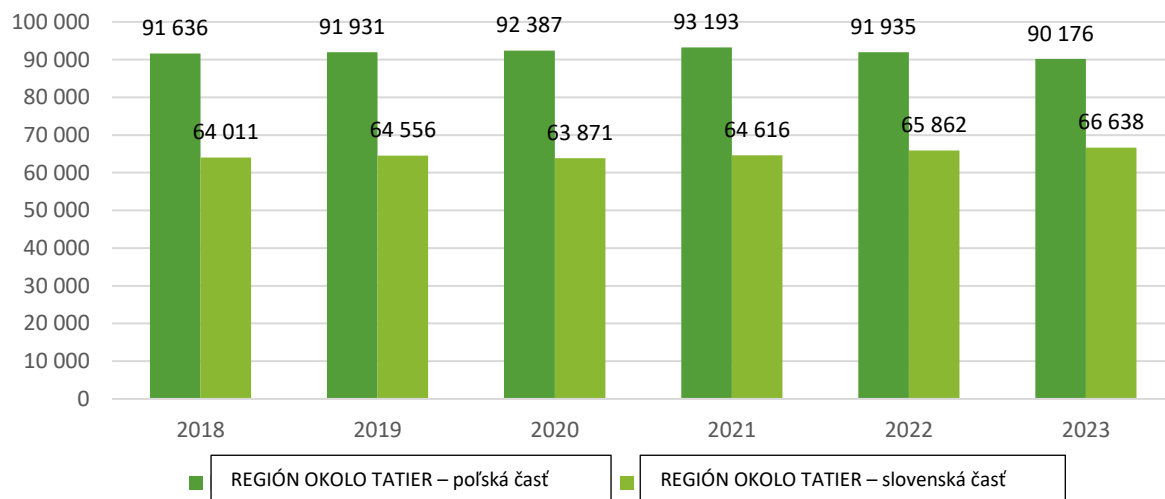
Diagram č. 16. Počet základných škôl v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2023 [ks].

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Počet žiakov základných škôl v regióne okolo Tatier bol v roku 2023 156 814 os. – o 0,7 % viac ako v roku 2018, pričom v poľskej časti regiónu došlo k poklesu o 1,6 % a v slovenskej časti k nárastu o 4,1 %. Pre porovnanie, počet žiakov základných škôl v Poľsku sa v rokoch 2018 až 2023 znížil o 1,1 %, zatiaľ čo na Slovensku sa zvýšil o 9,9 %.

Diagram č. 17. Počet žiakov základných škôl v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2023 [os.].

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Výrazné sú aj rozdiely vo veľkosti základných škôl v poľskej a slovenskej časti Regiónu okolo Tatier – v poľskej časti pripadá na 1 základnú školu 161 žiakov (v celej krajine 214) a v slovenskej časti 335 žiakov (v celom Slovensku – 313). Slovenské školy sú teda štatisticky väčšie ako poľské. Väčšie základné školy na slovenskej strane môžu poskytovať väčšie využitie vzdelávacej infraštruktúry, zatiaľ čo menšie

zariadenia na poľskej strane môžu ponúkať komornejšie podmienky, čo je však spojené s vyššími prevádzkovými nákladmi.

Okres Myślenice a okres mesto Nowy Sącz sú jedinými poľskými okresmi, ktoré zaznamenali nárast počtu žiakov základných škôl (o 2,1 %, resp. 1,1 %). Na druhej strane, okres Tvrdošín je jediným slovenským okresom, ktorý zaznamenal pokles počtu žiakov v týchto školách (o 2,4 %). Štatisticky najmenšie základné školy sú v okresoch Nowy Targ (141 žiakov na 1 ZŠ), Gorlice (146) a Limanowa (148).

Tabuľka č. 12. Zmena počtu žiakov základných škôl v rokoch 2018 až 2023 a počet žiakov na 1 základnú školu v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier

Celok	Zmena počtu žiakov základných škôl v rokoch 2018 – 2023 [%]	Počet žiakov v prepočte na 1 základnú školu v roku 2023 [os.]
REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	0,7 %	207
REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	-1,6 %	161
REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	4,1 %	335
Okres Gorlice	-6,6 %	146
Okres Limanowa	-1,4 %	148
Okres Myślenice	2,1 %	198
Okres Nowy Sącz	-1,0 %	150
Okres Nowy Targ	-2,3 %	141
Okres Sucha Beskidzka	-5,5 %	166
Okres Tatry	0,0 %	153
Nowy Sącz	1,1 %	334
Okres Dolný Kubín	7,4 %	292
Okres Kežmarok	0,8 %	453
Okres Levoča	3,1 %	312
Okres Liptovský Mikuláš	11,7 %	268
Okres Námestovo	3,8 %	339
Okres Poprad	5,1 %	330
Okres Ružomberok	0,8 %	267
Okres Sabinov	7,0 %	421
Okres Spišská Nová Ves	2,6 %	401
Okres Stará Ľubovňa	5,6 %	268
Okres Tvrdošín	-2,4 %	286

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Analýza na úrovni stredných škôl bola vykonaná oddelene pre poľskú a slovenskú časť Regiónu okolo Tatier z dôvodu rozdielnosti vzdelávacích systémov.

Najväčšia časť stredoškôľakov v poľskej časti regiónu okolo Tatier navštevuje stredné školy technické – 46,8 % v roku 2023. To je rozdiel oproti celej krajine, kde najväčší podiel študentov navštevuje všeobecné vzdelávacie stredné školy – gymnáziá (47,2 % v Poľsku, 36,8 % v poľskej časti Regiónu okolo

Tatier). Vyšší ako v celej krajine je aj podiel žiakov navštevujúcich nižšie a vyššie odborné stredné školy v regióne (11,4 % v Poľsku, 15,4 % v poľskej časti regiónu okolo Tatier). Možno teda poukázať na oveľa väčší význam odborného vzdelávania v tejto časti krajiny. Za zmienku stojí, že dokonca každý piaty žiak stredných škôl v okresoch Nowy Sącz a Nowy Targ si vybral odbornú školu, zatiaľ čo v okresoch Gorlice, Limanowa, Sucha Beskidzka a Tatry si viac ako polovica z nich vybrala strednú technickú školu. Na pozadí okresov poľskej časti Regiónu okolo Tatier vyniká mesto Nowy Sącz, kde sa štruktúra stredoškôľ približuje celoštátnej, s najvyšším podielom žiakov všeobecných vzdelávacích škôl (47,8 %).

Tabuľka č. 13. Štruktúra študentov stredných škôl v poľskej časti Regiónu okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023

	Všeobecné vzdelávacie stredné školy		Stredné školy technické		Odborné školy nižšieho a vyššieho stupňa		Ostatné	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
POĽSKO	47,1 %	47,2 %	40,6 %	40,2 %	10,7 %	11,4 %	1,6 %	1,3 %
REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	34,3 %	36,8 %	46,7 %	46,8 %	18,0 %	15,4 %	1,0 %	1,0 %
Okres Gorlice	31,0 %	32,3 %	48,6 %	50,2 %	18,6 %	16,1 %	1,8 %	1,4 %
Okres Limanowa	25,0 %	27,6 %	54,9 %	55,5 %	19,2 %	15,8 %	1,0 %	1,1 %
Okres Myślenice	28,4 %	35,8 %	52,7 %	48,7 %	18,0 %	14,7 %	0,8 %	0,8 %
Okres Nowy Sącz	24,8 %	30,8 %	43,7 %	46,8 %	31,5 %	22,4 %	0,0 %	0,0 %
Okres Nowy Targ	39,3 %	40,1 %	36,6 %	37,6 %	22,4 %	20,7 %	1,7 %	1,6 %
Okres Sucha Beskidzka	26,0 %	27,0 %	54,4 %	57,8 %	18,9 %	14,4 %	0,6 %	0,8 %
Okres Tatry	27,2 %	30,1 %	52,8 %	51,1 %	19,9 %	18,8 %	0,0 %	0,0 %
Nowy Sącz	45,8 %	47,8 %	43,7 %	42,4 %	9,5 %	8,9 %	1,0 %	0,9 %

Zdroj: Databáza miestnych údajov Hlavného štatistického úradu.

V prípade slovenskej časti Regiónu okolo Tatier najväčší podiel študentov stredných škôl navštevuje školy v kategórii stredné odborné školy, ktoré poskytujú odborné vzdelávanie – je to 68,9 %, čo je viac ako v celej krajine (63,6 %). V niektorých okresoch Regiónu okolo Tatier podiel žiakov týchto škôl na celkovom počte žiakov presahuje 80 % – tak je to v Kežmarku (85,3 %) a Levoči (85,7 %). Väčší význam škôl v kategórii gymnázií, ktoré poskytujú všeobecné vzdelávacie programy, je zase zaznamenaný v okrese Tvrdošín (49,7 % žiakov v týchto školách) a Námestovo (40,5 %). Konzervatóriá, ktoré sú umeleckými školami, vzdelávajú len 0,2 % všetkých žiakov stredných škôl v slovenskej časti Regiónu okolo Tatier – menej ako v celej krajine (1,4 %).

Tabuľka č. 14. Štruktúra žiakov stredných škôl v slovenskej časti Regiónu okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023

	Gymnázia		Stredné odborné školy		Konzervatóriá	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023
SLOVENSKO	34,7 %	35,0 %	63,9 %	63,6 %	1,4 %	1,4 %
REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	31,9 %	30,9 %	68,0 %	68,9 %	0,2 %	0,2 %
Okres Dolný Kubín	28,9 %	29,4 %	71,1 %	70,6 %	0,0 %	0,0 %

	Gymnázia		Stredné odborné školy		Konzervatóriá	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Okres Kežmarok	16,6 %	14,7 %	83,4 %	85,3 %	0,0 %	0,0 %
Okres Levoča	17,1 %	14,3 %	82,9 %	85,7 %	0,0 %	0,0 %
Okres Liptovský Mikuláš	34,5 %	32,7 %	64,2 %	65,7 %	1,3 %	1,6 %
Okres Námestovo	40,6 %	40,5 %	59,4 %	59,5 %	0,0 %	0,0 %
Okres Poprad	30,8 %	31,6 %	69,2 %	68,4 %	0,0 %	0,0 %
Okres Ružomberok	40,4 %	36,7 %	59,6 %	63,3 %	0,0 %	0,0 %
Okres Sabinov	41,3 %	34,4 %	58,7 %	65,6 %	0,0 %	0,0 %
Okres Spišská Nová Ves	31,0 %	28,5 %	69,0 %	71,5 %	0,0 %	0,0 %
Okres Stará Ľubovňa	39,4 %	38,5 %	60,6 %	61,5 %	0,0 %	0,0 %
Okres Tvrdošín	38,9 %	49,7 %	61,1 %	50,3 %	0,0 %	0,0 %

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky.

V poľskej časti Regiónu okolo Tatier sa nachádzajú tieto vysoké školy:

- Akademia Nauk Stosowanych, Nowy Sącz (okres mesto Nowy Sącz);
- Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University, Nowy Sącz (okres mesto Nowy Sącz);
- Akademia Nauk Stosowanych, Nowy Targ (okres Nowy Targ);
- Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii, Sucha Beskidzka (okres Sucha Beskidzka)²⁸.

Okrem toho možno spomenúť pobočky nižšie uvedených univerzít:

- Akademia Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego – filiálky: Gorlice (okres Gorlice) a Limanowa (okres Limanowa);
- Wschód-Zachód Szkoła Wyższa im. Henryka Józwiaka – filiálka Nowy Sącz (okres mesto Nowy Sącz);
- Kujawska Szkoła Wyższa we Włocławku – filiálka Nowy Targ (okres Nowy Targ);
- Uczelnia Nauk Społecznych – filiálka Nowy Targ (okres Nowy Targ);
- Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna, Brzeg – filiálka Nowy Targ (okres Nowy Targ);
- Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowiska, Radom – filiálka Zakopane (okres Tatry);
- Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego, Dąbrowa Górnicza – filiálka Zakopane (okres Tatry);
- Staropolska Akademia Nauk Stosowanych, Kielce – filiálka Myślenice (okres Myślenice)²⁹.

V slovenskej časti Regiónu okolo Tatier pôsobia tieto vysokoškolské inštitúcie:

- Katolícka univerzita v Ružomberku (okres Ružomberok);

²⁸ <https://radon.nauka.gov.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

²⁹ <https://radon.nauka.gov.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

- Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Liptovský Mikuláš (okres Liptovský Mikuláš)³⁰.

Okrem toho sa na slovenskej strane nachádzajú pobočky týchto univerzít:

- Žilinská univerzita v Žiline – Výskumný ústav vysokohorskej biológie, Tatranská Javorina (okres Poprad)³¹,
- Žilinská univerzita v Žiline - Inštitút Aurela Stodolu, Liptovský Mikuláš (okres Liptovský Mikuláš)³²,
- Katolícka univerzita v Ružomberku - Inštitút Juraja Páleša, Levoča (okres Levoča)³³,
- Katolícka univerzita v Ružomberku - Teologický inštitút, Spišské Podhradie (okres Levoča)³⁴,
- Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave – Ústav bl. Vasiľa Hopku, Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves)³⁵,
- Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave – Ústav sociálnej práce bl. Tomislava Kolakoviča, Trstená (okres Ružomberok)³⁶.

2.4.2 Ochrana zdravia

Podľa údajov štátnych štatistických úradov Poľska a Slovenska je v regióne okolo Tatier 751 ambulancií poskytujúcich ambulatnú zdravotnú starostlivosť a 487 lekární. V porovnaní s rokom 2018 sa počet ambulancií zvýšil o 1,2 % a počet lekární sa znížil o 4,1 %.

Diagram č. 18. Počet ambulancií a lekární v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 až 2023 [ks].

³⁰ <https://www.minedu.sk/vysoke-skoly-v-slovenskej-republike/>, prístup: 15. 4. 2025.

³¹ <https://vuvb.uniza.sk/index.php/sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

³² <https://ias.uniza.sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

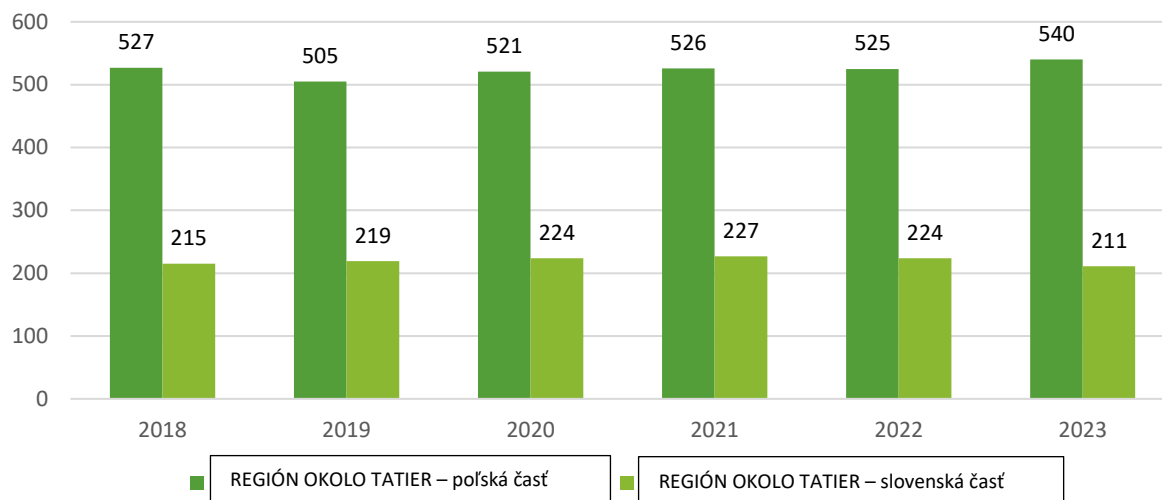
³³ <https://www.ku.sk/fakulty-katolickej-univerzity/pedagogicka-fakulta/katedry/institut-juraja-palesa-v-levoci/#submenu>, prístup: 15. 4. 2025.

³⁴ <https://www.ku.sk/fakulty-katolickej-univerzity/teologicka-fakulta/pracoviska-fakulty/teologicky-institut-ku-v-spijskom-podhradi/>, prístup: 15. 4. 2025.

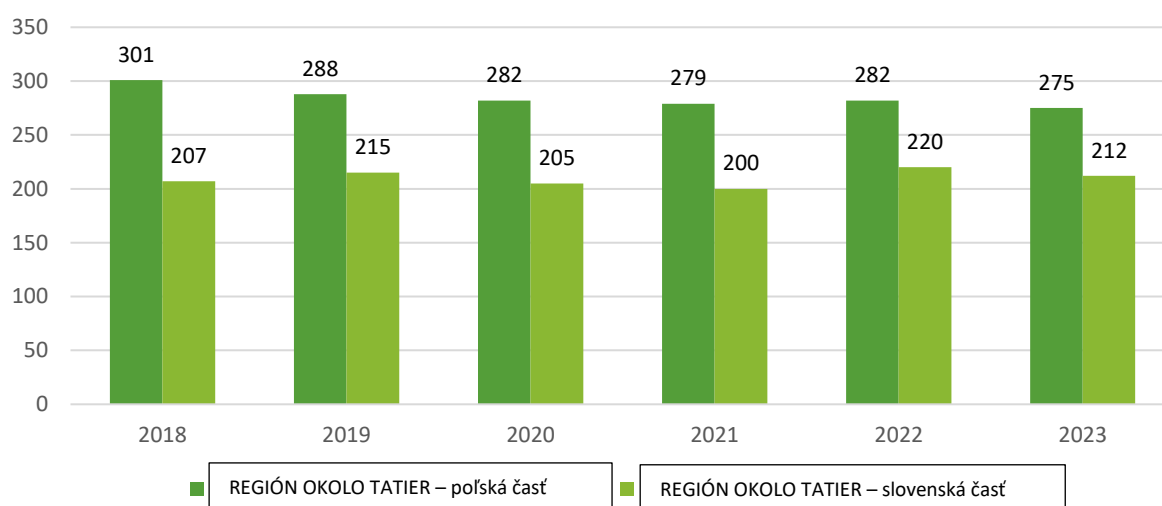
³⁵ <https://www.vssvalzbety.sk/pracoviska/detasovane-pracoviska/institut-socialnych-vied-a-zdravotnictva>, prístup: 15. 4. 2025.

³⁶ <https://www.vssvalzbety-orava.sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

ambulancie

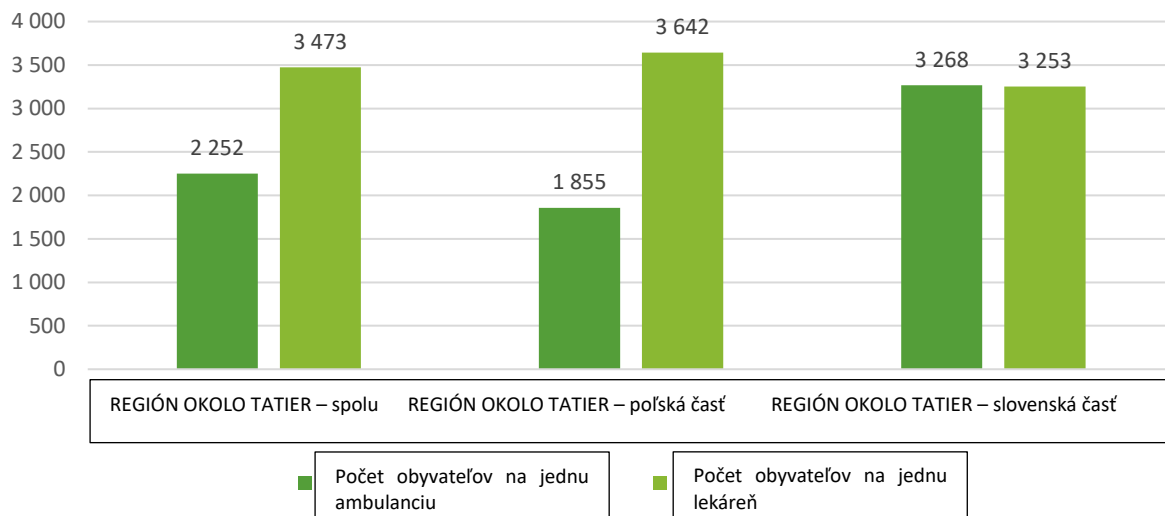
lekárne

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

V priemere pripadá na jednu ambulanciu v Regióne okolo Tatier 2 252 obyvateľov, pričom medzi poľskou a slovenskou časťou Regiónu sú v tomto smere výrazné rozdiely – 1 855 obyvateľov v Poľsku a 3 268 obyvateľov na Slovensku. V oboch prípadoch sú tieto údaje vyššie ako v prípade celej krajiny – v Poľsku pripadá na jednu ambulanciu 1 604 osôb a na Slovensku 2 891 osôb. O niečo menšie disproporcie, tentoraz v prospech slovenskej časti Regiónu, sú v dostupnosti lekární – v Regióne okolo Tatier celkovo pripadá na jednu lekárňu 3 473 osôb, v poľskej časti 3 642 osôb (v Poľsku 3 280 osôb) a v slovenskej časti 3 253 osôb (na Slovensku 3 031 osôb). Dostupnosť ambulancií a lekární v regióne okolo Tatier je horšia ako priemer v oboch krajinách, čo môže mať vplyv na obmedzenú dostupnosť primárnej zdravotnej starostlivosti.

Diagram č. 19. Počet obyvateľov na jednu ambulanciu a lekára v regióne okolo Tatier v roku 2023 [os.]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Štatisticky najlepšiu dostupnosť ambulancií a lekární spomedzi správnych celkov Regiónu okolo Tatier má mesto Nowy Sącz (1 044 osôb na jednu ambulanciu, 2 296 osôb na jednu lekára), nasleduje okres Tatry (1 705 osôb na jednu ambulanciu, 3 022 osôb na jednu lekára), okres Dolný Kubín (2 588 osôb na jednu ambulanciu, 2 588 osôb na jednu lekára) a okres Poprad (2 495 osôb na jednu ambulanciu, 2 692 osôb na jednu lekára). Na opačnom póle so štatisticky najslabšou dostupnosťou týchto zariadení sú okres Sabinov (4 364 osôb na jednu ambulanciu, 3 593 osôb na jednu lekára), okres Stará Ľubovňa (4 075 osôb na jednu ambulanciu, 3 783 osôb na jednu lekára) a okres Kežmarok (3 559 osôb na jednu ambulanciu, 4 152 osôb na jednu lekára).

Tabuľka č. 15. Počet obyvateľov na jednu ambulanciu a jednu lekára v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier

Celok	Počet obyvateľov na jednu ambulanciu v roku 2023 [os.]	Počet obyvateľov na jednu lekára v roku 2023 [os.]
REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	2 252	3 473
REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	1 855	3 642
REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	3 268	3 253
Okres Gorlice	2 025	3 192
Okres Limanowa	2 025	3 558
Okres Myślenice	1 261	4 188
Okres Nowy Sącz	2 560	4 675
Okres Nowy Targ	2 347	4 225
Okres Sucha Beskidzka	2 125	3 188
Okres Tatry	1 705	3 022
Nowy Sącz	1 044	2 296
Okres Dolný Kubín	2 588	2 588
Okres Kežmarok	3 559	4 152
Okres Levoča	3 319	3 319
Okres Liptovský Mikuláš	3 975	3 578

EURÓPSKE ZOSKUPENIE ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE TATRY

Okres Námestovo	3 761	3 045
Okres Poprad	2 495	2 692
Okres Ružomberok	2 702	2 838
Okres Sabinov	4 363	3 593
Okres Spišská Nová Ves	3 396	3 648
Okres Stará Ľubovňa	3 783	4 074
Okres Tvrdošín	3 253	2 753

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Čo sa týka nemocničnej starostlivosti, takmer v každom okrese v Regióne okolo Tatier sa nachádza nemocnica. Výnimkou sú okres Námestovo a okres Sabinov.

Tabuľka č. 16. Počet nemocníc v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier

Celok	Počet nemocníc [ks]
REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	38
REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	23
REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	15
Okres Gorlice	2*
Okres Limanowa	2
Okres Myślenice	1
Okres Nowy Sącz	3**
Okres Nowy Targ	6***
Okres Sucha Beskidzka	4
Okres Tatry	3
Nowy Sącz	2
Okres Dolný Kubín	1
Okres Kežmarok	1
Okres Levoča	1
Okres Liptovský Mikuláš	1
Okres Námestovo	0
Okres Poprad	5
Okres Ružomberok	2
Okres Sabinov	0
Okres Spišská Nová Ves	2
Okres Stará Ľubovňa	1
Okres Tvrdošín	1

*vrátane 1 kúpeľnej nemocnice v kúpeľoch Wysowa-Zdrój

**vrátane 1 kúpeľnej nemocnice v Żegiestowe

***vrátane 4 kúpeľných nemocníc v kúpeľoch Rabka-Zdrój

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, <https://swiatmedyczny.pl/index.php?strona=szpital&nrf=6&pstr=0>, prístup: 15. 4. 2025.

Kúpele sú dôležitým doplnkom odbornej lekárskej starostlivosti v Regióne okolo Tatier. Kúpele na poľskej strane:

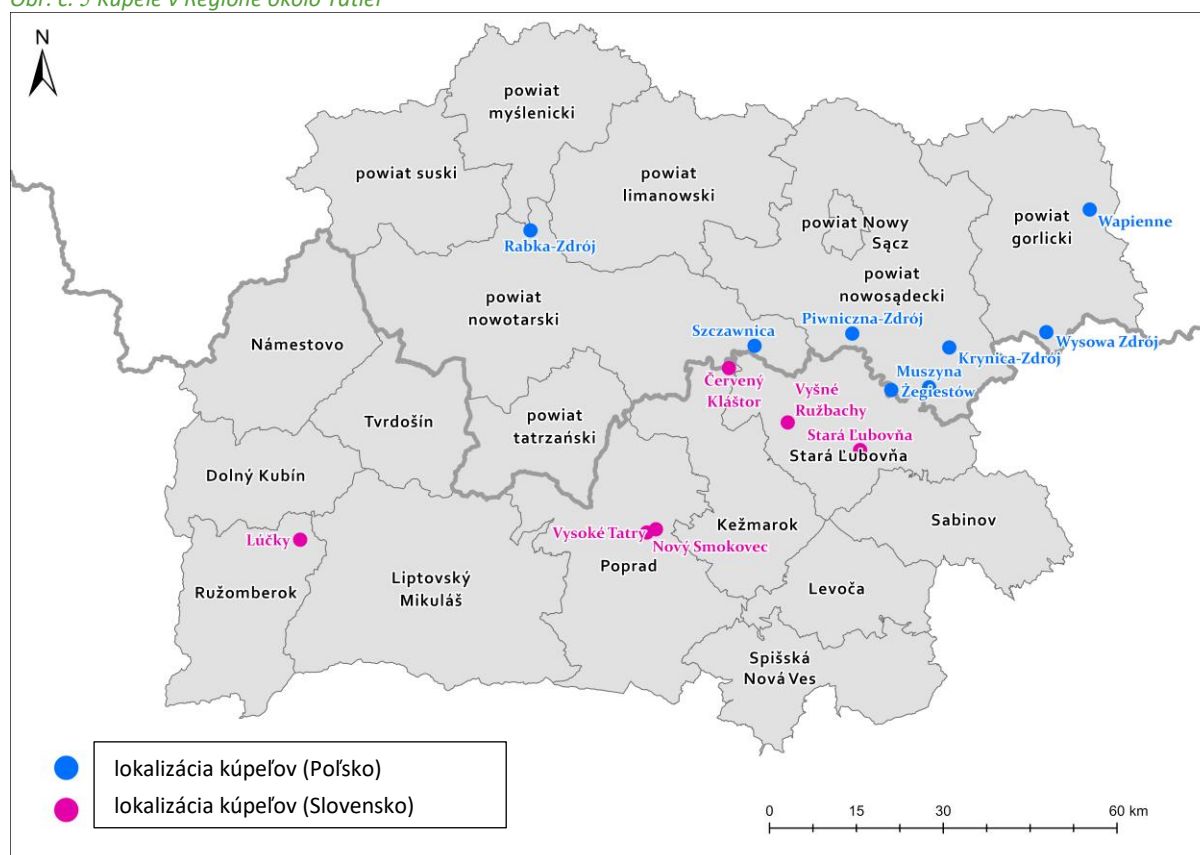
- Krynica-Zdrój (okres Nowy Sącz);
- Muszyna (okres Nowy Sącz);

- Piwniczna-Zdrój (okres Nowy Sącz);
- Rabka-Zdrój (okres Nowy Targ);
- Szczawnica (okres Nowy Targ);
- Wapienne (okres Gorlice), Wysowa (okres Gorlice);
- Żegiestów (okres Nowy Sącz)³⁷.

Na slovenskej strane, na území Regiónu okolo Tatier, sa kúpele nachádzajú v lokalitách:

- Červený Kláštor (okres Kežmarok);
- Lúčky (okres Ružomberok);
- Nový Smokovec (okres Poprad);
- Stará Ľubovňa (okres Stará Ľubovňa);
- Tatranská Kotlina – Vysoké Tatry (okres Poprad);
- Vyšné Ružbachy (okres Stará Ľubovňa)³⁸.

Obr. č. 5 Kúpele v Regióne okolo Tatier

³⁷ <https://www.malopolska.pl/krainawod/praktyczny-pomocnik/malopolskie-uzdrowiska>, prístup: 15. 4. 2025.

³⁸ <https://www.kupele.org/>, prístup: 15. 4. 2025.

Zdroj: vlastné spracovanie

2.4.3 Zhrnutie

V regióne okolo Tatier sa zvyšuje počet materských škôl a detí navštevujúcich predškolské zariadenia. Podiel detí navštevujúcich predškolské zariadenia v Regióne však zatiaľ nie je taký vysoký ako v celej krajine. Týka sa to poľskej aj slovenskej časti analyzovaného územia. Naďalej sú potrebné opatrenia na zvýšenie dostupnosti a atraktívnosti materských škôl s cieľom zabezpečiť primeranú školskú pripravenosť a možnosti vzdelávania detí.

V regióne je viac ako 750 základných škôl. Počet žiakov sa v Regióne okolo Tatier celkovo zvýšil, ale s výrazným rozdielom – pokles v Poľsku, nárast na Slovensku. Priemerná veľkosť škôl v slovenskej časti (335 žiakov) prevyšuje poľskú časť (161 žiakov). Rozdiely vo veľkosti škôl môžu mať vplyv na dostupnosť zdrojov, kvalitu výučby a efektívnosť riadenia zariadení.

Z hľadiska stredoškolského vzdelávania možno poukázať na význam odborného vzdelávania v Regióne okolo Tatier. V poľskej časti Regiónu si najväčší podiel žiakov vyberá technické školy (46,8 % žiakov stredných škôl), pričom aj priemyselné školy prvého a druhého stupňa sú obľúbenejšie ako v celoštátnom meradle. Na Slovensku sú hlavnou formou stredoškolského vzdelávania stredné odborné školy (volí si ich 68,9 % žiakov stredných škôl). Veľký význam odborného vzdelávania odráža špecifiká regionálneho trhu práce – dôležitá je v tomto kontexte spolupráca škôl so zamestnávateľmi a rozvoj duálneho vzdelávania. Kvalita všeobecného vzdelávania by sa mala sledovať aj preto, aby sa neoslabil možnosti pokračovať vo vysokoškolskom vzdelávaní.

V poľskej časti Regiónu okolo Tatier sa nachádza niekoľko univerzít a filiálok škôl z iných častí krajiny. V slovenskej časti sú dve univerzity a filiálky viacerých vysokých škôl z iných regiónov Slovenska. Pôsobenie univerzít zvyšuje rozvojový potenciál Regiónu. Je vhodné posilniť cezhraničnú spoluprácu medzi univerzitami, najmä v kontexte technického a odborného vzdelávania.

V Regióne sa nachádza približne 750 ambulancií. Dostupnosť týchto zariadení je rôzna – štatisticky lepšia na poľskej strane ako na slovenskej. V prípade lekární je situácia opačná – dostupnosť je lepšia na slovenskej strane Regiónu. Nerovnomerný prístup k zdravotnej starostlivosti si vyžaduje podporu infraštruktúry v okresoch, kde je tento prístup najproblematickejší.

Na poľskej aj slovenskej strane sa nachádzajú početné kúpele, ktoré sú dôležitým doplnkom odbornej liečby. Potenciál kúpeľov sa oplatí rozvíjať smerom k zdravotnej turistike a prevencii, kombinovať ho so zdravotnou výchovou a aktivizáciou seniorov. Je potrebné podporovať modernizáciu kúpeľnej infraštruktúry a jej propagáciu na medzinárodnom trhu.

Región okolo Tatier napriek spoločnému geografickému a kultúrnemu dedičstvu vykazuje značné rozdiely medzi poľskou a slovenskou časťou z hľadiska vzdelávania a zdravotnej starostlivosti. To si vyžaduje integrovaný prístup k plánovaniu rozvoja založený na diagnostike miestnych potrieb. Je vhodné prehĺbiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti vzdelávania a zdravotnej starostlivosti a vytvoriť spoločné projekty, ktoré zlepšia kvalitu života obyvateľov regiónu a zvýšia jeho sociálno-ekonomickú súdržnosť.

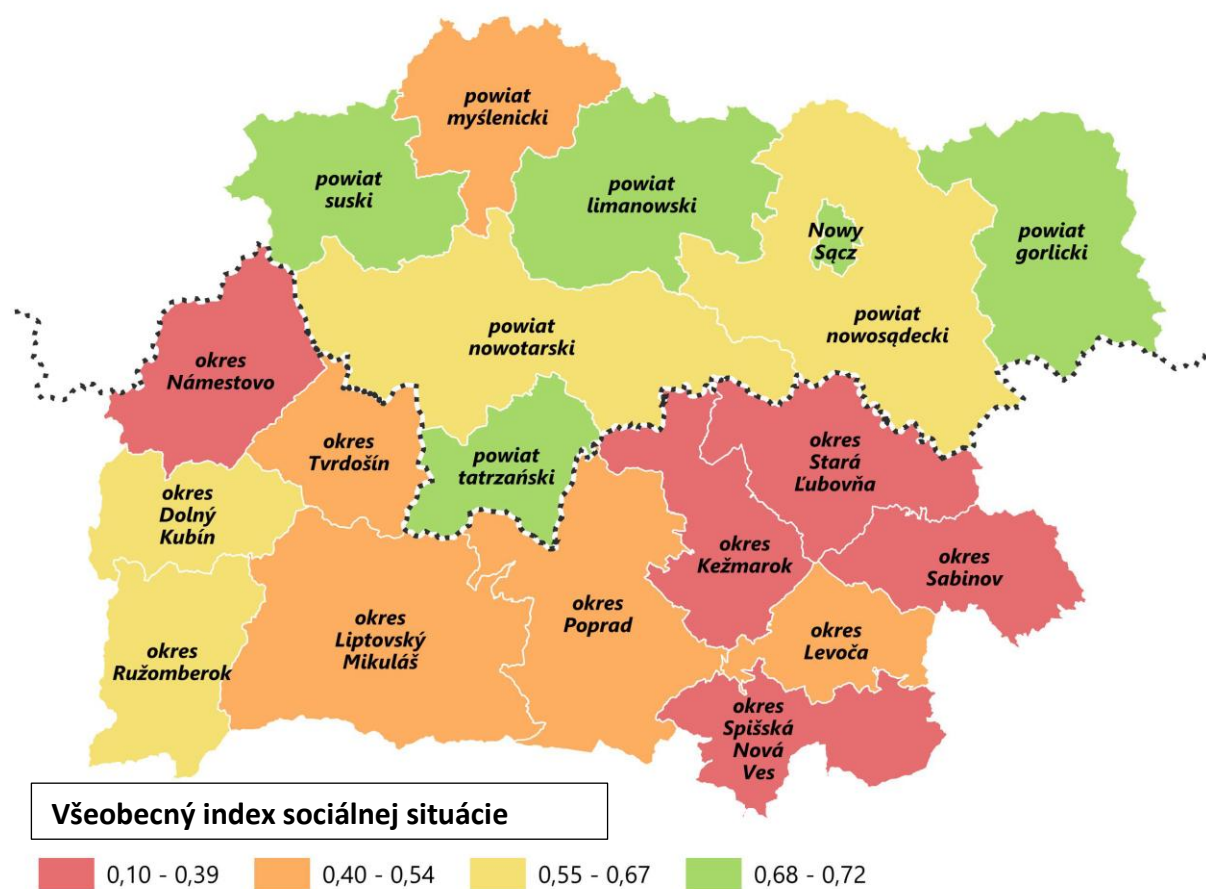
Na základe metodiky uvedenej v podkapitole 2.2.4 sa synteticky vyhodnotila sociálna situácia v celkoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier. Správne jednotky s najpriaznivejšou situáciou v tejto oblasti sú: **okres Tatry, okres Gorlice, mesto Nowy Sącz, okres Limanowa a okres Sucha Beskidzka. Na opačnom póle sa nachádzajú: okres Kežmarok, okres Sabinov, okres Námestovo, okres Stará Ľubovňa a okres Spišská Nová Ves.**

Tabuľka č. 17. Celkové hodnotenie sociálnej situácie v okresoch Regiónu okolo Tatier na základe štandardizovaných ukazovateľov

Celok	Podiel detí vo veku 3 – 6 rokov navštevujúcich predškolské zariadenia v roku 2023	Počet detí v prepočte na 1 materskú školu v roku 2023	Počet žiakov v prepočte na 1 základnú školu v roku 2023	Počet obyvateľov na jednu ambulanciu v roku 2023	Počet obyvateľov na jednu lekárňu v roku 2023	Všeobecný ukazovateľ sociálnej situácie
Okres Gorlice	0,49	0,73	0,98	0,70	0,62	0,71
Okres Limanowa	0,49	0,73	0,98	0,70	0,47	0,67
Okres Myšlenice	0,57	0,18	0,82	0,93	0,20	0,54
Okres Nowy Sącz	0,36	0,91	0,97	0,54	0,00	0,56
Okres Nowy Targ	0,53	1,00	1,00	0,61	0,19	0,66
Okres Sucha Beskidzka	0,50	0,64	0,92	0,67	0,63	0,67
Okres Tatry	0,53	0,61	0,96	0,80	0,69	0,72
Nowy Sącz	1,00	0,15	0,38	1,00	1,00	0,71
Okres Dolný Kubín	0,37	0,85	0,52	0,53	0,88	0,63
Okres Kežmarok	0,04	0,00	0,00	0,24	0,22	0,10
Okres Levoča	0,20	0,91	0,45	0,31	0,57	0,49
Okres Liptovský Mikuláš	0,47	0,82	0,59	0,12	0,46	0,49
Okres Námestovo	0,17	0,09	0,37	0,18	0,69	0,30
Okres Poprad	0,24	0,30	0,39	0,56	0,83	0,47
Okres Ružomberok	0,38	0,64	0,60	0,50	0,77	0,58
Okres Sabinov	0,08	0,61	0,10	0,00	0,45	0,25
Okres Spišská Nová Ves	0,00	0,82	0,17	0,29	0,43	0,34
Okres Stará Ľubovňa	0,07	0,55	0,59	0,17	0,25	0,33
Okres Tvrdošín	0,33	0,12	0,54	0,33	0,81	0,43

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Obr. č. 6 Všeobecný index sociálnej situácie

Zdroj: vlastné spracovanie

2.4 Životné prostredie

2.4.1 Prírodné hodnoty

Región okolo Tatier sa vyznačuje výnimočným prírodným bohatstvom vrátane početných oblastí s vysokou krajinnou a ekologickou hodnotou, ktoré sú chránené rôznymi formami právnej ochrany. Národné parky, prírodné rezervácie a chránené krajinné oblasti svedčia o jedinečnej hodnote prírodného prostredia tejto oblasti a zároveň predstavujú významný potenciál pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu a environmentálnej výchovy. Nižšie sú uvedené územia s najvyšším stupňom ochrany prírody – národné parky, ktorých územie zahŕňa aj oblasti Regiónu okolo Tatier. Ide o jedinečné územia mimoriadneho prírodného, kultúrneho a krajinného významu, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu pri zachovaní biodiverzity a podpore trvalo udržateľného rozvoja tohto regiónu.

Na hranici okresov Sucha Beskidzka a Nowy Targ, v blízkosti hranice so Slovenskom, sa nachádza Národný park Babia hora. Zahŕňa masív Babej hory s najvyšším vrchom Diablak. Rozloha parku je

3 393,34 ha³⁹. Národný park Babia hora je miestom s mimoriadnym prírodným bohatstvom, s viac ako 4 500 druhmi a poddruhmi živočíchov a stovkami vzácných rastlín, vrátane v Poľsku jedinečného rožca alpínskeho. Vyskytujú sa tu chránené druhy ako medveď hnedý, rys ostrovid a prilbica tuhá moravská⁴⁰.

V okresoch Limanowa a Nowy Targ sa nachádza Národný park Gorce s rozlohou 7 037,56 ha⁴¹. Zahŕňa centrálnu a severovýchodnú časť pohoria Gorce. Chráni zvyšky kedysi rozsiahleho karpatského pralesa a živočíchov, ktoré tam žijú⁴².

V okrese Tatry sa nachádza Tatranský národný park. Rozprestiera sa na ploche 21 197 ha. Najvyššie nadmorské výšky v parku presahujú 2 400 m. Vysoké Tatry sa vyznačujú drsnou vysokohorskou krajinou, zatiaľ čo v Západných Tatrách prevládajú miernejšie a zaoblenejšie vrcholy. Park je domovom kamzíkov, jeho symbolu, ako aj veľkých šeliem, ako vlk, rys a medveď⁴³.

V okrese Nowy Targ pri hraniciach so Slovenskom sa nachádza Pieninský národný park. Je to najstarší národný park v Poľsku s rozlohou 2 346 ha. V jeho hraniciach sa nachádzajú tzv. Pieniny Właściwe (Czorsztyńskie Pieniny, masív Tri koruny a Pieninky) a časť Spišských Pienin (prírodná rezervácia Zielone Skatki), ako aj fragment Malých Pienin (tzv. uroczysko Kacze). Park chráni jedinečnú krajinu a bohatstvo rastlín a živočíchov vrátane mnohých druhov, ktoré sú pre tento región jedinečné. Vyskytujú sa tu vzácne cicavce, ako napríklad rys a jeleň, ako aj dravé vtáky či tetov hlucháň. Zvláštnou pýchou sú motýle, najmä motýľ jasoň červenooký, ktorý sa vyskytuje len v Pieninách. Najväčšou turistickou atrakciou Pieninského národného parku je splavovanie prielomu Dunajca, ale aj zrúcaniny hradov⁴⁴.

Na hranici s Podkarpatským vojvodstvom, v okrese Gorlice (a dvoch okresoch v Podkarpatskom vojvodstve), sa nachádza Magurský národný park. Chráni územie Nízkych Beskýd a má rozlohu 19 438,9 ha. Tvorí akýsi most medzi chránenými oblasťami Východných Karpát a Západných Karpát. Magurský národný park sa vyznačuje najmä prirodzenými, dobre zachovanými jedľovými a bukovými lesmi, rozmanitou faunou typickou pre lesné oblasti, zaujímavou vegetáciou a rozmanitými skalnými

³⁹ <https://bgpn.gov.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁴⁰ <https://www.national-geographic.pl/traveler/kierunki/babiogorski-park-narodowy-to-oaza-dzikiej-przyrody-turysci-musza-jednak-pamietac-o-kaprysnej-aurze/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁴¹ <https://gpn.gov.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁴² <https://przyrodapolska.pl/gorcanski-park-narodowy/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁴³ <https://tpn.gov.pl/tatrzański-park-narodowy>, prístup: 15. 4. 2025.

⁴⁴ <https://www.polska.travel/pieninski-park-narodowy/>, <https://piepn.gov.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

útvarmi tvorenými magurským flyšom. Tieto vzácne prvky dopĺňajú početné stopy lemkovského kultúrneho dedičstva, ktoré dávajú oblasti jedinečný charakter⁴⁵.

Možno zhrnúť, že takmer vo všetkých okresoch poľskej časti Regiónu okolo Tatier sa nachádzajú územia s najvyšším stupňom ochrany prírody – národné parky. Výnimkou sú okres Myślenice, okres Nowy Sącz a mesto Nowy Sącz. Okresy Nowy Sącz a Myślenice, podobne ako ostatné analyzované okresy, však majú na svojom území aj iné formy právnej ochrany, ako sú krajinné parky, prírodné rezervácie, oblasti Natura 2000, prírodné pamiatky, chránené krajinné oblasti.

Ak sa presunieme do slovenskej časti Regiónu okolo Tatier, Dolný Kubín je jedným z okresov, v ktorých sa nachádza Národný park Malá Fatra). Rozprestiera sa na ploche 22 630 ha. Nachádza sa v severozápadnej časti Západných Karpát. Je to miesto so stálym výskytom veľkých šeliem (medveď, vlk, rys) a s pôvodnými a pomerne dobre zachovanými ekosystémami⁴⁶.

Okres Ružomberok je jedným zo štyroch okresov, v ktorých sa nachádza Národný park Veľká Fatra. Je to najmladší slovenský národný park s rozlohou 40 371 ha⁴⁷. Lesy, najmä dubové a bukové, pokrývajú 85 % jeho rozlohy. Vyskytujú sa tu vzácne biotopy tisu a chránené druhy stavovcov ako vlk, medveď, rys a orol skalný⁴⁸.

Poprad, Liptovský Mikuláš a Ružomberok patria medzi okresy, kde sa nachádza Národný park Nízke Tatry. Rozprestiera sa na ploche 72 842 ha. Masív Nízkych Tatier je po Vysokých Tatrách najvýznamnejšou geografickou oblasťou a relatívne veľmi stabilnou z ekologického hľadiska na Slovensku⁴⁹.

V okolí Liptovského Mikuláša, Popradu, Tvrdošína a Kežmarku sa nachádza Tatranský národný park. Rozprestiera sa na ploche 73 800 ha. Nachádza sa tu 25 vrcholov s nadmorskou výškou nad 2,5 tis. m. Žijú tu živočíchy ako kamzíky a svište⁵⁰.

Nachádzajúci sa na slovenskej strane hranice Pieninský národný park sa rozprestiera v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa. Zaberá plochu 3 749,50 ha. Žije tu veľa druhov cicavcov, ako sú rys, vlk,

⁴⁵ <https://podkarpackie.travel/produkt/magurski-park-narodowy>, <http://www.magurskipn.pl/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁴⁶ <https://www.npmalafatra.sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁴⁷ <https://www.npvelkafatra.sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

⁴⁸ https://szlakwolosci.eu/atraccje/show/park_narodowy_wielka_fatra_narodny_park_ve_ka_fatra, prístup: 15. 4. 2025.

⁴⁹ <https://www.napant.sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

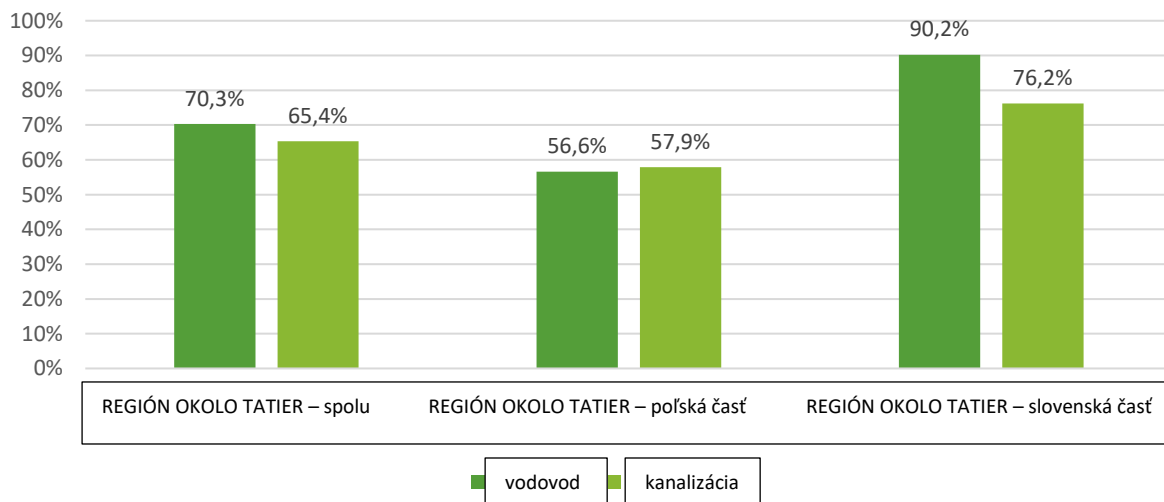
⁵⁰ <https://www.tanap.sk/>, prístup: 15. 4. 2025.

2.4.2 Ochrana životného prostredia

Ochrana životného prostredia v Regióne okolo Tatier zahŕňa celý rad aktivít zameraných na ochranu jedinečných prírodných a krajinných hodnôt pred negatívnymi vplyvmi ľudskej činnosti. V záujme trvalo udržateľného rozvoja a kvality života obyvateľov sa osobitná pozornosť venovala otázkam súvisiacim s komunálnou infraštruktúrou: prístupu k vodovodnej a kanalizačnej sieti a odpadovému hospodárstvu. Analýza týchto aspektov umožňuje posúdiť, do akej miery sa dosiahol pokrok v oblasti proenvironmentálnych opatrení.

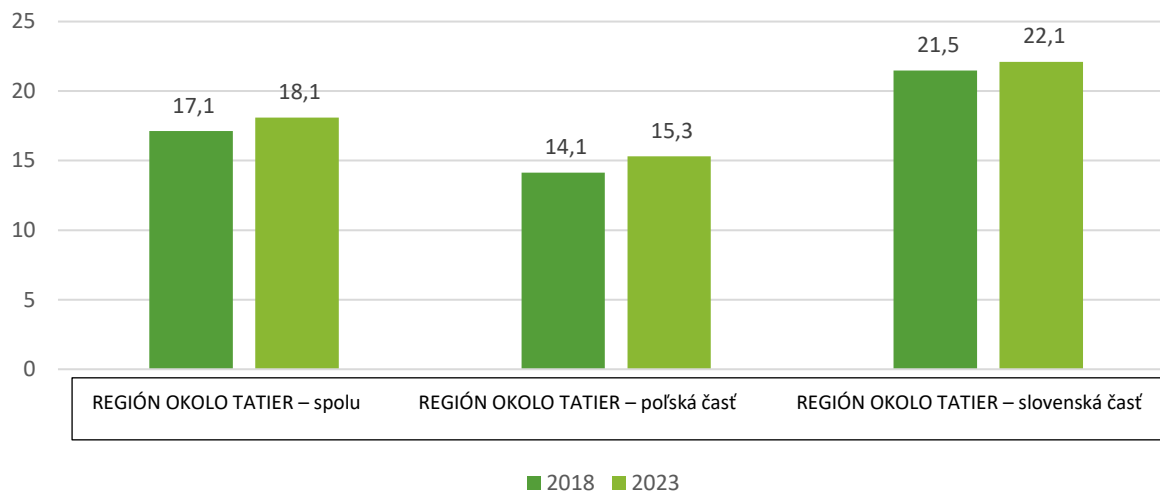
Podľa štatistík štatistických úradov Poľska a Slovenska má 70,3 % obyvateľov Regiónu okolo Tatier prístup k vodovodnej sieti, z toho takmer všetci v slovenskej časti (90,2 %), ale len 56,6 % v poľskej časti. 65,4 % obyvateľov regiónu má prístup ku kanalizácii – 57,9 % v poľskej časti a 76,2 % v slovenskej časti. Pre porovnanie, 92,6 % obyvateľov Poľska a 90,5 % obyvateľov Slovenska má prístup k vodovodnej sieti a 72,6 % obyvateľov Poľska a 71,5 % obyvateľov Slovenska má prístup ku kanalizačnej sieti. Existuje jasná potreba ďalších investícií do technickej infraštruktúry, najmä v poľskej časti regiónu, s cieľom zlepšiť životné podmienky obyvateľov a znížiť negatívny vplyv na životné prostredie.

Diagram č. 20. Podiel obyvateľov s prístupom k vodovodnej a kanalizačnej sieti v regióne okolo Tatier v roku 2023 [%]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

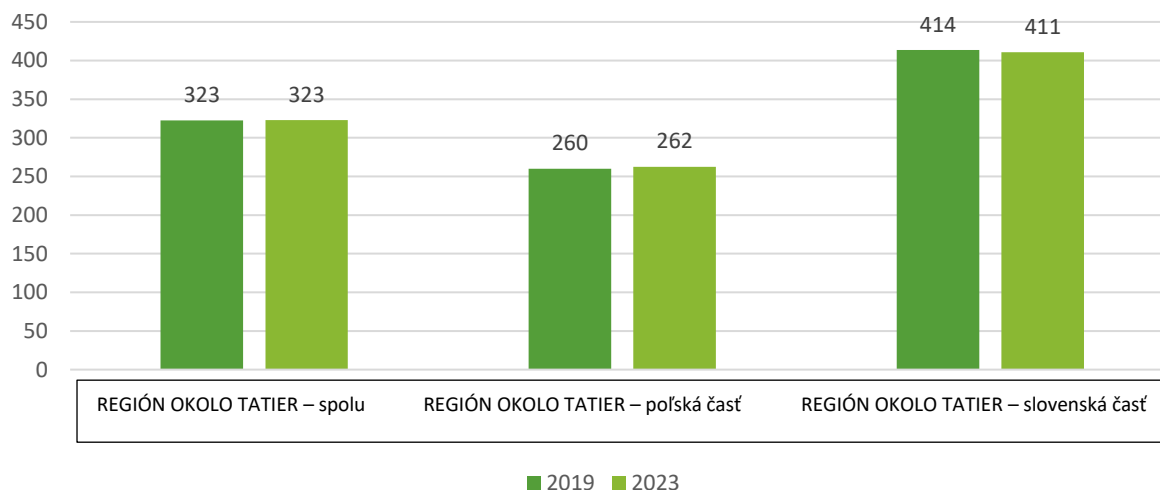
Štatistický obyvateľ Regiónu okolo Tatier spotreboval v roku 2023 vo svojej domácnosti 18,1 m³ vody – to je viac ako v roku 2018 (17,1 m³). Štatisticky Slováci z Regiónu okolo Tatier spotrebujú za rok viac vody ako Poliaci (22,1 m³ a 15,3 m³ v roku 2023). Tieto hodnoty sú však výrazne nižšie ako priemer Poľska (34,4 m³/osoba) a Slovenska (26,3 m³/osoba). Môže to súvisieť s horším prístupom k vodovodnej sieti, ale aj s vyššími úsporami domácností.

Diagram č. 21. Spotreba vody v domácnostiach na osobu v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023 [m³].

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Štatistický obyvateľ Regiónu okolo Tatier vyprodukoval v roku 2023 323 kg komunálneho odpadu – podobne ako v roku 2018. Slováci z Regiónu okolo Tatier vyprodukojú štatisticky viac komunálneho odpadu na obyvateľa ako Poliaci (411 kg a 262 kg) V Poľsku bola hodnota tohto ukazovateľa v roku 2023 357 kg/os., kým na Slovensku 472 kg/os.

Diagram č. 22. Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa v regióne okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023 [kg].

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Najslabší prístup k vodovodnej sieti spomedzi okresov, ktoré tvoria Región okolo Tatier, je zaznamenaný v okrese Sucha Beskidzka (40,9 % obyvateľov s prístupom k tejto sieti v roku 2023), Gorlice (42,8 %) a Nowy Targ (47,4 %), zatiaľ čo prístup ku kanalizačnej sieti – v okrese Limanowa (41,9 %) a Sucha Beskidzka (44,1 %). Štatisticky najviac vody spotrebujú obyvatelia Tatranského okresu (36,9 m³/osoba) a najmenej obyvatelia okresu Sucha Beskidzka (10,0 m³/os.). Na druhej strane,

najväčšie množstvo odpadu v priemere na obyvateľa bolo v roku 2023 zaznamenané v okrese Liptovský Mikuláš (576 kg/os.) a najmenšie v okrese Limanowa (193 kg/os.).

Tabuľka č. 18. *Percento obyvateľov s prístupom k vodovodnej a kanalizačnej sieti, ako aj spotreba vody v domácnostiach a množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier*

Celok	Podiel obyvateľov s prístupom k vodovodnej sieti v roku 2023 [%]	Podiel obyvateľov s prístupom ku kanalizačnej sieti v roku 2023 [%]	Spotreba vody domácností v prepočte na obyvateľa v roku 2023 [m ³]	Množstvo komunálneho odpadu v prepočte na obyvateľa v roku 2023 [kg]
REGIÓN OKOLO TATIER – spolu	70,3 %	65,4 %	18,1	323
REGIÓN OKOLO TATIER – poľská časť	56,6 %	57,9 %	15,3	262
REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	90,2 %	76,2 %	22,1	411
Okres Gorlice	42,8 %	59,9 %	11,9	208
Okres Limanowa	50,5 %	41,9 %	12,5	193
Okres Myślenice	65,8 %	61,0 %	19,3	302
Okres Nowy Sącz	59,1 %	52,2 %	12,2	231
Okres Nowy Targ	47,4 %	63,1 %	11,1	234
Okres Sucha Beskidzka	40,9 %	44,1 %	10,0	243
Okres Tatry	74,1 %	65,8 %	36,9	442
Nowy Sącz	86,9 %	86,9 %	24,1	406
Okres Dolný Kubín	90,5 %	71,5 %	24,8	392
Okres Kežmarok	95,7 %	61,7 %	21,1	404
Okres Levoča	83,8 %	73,8 %	21,5	333
Okres Liptovský Mikuláš	87,3 %	70,5 %	26,4	576
Okres Námestovo	99,0 %	84,9 %	19,3	349
Okres Poprad	85,0 %	63,0 %	26,9	436
Okres Ružomberok	98,0 %	93,5 %	23,0	538
Okres Sabinov	97,0 %	85,7 %	15,0	325
Okres Spišská Nová Ves	74,3 %	75,0 %	21,6	371
Okres Stará Ľubovňa	89,0 %	68,7 %	16,6	303
Okres Tvrdošín	84,0 %	68,0 %	24,6	438

Zdroj: *Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.*

2.4.3 Zhrnutie

Región okolo Tatier sa vyznačuje výnimočným prírodným bohatstvom, na oboch stranách hranice sa tu nachádzajú mnohé národné parky. Väčšina okresov v Regióne okolo Tatier má aspoň jeden národný

park, čo podčiarkuje jedinečné prírodné hodnoty tejto oblasti a jej osobitný význam pre ochranu prírodného dedičstva. Výnimkou sú okresy Myšlenice, Nowy Sącz a mesto Nowy Sącz, ako aj okresy Levoča, Námestovo a Sabinov. Treba však poznamenať, že v týchto oblastiach sa vyskytujú iné formy ochrany prírody – rezervácie, oblasti Natura 2000 alebo krajinné parky. Región okolo Tatier patrí medzi najvýznamnejšie prírodné oblasti v strednej Európe. Sieť chránených území na oboch stranách hranice vytvára cezhraničný systém ochrany životného prostredia, ktorý podporuje zachovanie biodiverzity. Ide o obrovský potenciál pre udržateľný cestovný ruch a environmentálnu výchovu, ktorý môže byť impulzom pre ďalší rozvoj regiónu.

Dostupnosť environmentálnej infraštruktúry v Regióne okolo Tatier sa výrazne líši. V roku 2023 malo 70,3 % obyvateľov regiónu prístup k vodovodnej sieti – na slovenskej strane až 90,2 % a na poľskej strane len 56,6 %. Prístup ku kanalizačnej sieti malo 65,4 % obyvateľov – 76,2 % na slovenskej strane a 57,9 % na poľskej strane. V roku 2023 vyprodukoval štatistický obyvateľ regiónu 323 kg odpadu – pričom Slováci štatisticky vyprodukovali viac. Výrazný nepomer medzi poľskou a slovenskou časťou z hľadiska prístupu k vodovodu a kanalizácii poukazuje na potrebu investícií do infraštruktúry.

Spoločné aktivity Poľska a Slovenska v oblasti ochrany životného prostredia, územného plánovania a environmentálnej výchovy zohrávajú kľúčovú úlohu pri budovaní trvalo udržateľného rozvoja Regiónu okolo Tatier. Koordinovaný prístup oboch krajín umožňuje nielen účinnejšie chrániť cenné prírodné zdroje, ale aj harmonicky formovať priestor a podporovať proekologické postoje obyvateľov a turistov. Vďaka cezhraničnej spolupráci je možné vytvárať koherentné rozvojové stratégie, ktoré spájajú starostlivosť o životné prostredie so sociálnymi a hospodárskymi potrebami Regiónu.

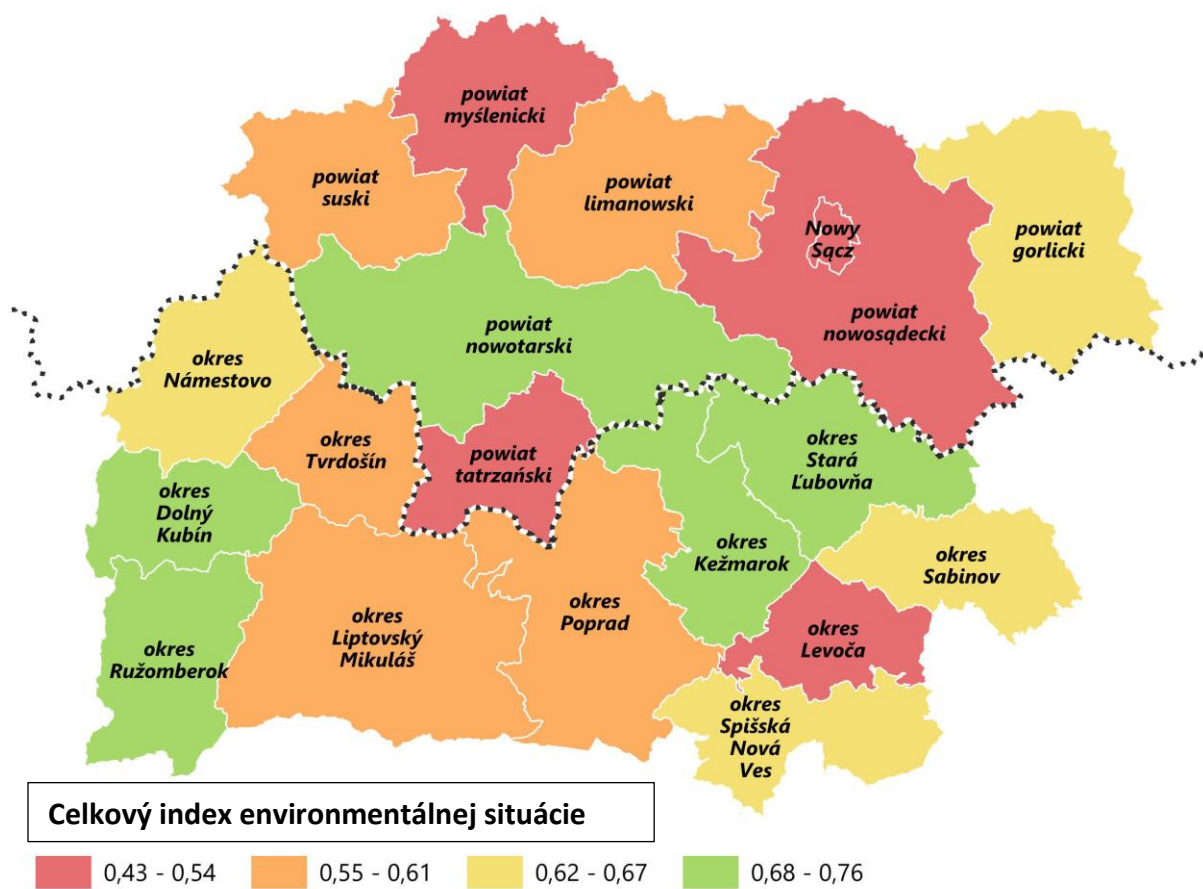
Na základe metodiky uvedenej v podkapitole 2.2.4 sa synteticky vyhodnotila environmentálna situácia v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier. Otázka prítomnosti národného parku v okrese sa posudzovala pomocou nasledujúceho prístupu: 1 – prítomnosť národného parku, 0 – bez národného parku. Celky s najpriaznivejšou situáciou v tejto oblasti sú: **okres Stará Ľubovňa, okres Ružomberok, okres Dolný Kubín, okres Kežmarok a okres Nowy Targ. Na opačnom póle sú okres Myšlenice, okres Nowy Sącz, okres Tatry, okres Levoča a mesto Nowy Sącz.**

Tabuľka č. 19. Celkové hodnotenie environmentálnej situácie v okresoch Regiónu okolo Tatier na základe štandardizovaných ukazovateľov

Celok	Národný park vytvorený na území okresu	Podiel obyvateľov s prístupom k vodovodnej sieti v roku 2023	Podiel obyvateľov s prístupom ku kanalizačnej sieti v roku 2023	Spotreba vody domácností v prepočte na obyvateľa v roku 2023	Množstvo komunálneho odpadu v prepočte na obyvateľa v roku 2023	Všeobecný ukazovateľ environmentálnej situácie
Okres Gorlice	1,00	0,03	0,35	0,93	0,96	0,65
Okres Limanowa	1,00	0,17	0,00	0,91	1,00	0,61
Okres Myślenice	0,00	0,43	0,37	0,65	0,72	0,43
Okres Nowy Sącz	0,00	0,31	0,20	0,92	0,90	0,47
Okres Nowy Targ	1,00	0,11	0,41	0,96	0,89	0,67
Okres Sucha Beskidzka	1,00	0,00	0,04	1,00	0,87	0,58
Okres Tatry	1,00	0,57	0,46	0,00	0,35	0,48
Nowy Sącz	0,00	0,79	0,87	0,48	0,44	0,52
Okres Dolný Kubín	1,00	0,85	0,57	0,45	0,48	0,67
Okres Kežmarok	1,00	0,94	0,38	0,59	0,45	0,67
Okres Levoča	0,00	0,74	0,62	0,57	0,63	0,51
Okres Liptovský Mikuláš	1,00	0,80	0,55	0,39	0,00	0,55
Okres Námestovo	0,00	1,00	0,83	0,65	0,59	0,62
Okres Poprad	1,00	0,76	0,41	0,37	0,37	0,58
Okres Ružomberok	1,00	0,98	1,00	0,52	0,10	0,72
Okres Sabinov	0,00	0,97	0,85	0,81	0,66	0,66
Okres Spišská Nová Ves	1,00	0,57	0,64	0,57	0,54	0,66
Okres Stará Ľubovňa	1,00	0,83	0,52	0,75	0,71	0,76
Okres Tvrdošín	1,00	0,74	0,51	0,46	0,36	0,61

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Obr. č. 8 Celkový index environmentálnej situácie

Zdroj: Vlastné spracovanie

2.5 Cestovný ruch a kultúra

2.5.1 Turistické atrakcie

Táto tabuľka obsahuje informácie o najdôležitejších turistických atrakciách jednotlivých okresov Regiónu okolo Tatier.

Tabuľka č. 20. Najdôležitejšie turistické atrakcie Regiónu okolo Tatier

	Prírodné atrakcie	Historické a architektonické pamiatky	Múzeá, skanzeny, galérie	Iné
Okres Gorlice	<ul style="list-style-type: none"> Magurský národný park Nízke Beskydy Klimkovské jazero Kúpele Wysowa-Zdrój a Wapienne 	<ul style="list-style-type: none"> Kostol sv. Filipa a Jakuba v Sękowej – spolu s ďalšími drevenými kostolmi v južnom Malopoľsku zapísanými na zozname svetového dedičstva UNESCO Cerkev Starostlivosti Matky Božej v Owczarach, cerkev sv. Paraskev v Kwiatoni – zapísané do zoznamu Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO spolu s inými drevenými cerkvami v Poľsku a na Ukrajine Kaštieľ v Szymbarku Palác v Siarach Palác v Zagórzanách Kolegiálny kostol v Bieczi Františkánsky kláštor v Bieczi Stredoveké hradby a bašty v Bieczi 	<ul style="list-style-type: none"> Múzeum Bieczskej oblasti, Biecz Múzeum Kúrie rodín Karwacjanovcov i Gładyszovcov Regionálne múzeum Turistického spolku skanzen ťažby ropy „Magdalena“ Cerkev v Bartnom – Múzeum cerkevneho umenia Regionálne múzeum Ignacyho Łukasiewicza v Gorliciach Skanzen pogórzanskej dediny v Szymbarku Dom olejkárov v Łosi 	<ul style="list-style-type: none"> mnohé vojenské cintoríny z čias I. svetovej vojny opustené lemkovské dediny v Nízkych Beskydách pútnické miesta: Kobylanki, Lipinki, vrch Jawor Žrebčinec huculských koní „Gładyszów“ w Regietowe turistické chodníky – pešie, jazdecké, cyklistické lyžiarske svahy, bežecké lyžiarske trate
Okres Limanowa	<ul style="list-style-type: none"> Národný park Gorce Ostrovné Beskydy Vodopád „Spad“ v Szczawe Kúpeľný pavilón v Szczawe 	<ul style="list-style-type: none"> Bazilika Matky Božej Bolestnej v Limanowej Pútnické miesto Bohorodičky Tešitelky v Pasierbci drevené kostoly – o. i. v Męcine, Pisarzowej, Lubomierzi, Słopniciach, Łososine Górnej, 	<ul style="list-style-type: none"> Regionálne múzeum Limanowskej zeme (historická kúria Maršovcov) Biografické múzeum Władysława Orkana 	<ul style="list-style-type: none"> vojenské cintoríny turistické a cyklistické trasy lyžiarske svahy, bežecké lyžiarske trate

	Prírodné atrakcie	Historické a architektonické pamiatky	Múzeá, skanzeny, galérie	Iné
		<p>Kasine Wielkiej, Łukowici, Kamionke, Jodłowniku, Skrzydlnej, Słopniciach a Dobrej, ktoré sú súčasťou Malopoľskej cesty drevenej architektúry</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cisterciánske opátstvo v Szczyrzyci • Komplex: palác, kúria a historický park v Kamienici • Kúria z 18. stor. v Świdniku • Kúria v Laskowej 	<p>(„Orkanówka“) v Porębe Wielkiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skanzen na Jędrzejkówke v Laskowej 	
Okres Myślenice	<ul style="list-style-type: none"> • Makowské Beskydy • Ostrovné Beskydy • vrcholy Chełm, Lubomir (s hvездárňou) • Dobczycké jazero 	<ul style="list-style-type: none"> • hrad v Dobczyciach • námestie v Myśleniciach • Kostol Narodenia Najsvätejšej Panny Márie v Myśleniciach 	<ul style="list-style-type: none"> • Múzeum nezávislosti v Myśleniciach • Regionálne múzeum Turistického spolku v Dobczyciach – hrad a skanzen 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarabie – Zóna voľnočasových aktivít • Cyklistické singletracky na vrchole Chełm • kurhanové hroby z raného stredoveku neďaleko Kornatky, vrchol Grodzisko pri Poznachowiciach Górnych a osady v Dobczyciach a Myśleniciach
Okres Nowy Sącz	<ul style="list-style-type: none"> • Sandecké Beskydy • Ostrovné Beskydy • Nízke Beskydy • Chránené krajinné územie rieky Poprad • Rożnowské jazero • splavovanie Popradu • kúpele: Krynica-Zdrój, Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Żegiestów 	<ul style="list-style-type: none"> • hrad v Muszynie • zrúcaniny hradu v Rytre • hrad Tropsztyn, Wytrzysszcza • Starostovská kúria v Muszynie • Hrady, kúrie a paláce napr. v Rożnowe, Nawojowej, Brzeznej, • historická zástavba mesta Krynica-Zdrój • kostol sv. Svorada a Beñadika, Tropie 	<ul style="list-style-type: none"> • Múzeum Nikifora, Krynica-Zdrój • Múzeum hračiek, Krynica-Zdrój • Regionálne múzeum Muszynského statku, Muszyna • Dom hrnčiaru v Muszynie • Múzeum sandeckých Lachov v obci Podegrodzie 	<ul style="list-style-type: none"> • zimné športy (Jaworzyna Krynicka, Lyžiarska stanica Słotwiny Arena) • turistické chodníky • cyklotrasy • žrebčince, jazdecké chodníky • vyhlídkové veže a platformy o. i. v Krynici Zdroji, Eliaszkówke, Woli Kroguleckej

	Prírodné atrakcie	Historické a architektonické pamiatky	Múzeá, skanzeny, galérie	Iné
	<ul style="list-style-type: none"> • Senzorické záhrady v Muszyne • Bobrovisko v Starom Sączy • mofety v obciach Złockie, Tylicz 	<ul style="list-style-type: none"> • Kláštor sestier klarisiek v Starom Sączy • Cesta drevenej architektúry 	<ul style="list-style-type: none"> • Regionálne múzeum Seweryna Udzielu v Starom Sączy • Múzeum kňaza Józefa Tischnera • Regionálne múzeum, Piwniczna-Zdrój • Pevnosť „Stara Baśń“ v Grybowe • Múzeum včelárstva Bogdana Szymusika a včelársky skanzen, Stróże • Vidiecka maliarska galéria, Naszacowice • Múzeum včelárstva, Kamianna • Múzeum mlynárstva, techniky a vidieckych remesiel Józefa Winiarskeho (Mlynská osada) • Farské múzeum ľudového umenia kňaza Edwarda Nitku v Paszyne • Farské múzeum v Grybowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Lesné mólo na vrchole Miejska Góra v Starom Sączy • lanové parky • cyklistické singletracky
Okres Nowy Targ	<ul style="list-style-type: none"> • Pieninský národný park • Národný park Gorce • Národný park Babia hora • Gorce, Pieniny, Babia hora • Oravsko-Nowotargské rašeliniská • Prírodná rezervácia „Bór na Czerwone“ 	<ul style="list-style-type: none"> • Hrad „Dunajec“ v Nedeci • Zrúcaniny hradu v Czorsztyne • kúpeľná časť Szczawnice • súbor goralských chát z 18. a 19. stor., Chochołów • Kostol sv. Michala Archanjela z 15. stor., Dębno Podhalańskie (UNESCO) 	<ul style="list-style-type: none"> • Múzeum goralov a zbojníkov, Rabka-Zdrój • Železničný skanzen v Chabówke • Podhalské múzeum v Nowom Targu • Múzeum tlače v Nowom Targu 	<ul style="list-style-type: none"> • splavovanie Dunajca • Rabkoland v Rabke-Zdroji • Termálne bazény Szaflary, Bańska Niżna, Chochołów • Pešie turistické chodníky • Cyklotrasy: Cesta okolo Tatier, Velo Dunajec a Cesta okolo Czorsztyńského jazera

	Prírodné atrakcie	Historické a architektonické pamiatky	Múzeá, skanzeny, galérie	Iné
	<ul style="list-style-type: none"> • Czorsztynské jazero • Úžľabina Homole • Prírodná rezervácia Biela voda, Jaworky • kúpele Szczawnica, Rabka-Zdrój 	<ul style="list-style-type: none"> • Gotický kostol sv. Anny, v Nowom Targu • Kostol sv. Trojice z 15. stor, Łopuszna • Kostol sv. Alžbety, Trybsz • Kostol v Orawke • Mariánske pútnické miesto v Ludźmierzi • Kaštieľ vo Fridmane • Cesta drevenej architektúry, Gotická cesta 	<ul style="list-style-type: none"> • Pienińské múzeum v Szlachtovej • Oravský etnografický park v Zubrzyci Górnej • Kúria rodiny Tetmajerovcov, Łopuszna • Spišské sýpky v Kacvine 	<ul style="list-style-type: none"> • Lyžiarske svahy • Trasy bežeckého lyžovania (o. i. Nowy Targ, Obidowa Po stopách olympionikov, Czarny Dunajec) • Vodné dielo Nedeca • Kajakárska dráha, lanový park, Krościenko n. Dunajcem • Brána Gorcov • Vyhliadková veža na poľane Marysina Polana, Lipnica Wielka
Okres Sucha Beskidzka	<ul style="list-style-type: none"> • Národný park Babia hora • Masív Babej hory 	<ul style="list-style-type: none"> • Hrad v Suchej Beskidzkej – „Malý Wawel“, Sucha Beskidzka • historické kostoly, napr. Łętownia, Lachowice • kostolný a kláštorňý komplex, Sucha Beskidzka • reštaurácia „Rzym“, Sucha Beskidzka • kúria na Wysokej 	<ul style="list-style-type: none"> • Skanzen v obci Zawoja • Múzeum ľudovej kultúry, Sidzina • Beskydské centrum drevenej hračky v Stryszawe 	<ul style="list-style-type: none"> • Pešie turistické chodníky • Babia hora Trails – sieť singletrackov • Lyžiarske svahy
Okres Tatry	<ul style="list-style-type: none"> • Tatranský národný park, o. i. Morské Oko, Dolina Piatich Poľských plies, Kasprow vrch, Dolina Kościeliska a Dolina Chochołowska 	<ul style="list-style-type: none"> • zakopanské vilové domy • Starý cintorín na Pęksowom Brzysku • kaplnka v Jaszczurówke • gazdovstvo Korkošovcov v Čiernej Hore • gazdovstvo Sołtysovcov v Jurgove • mariánske pútnické miesta: Wiktorówki a Krzeptówki 	<ul style="list-style-type: none"> • Tatranské múzeum doktora Tytusa Chałubińskiego • Galéria Władysława Hasióra • Múzeum Karola Szymanowského • Múzeum Jana Kasprowicza 	<ul style="list-style-type: none"> • lyžiarske skokanské mostíky, o. i. „Wielka Krokiew“ • termálne bazény: Zakopane, Bukowina Tatrzanska a Biała Tatrzanska • zimné športy • pešie turistické chodníky • chodník v oblakoch, Poronin

EURÓPSKE ZOSKUPENIE ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE TATRY

	Prírodné atrakcie	Historické a architektonické pamiatky	Múzeá, skanzeny, galérie	Iné
Nowy Sącz		<ul style="list-style-type: none"> • zrúcanina hradu, Kováčska bašta • Bazilika sv. Margaréty • historická zástavba mesta • synagóga 	<ul style="list-style-type: none"> • Múzeum Sandeckej oblasti • Sandecký etnografický park • Haličské mestečko • Galéria Marie Ritter 	<ul style="list-style-type: none"> • Cyklotrasy
Okres Dolný Kubín	<ul style="list-style-type: none"> • Národný park Malá Fatra • Oravská vrchovina • Oravská Magura 	<ul style="list-style-type: none"> • kostol sv. Kataríny Alexandrijskej • historické centrum mesta Dolný Kubín • Oravský hrad • Drevený artikulárny kostol Leštiny, Istebné • Renesančný kaštieľ, Vyšný Kubín 	<ul style="list-style-type: none"> • Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava • Pamätný dom Martina Kukučína, Jasenová • Oravská galéria v Dolnom Kubíne 	<ul style="list-style-type: none"> • AquaRelax Dolný Kubín • Pešie a cyklistické turistické chodníky • Lyžiarske svahy, o. i. SKI PARK Kubínska hoľa
Okres Kežmarok	<ul style="list-style-type: none"> • Tatranský národný park • Pieninský národný park • Belianske Tatry • kúpele Červený Kláštor, Tatranská Kotlina • Belianska jaskyňa 	<ul style="list-style-type: none"> • Kežmarský hrad • historické centrum mesta Kežmarok • drevený artikulárny kostol (UNESCO) • Bazilika sv. Kríža • Renesančná zvonica v Kežmarku • Kostol sv. Anny so zvonnicou, Strážky • Kostol sv. Antona Pustovníka z 13. stor. • Kaštieľ v Strážkach • Kartuziánsky kláštor v Červenom kláštore • Rusínska zástavba v Osturni 	<ul style="list-style-type: none"> • Múzeum v Kežmarku • Expozícia meštianskej bytovej kultúry • Múzeum J. M. Petzvala v Spišskej Belej, venované fotografii • Múzeum Dr. Michala Greisigera v Spišskej Belej • Vysunuté pracovisko Slovenskej národnej galérie v Strážkach 	<ul style="list-style-type: none"> • Splavovanie Dunajca • Pešie turistické chodníky • Cyklistické chodníky, o. i. Cesta okolo Tatier • Lyžiarske svahy • Termálny park Vrbov • Beliansky rybník • Golfové ihrisko, o. i. vo Veľkej Lomnici
Okres Levoča	<ul style="list-style-type: none"> • Levočské vrchy 	<ul style="list-style-type: none"> • Námestie Majstra Pavla • Mestské hradby a brány • Dom Majstra Pavla • Kostol sv. Ducha a kláštor minoritov 	<ul style="list-style-type: none"> • Spišské múzeum v Levoči 	<ul style="list-style-type: none"> • Mariánska hora • Turistické chodníky • Zimné športy

	Prírodné atrakcie	Historické a architektonické pamiatky	Múzeá, skanzeny, galérie	Iné
		<ul style="list-style-type: none"> Kostol sv. Jakuba v Levoči s najvyšším gotickým oltárom od Majstra Pavla Spišská Kapitula Mariánska hora Spišský Štvrtok 		
Okres Liptovský Mikuláš	<ul style="list-style-type: none"> Národný park Nízke Tatry Tatranský národný park Liptovská Mara Demänovská dolina a jaskyne Západné Tatry, Vysoké Tatry, Chočské vrchy, Nízke Tatry Lesopark Háj-Nicovô 	<ul style="list-style-type: none"> kostol sv. Mikuláša synagóga Pongrácovská kúria Župný dom hrad Liptovský Hrádok Artikulárny kostol vo Svätom Kríži Vodné mlyny v Kvačianskej doline 	<ul style="list-style-type: none"> Múzeum Janka Kráľa Galéria P. M. Bohúňa Galéria Kolomana Sokola v Liptovskom Mikuláši Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva Múzeum liptovskej dediny v Pribyline 	<ul style="list-style-type: none"> Aquapark Tatralandia Waterpark Bešeňová Kúpele Lúčky, Liptovský Ján Cyklistické chodníky, o. i. Cesta okolo Tatier Centrum raftingu v Liptovskom Mikuláši Zimné športy – lyžiarske stanice, napr. Jasná, bežecké lyžiarske trate Považská lesná železnica
Okres Námestovo	<ul style="list-style-type: none"> Oravská priehrada Oravské Beskydy Oravská Magura 	<ul style="list-style-type: none"> kostol sv. Šimona a Júdu 	<ul style="list-style-type: none"> Oravská galéria 	<ul style="list-style-type: none"> amfiteáter Námestovo Oravská lesná železnica Slanický ostrov umenia Lyžiarsky komplex v Oravskej lesnej Múzeum kávy v Krušetnici
Okres Poprad	<ul style="list-style-type: none"> Tatranský národný park Národný park Slovenský raj kúpele Nový Smokovec, Vysoké Tatry Vysoké Tatry, Nízke Tatry, Slovenský raj 	<ul style="list-style-type: none"> kostol sv. Egídia evanjelický kostol sv. Trojice mestská časť Spišská Sobota 	<ul style="list-style-type: none"> Tatranská galéria Podtatranské múzeum v Poprade Múzeum Ždiarsky dom Lyžiarske múzeum v Tatranskej Lomnici Múzeum tatranskej kinematografie a fotografie v Starom Smokovci 	<ul style="list-style-type: none"> AquaCity Poprad Cyklistické chodníky, o. i. Cesta okolo Tatier Chodník korunami stromov v Bachledovej doline Lyžiarske strediská, zimné športy Bežkárske trate, o. i. Štrba

EURÓPSKE ZOSKUPENIE ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE TATRY

	Prírodné atrakcie	Historické a architektonické pamiatky	Múzeá, skanzeny, galérie	Iné
Okres Ružomberok	<ul style="list-style-type: none"> Národný park Veľká Fatra Národný park Nízke Tatry kúpele Lúčky Bešeňová Veľká Fatra na západe, Chočské vrchy na severe, Nízke Tatry 	<ul style="list-style-type: none"> Vlkolínec – skanzen UNESCO Námestie Andreja Hlinku Hrad Likava 	<ul style="list-style-type: none"> Galéria Ľudovíta Fullu Liptovské múzeum 	<ul style="list-style-type: none"> Malinô Brdo – SKI PARK Ružomberok AQUA-VITAL Park Kúpele Lúčky CykloKorytnička Ferrata Dve veže Park Cyklotrial
Okres Sabinov	<ul style="list-style-type: none"> lesopark Švabľovka pohorie Čergov Levočské vrchy pohorie Čergov a Bachureň 	<ul style="list-style-type: none"> kostol sv. Jána Krstiteľa renesančná zvonica zrúcanina hradu Hanigovce 		<ul style="list-style-type: none"> AQUApark Lipany Turistické trasy Zimné športy
Okres Spišská Nová Ves	<ul style="list-style-type: none"> Národný park Slovenský raj Tomášovský výhľad 	<ul style="list-style-type: none"> kostol Nanebovzatia Panny Márie v Spišskej Novej Vsi staromestské šošovkovité námestie gotický Provinčný dom z 15. stor. Kostol Ducha Svätého – Žehra (UNESCO), Spišský hrad 	<ul style="list-style-type: none"> Spišské múzeum v Spišskej Novej Vsi Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi 	<ul style="list-style-type: none"> zoologická záhrada v Spišskej Novej Vsi pešie turistické chodníky cyklistické chodníky
Okres Stará Ľubovňa	<ul style="list-style-type: none"> Pieninský národný park prielom Dunajca kúpele Stará Ľubovňa, Vyšné Ružbachy Levočské vrchy, pohorie Čergov, Spišská Magura, Pieniny 	<ul style="list-style-type: none"> Ľubovniansky hrad kostoly sv. Mikuláša, Matky ustavičnej pomoci Námestie sv. Mikuláša Dom Ľubovnianskeho mešťana v Starej Ľubovni 	<ul style="list-style-type: none"> Ľubovnianske múzeum Ľubovniansky skanzen – Múzeum ľudovej architektúry Galéria Provinčný dom v Starej Ľubovni 	<ul style="list-style-type: none"> Nestville Park Hniezdne Castle Distillery Cyklistické chodníky, o. i. Cesta okolo Tatier, Aquavelo, EuroVelo 11 Singletracky Cyklostopy Singletracky Lechnica Lyžiarske stanice, o. i. Vyšné Ružbachy, Litmanová Vojenská expozícia Michala Strenka

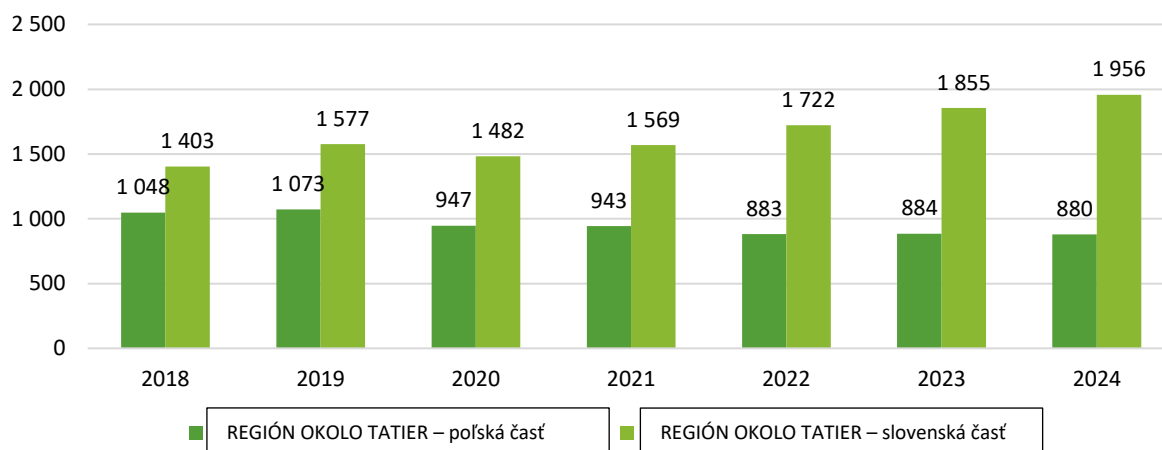
	Prírodné atrakcie	Historické a architektonické pamiatky	Múzeá, skanzeny, galérie	Iné
				<ul style="list-style-type: none"> • Stredoveký vojenský tábor pod hradom • Mariánske pútnické miesto hora Zvir v Litmanovej • Bludisko Viktóriine záhrady • Cesta minerálnych prameňov
Okres Tvrdošín	<ul style="list-style-type: none"> • Tatranský národný park • Oravská Magura • Skorušinské vrchy • rozhľadňa Borová • Oravská priehrada 	<ul style="list-style-type: none"> • kostoly Všetkých svätých i Najsvätejšej Trojice 	<ul style="list-style-type: none"> • galéria Márie Medveckej v Tvrdošíne • Múzeum oravskej dediny v Zuberci • Bobrova raľa - pamiatková rezervácia ľudovej architektúry v Podbieli • Hviezdoslavova Hájovňa v Oravskej Polhore 	<ul style="list-style-type: none"> • termálne kúpalisko Oravice • Františkova huta v Podbieli • Lyžiarske svahy • Cyklotrasy • Pešie turistické chodníky

Zdroj: vlastné spracovanie na základe rešerše na internete.

2.5.2 Infraštruktúra cestovného ruchu

V roku 2024 bolo v regióne okolo Tatier 2 836 turistických ubytovacích zariadení – o 15,7 % viac ako v roku 2018, pričom počet týchto subjektov v slovenskej časti Regiónu sa zvýšil o 39,4 % a v poľskej časti sa znížil o 16,0 %. Dostupné údaje pre Poľsko pochádzajú z konca júla každého roka, zatiaľ čo pre Slovensko sú to údaje za celý rok.

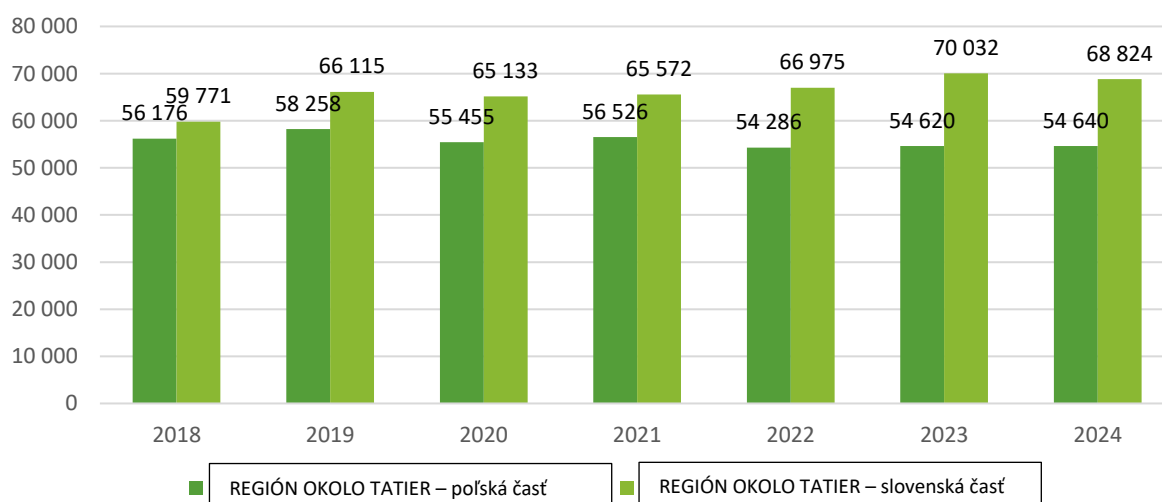
Diagram č. 23. Počet turistických ubytovacích zariadení v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2024 [ks]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Počet lôžok dosiahol v roku 2024 123 464 – čo je o 6,5 % viac ako v roku 2018, pričom v poľskej časti Regiónu došlo k poklesu o 2,7 % a v slovenskej časti k nárastu o 15,1 %. Slovenské ubytovacie zariadenia sú štatisticky menšie ako poľské (38, resp. 62 lôžok na jedno zariadenie) Dostupné údaje pre Poľsko takisto pochádzajú z konca júla každého roka, zatiaľ čo pre Slovensko sú to údaje za celý rok.

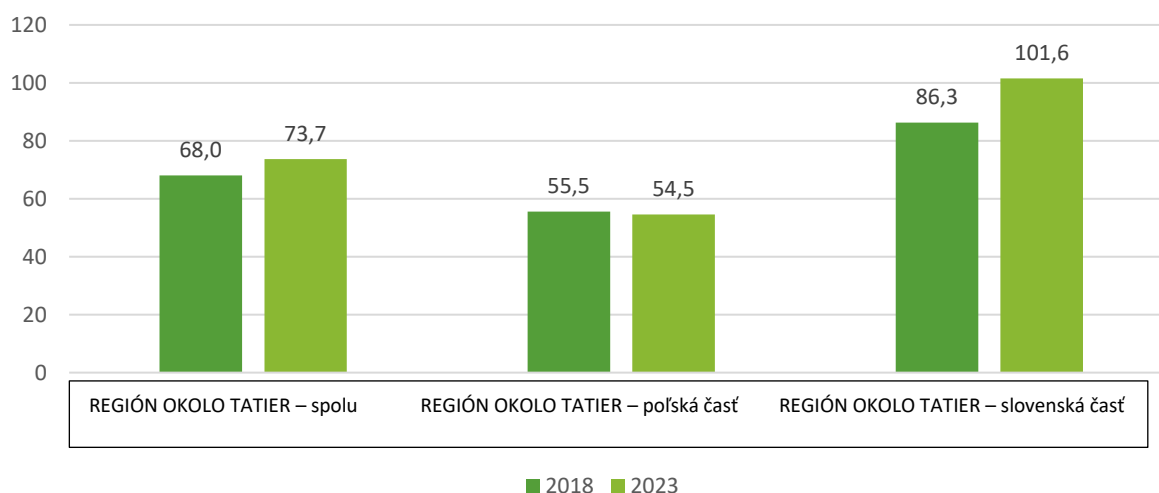
Diagram č. 24. Počet lôžok v turistických ubytovacích zariadeniach v regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2024 [ks]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Porovnanie počtu lôžok s počtom obyvateľov v Regióne okolo Tatier nám umožňuje posúdiť potenciál miestnej turistickej infraštruktúry a jej kapacitu na obsluhu cestovného ruchu. Tento ukazovateľ poskytuje informácie o rozsahu rozvoja turistickej infraštruktúry a význame cestovného ruchu pre ekonomiku danej oblasti. V roku 2023 mal tatranský región 73,7 lôžok na 1 000 obyvateľov – v poľskej časti to bolo 54,5 a v slovenskej časti až 101,6. V slovenskej časti bol od roku 2018 zaznamenaný výrazný nárast tohto ukazovateľa – z 86,3 lôžok na 1 000 obyvateľov. Pre porovnanie, hodnota tohto ukazovateľa pre Poľsko v roku 2023 bola 21,1 miest na 1 000 obyvateľov a pre Slovensko 42,3 miest. Vysoký počet ubytovacích miest na obyvateľa, najmä na slovenskej strane, potvrdzuje kľúčovú úlohu cestovného ruchu ako jedného z hlavných pilierov ekonomiky Regiónu okolo Tatier. Dynamický rozvoj ubytovacej infraštruktúry hovorí o rastúcom význame sektora cestovného ruchu a o potrebe ďalších investícií do infraštruktúry a služieb, aby sa plne využil potenciál tejto oblasti.

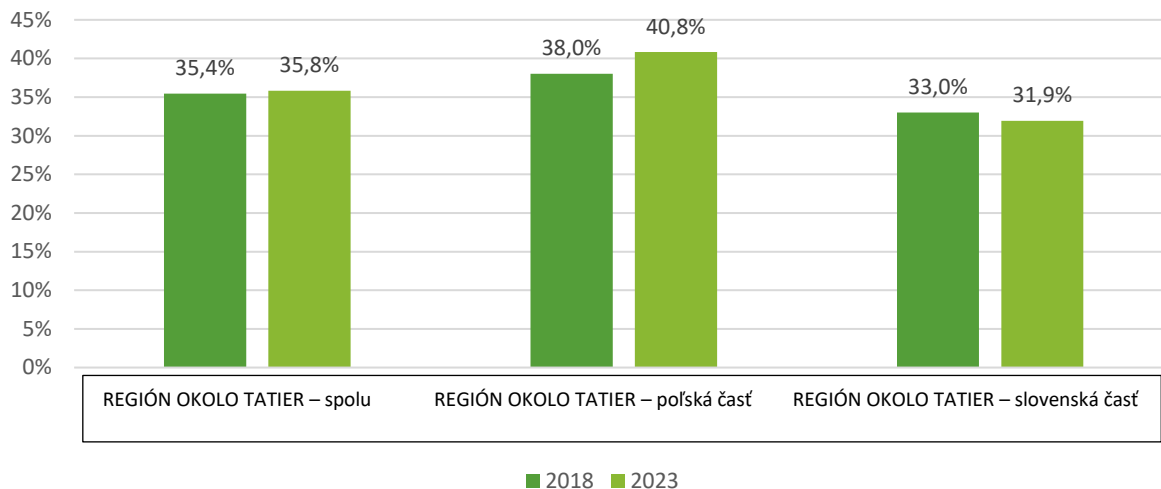
Diagram č. 25. Počet lôžok v turistických ubytovacích zariadeniach na 1 000 obyvateľov v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023 [ks]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Miera využitia ubytovacích kapacít v Regióne okolo Tatier v roku 2023 bola 35,8 % – podobne ako v roku 2018 (35,4 %). Pre poľskú časť Regiónu bola vyššia než pre slovenskú (40,8 %, resp. 31,9 %). Pre porovnanie, v Poľsku v roku 2023 to bolo 40,5 % a na Slovensku 28,5 %. Miera obsadenosti ubytovacích zariadení v Regióne okolo Tatier tak zostáva stabilná a jej hodnota – najmä na poľskej strane – potvrdzuje atraktivitu Regiónu pre turistov. Zároveň nižšia miera obsadenosti na slovenskej strane, napriek rozsiahlej ubytovacej infraštruktúre, poukazuje na potrebu lepšej propagácie a rozvoja ponuky cestovného ruchu prispôbenej očakávaniam návštevníkov.

Diagram č. 26. Miera využitia ubytovacej infraštruktúry v turistických ubytovacích zariadeniach v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023 [%]

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Okres Tatry (26 tis. lôžok), okres Poprad (21,7 tis. lôžok) a okres Liptovský Mikuláš (20,4 tis. lôžok) majú najvyšší absolútny počet ubytovacích miest spomedzi všetkých okresov, ktoré tvoria Región okolo Tatier. Sú to tiež miesta s najvyšším počtom lôžok na 1 000 obyvateľov, hoci za zmienku stojí aj vysoká hodnota tohto ukazovateľa pre okres Ružomberok. Najväčší nárast ubytovacích kapacít medzi rokmi 2018 a 2024 bol zaznamenaný v okresoch Dolný Kubín (nárast počtu lôžok o 38,4 %), Ružomberok (33,4 %), Poprad (27,3 %) a Námestovo (25,3 %) – to môže naznačovať výrazný nedávny nárast turistickej aktivity v týchto okresoch. Zároveň v správnych celkoch ako mesto Nowy Sącz, okres Levoča, okres Tvrdošín, okres Limanowa, okres Stará Ľubovňa a okres Sucha Beskidzka bol počas sledovaného obdobia zaznamenaný dvojciferný pokles počtu lôžok, čo môže naznačovať krízu v miestnom odvetví cestovného ruchu. Najvyššia miera využitia ubytovacích miest bola zaznamenaná v okrese Nowy Sącz (48,3 %), čo môže naznačovať potenciálnu možnosť ďalšieho rozvoja ponuky ubytovania. Na opačnom konci je okres Levoča, čo potvrdzuje ťažkosti, ktorým cestovný ruch v tomto okrese čelil.

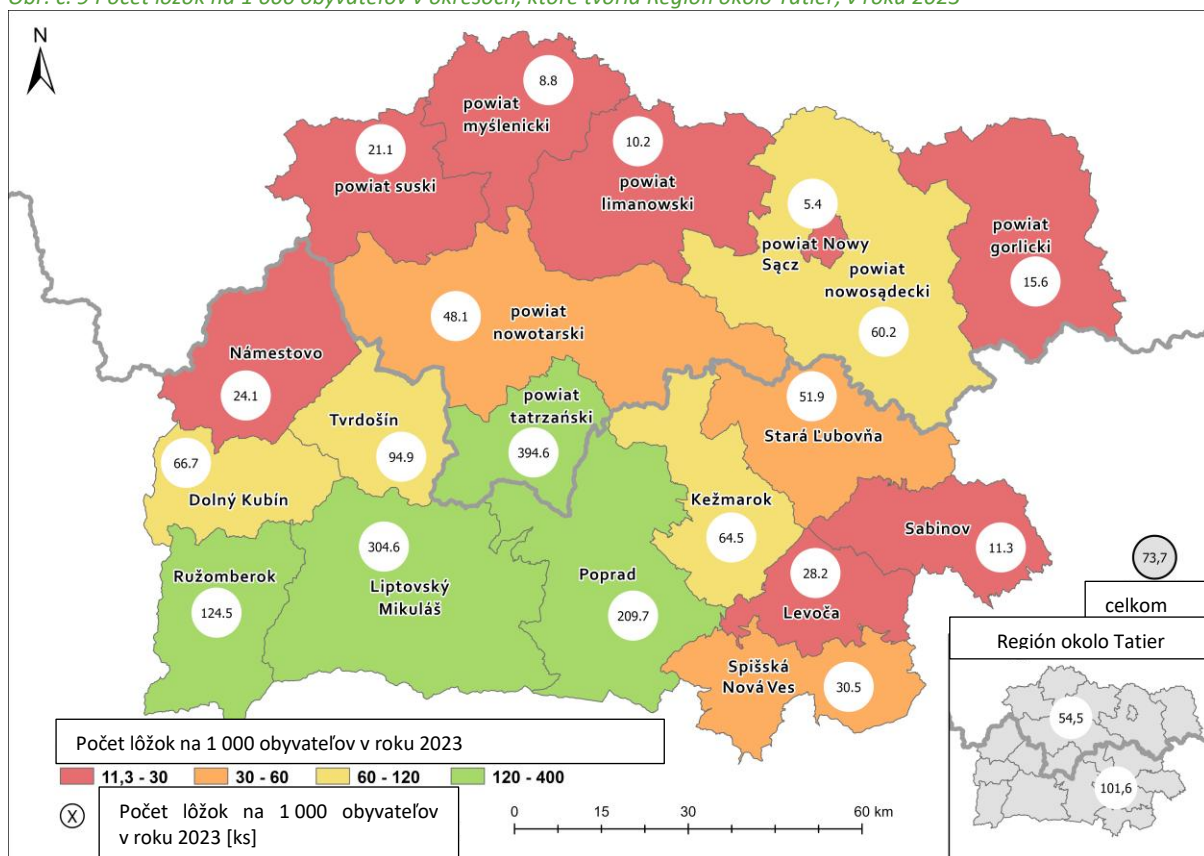
Tabuľka č. 21. Počet lôžok v roku 2024, zmena počtu lôžok v ubytovacích zariadeniach pre turistov v rokoch 2018 – 2024 a počtu lôžok na 1 000 obyvateľov a miera obsadenosti lôžok v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier

Celok	Počet lôžok v roku 2024 [ks]	Zmena počtu lôžok v turistických ubytovacích zariadeniach v rokoch 2018 – 2024 [%]	Počet lôžok na 1 000 obyvateľov v roku 2023 [ks]	Miera využitia ubytovacích kapacít v roku 2023 [%]
REGIÓŃ OKOLO TATIER – spolu	123 464	6,5 %	73,7	35,8 %
REGIÓŃ OKOLO TATIER – poľská časť	54 640	-2,7 %	54,5	40,8 %

REGIÓN OKOLO TATIER – slovenská časť	68 824	15,1 %	101,6	31,9 %
Okres Gorlice	1 803	18,5 %	15,6	44,5 %
Okres Limanowa	1 405	-19,9 %	10,2	25,1 %
Okres Myšlenice	1 037	-6,7 %	8,8	25,4 %
Okres Nowy Sącz	12 889	-2,9 %	60,2	48,7 %
Okres Nowy Targ	9 124	-6,8 %	48,1	37,3 %
Okres Sucha Beskidzka	1 953	-12,3 %	21,1	30,6 %
Okres Tatry	26 024	0,4 %	394,6	40,2 %
Nowy Sącz	405	-30,1 %	5,4	35,0 %
Okres Dolný Kubín	2 656	38,4 %	66,7	18,9 %
Okres Kežmarok	4 562	6,8 %	64,5	26,9 %
Okres Levoča	969	-25,1 %	28,2	9,0 %
Okres Liptovský Mikuláš	20 445	13,9 %	304,6	32,9 %
Okres Námestovo	1 711	25,3 %	24,1	19,5 %
Okres Poprad	21 678	27,3 %	209,7	38,5 %
Okres Ružomberok	7 108	33,4 %	124,5	35,6 %
Okres Sabinov	685	-4,1 %	11,3	5,5 %
Okres Spišská Nová Ves	3 253	13,2 %	30,5	25,0 %
Okres Stará Ľubovňa	2 198	-14,5 %	51,9	23,2 %
Okres Tvrdošín	3 559	-20,0 %	94,9	24,0 %

Zdroj: Databáza miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Obr. č. 9 Počet lôžok na 1 000 obyvateľov v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier, v roku 2023

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

2.5.3 Zhrnutie

Región okolo Tatier je oblasť s mimoriadne rozmanitou a bohatou turistickou ponukou. Nachádza sa tu široká škála prírodných, historických, kultúrnych a rekreačných atrakcií. Prírodné atrakcie lákajú milovníkov hôr, pešej turistiky a divokej prírody. Za zmienku stoja aj početné jazerá (Czorszyńské, Rożnowské, Klimkówka, Oravské, Liptovská Mara), vodopády a údolia. Veľkú hodnotu tvoria historické a architektonické pamiatky. V regióne sa nachádza mnoho pamiatok zapísaných na zozname UNESCO (napr. drevené kostolíky južného Malopoľska, Vlkolínec, Spišský hrad). Pestrá je aj ponuka múzeí a vzdelávacích inštitúcií, ktorá zahŕňa regionálne, etnografické, umelecké a tematické múzeá. Rekreačné atrakcie sa okrem iného sústreďujú na športovú infraštruktúru (lyžiarske svahy, aquaparky, termálne kúpaliská), cykloturistiku a kúpeľné zariadenia. Obohatenie ponuky o prvky pomalého cestovného ruchu, zdraviu prospešného cestovného ruchu, či kultúrneho cestovného ruchu môže prilákať nové skupiny návštevníkov.

V roku 2024 fungovalo v Regióne 2 836 ubytovacích zariadení – viac o 15,7 % v porovnaní s rokom 2018. Tento nárast bol však nerovnomerný – v slovenskej časti sa počet zariadení zvýšil o závratných 39,4 %, kým v poľskej časti poklesol o 16,0 %. Celkový počet lôžok dosiahol 123 464 – viac o 6,5 % v porovnaní s rokom 2018. Dynamika rastu bola opäť primárne zaznamenaná v slovenskej časti (+15,1 %), zatiaľ čo v poľskej časti Regiónu bol zaznamenaný pokles (-2,7 %). Pozoruhodné je, že slovenské zariadenia sú štatisticky menšie. To môže naznačovať rozptýlenejšiu, miestnu formu ubytovania na Slovensku (napr. penzióny, agroturistika), na rozdiel od väčších zariadení v Poľsku (napr. hotely, rekreačné strediská).

V roku 2023 bola miera využitia ubytovacích kapacít v Regióne 35,8 % a zostala na podobnej úrovni ako v roku 2018. Vyšší výsledok bol zaznamenaný v poľskej časti (40,8 %) ako v slovenskej časti (31,9 %), čo môže naznačovať lepšie prispôsobenie ponuky dopytu.

Pre rozvoj cestovného ruchu v Regióne je kľúčové neustále úsilie o zlepšenie cezhraničnej spolupráce, koordináciu propagačných aktivít a spoločné riadenie tematických trás (napr. cesta pamiatok UNESCO, cesty drevenej architektúry, kúpeľné cesty). Zjednotenie štandardov a rozvoj digitálnych informačných nástrojov (aplikácie, interaktívne mapy) by mohli zvýšiť dostupnosť informácií pre turistov. Región by mal pokračovať v rozvoji ubytovacích zariadení s ohľadom na ochranu krajiny, kultúrnych a prírodných hodnôt. Prospešná by mohla byť podpora malých miestnych podnikov pri prispôbovaní ich ponuky meniacim sa potrebám turistov.

Na základe metodiky uvedenej v podkapitole 2.2.4 sa synteticky vyhodnotila situácia v odvetví cestovného ruchu v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier. Správne celky s najpriaznivejšou

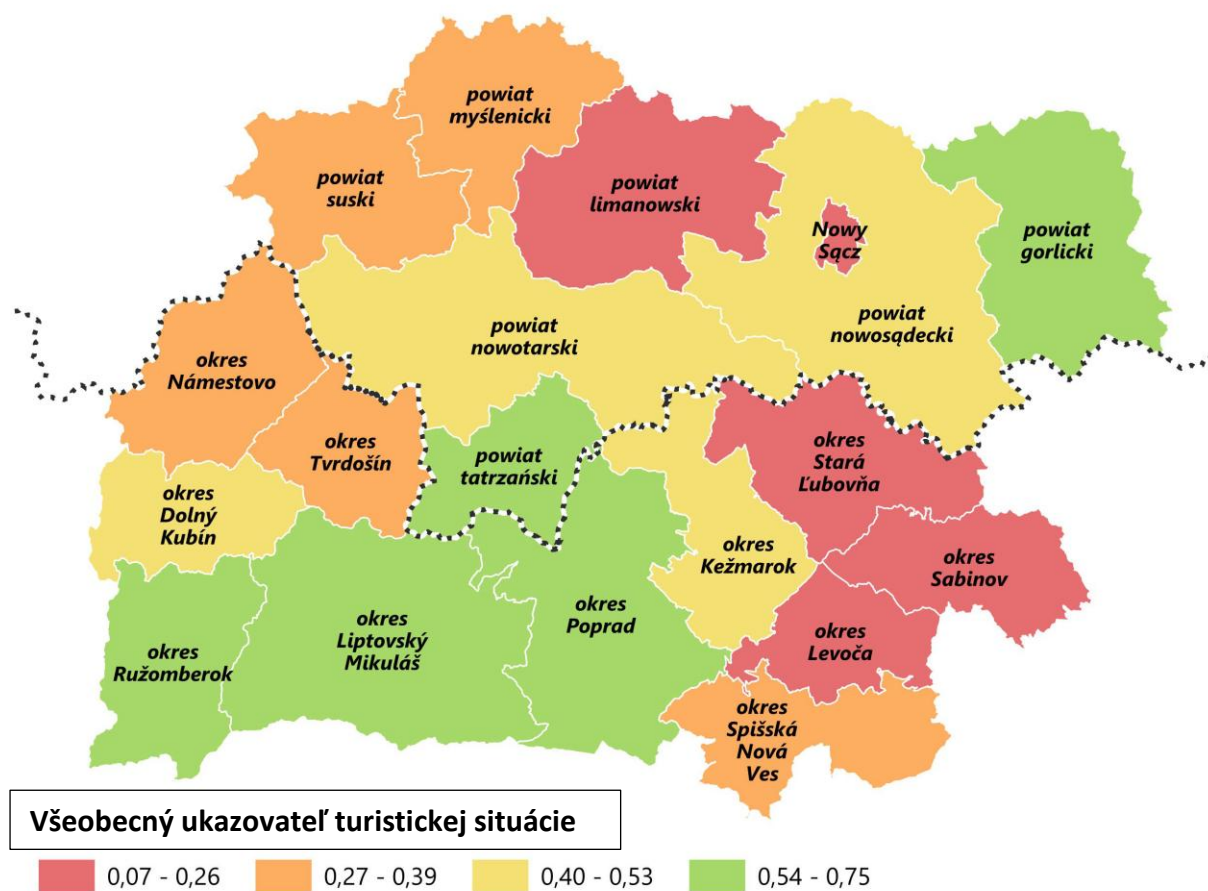
situáciou v tejto oblasti sú: **okres Tatry, okres Poprad, okres Liptovský Mikuláš, okres Ružomberok a okres Gorlice. Na opačnom póle sú okres Levoča, okres Sabinov, okres Limanowa, mesto Nowy Sącz a okres Stará Ľubovňa.**

Tabuľka č. 22. Celkové hodnotenie situácie v odvetví cestovného ruchu v okresoch Regiónu okolo Tatier na základe štandardizovaných ukazovateľov

Celok	Zmena počtu lôžok v turistických ubytovacích zariadeniach v rokoch 2018 – 2024	Počet lôžok na 1 000 obyvateľov v roku 2023	Miera využitia ubytovacích kapacít v roku 2023	Všeobecný ukazovateľ situácie v cestovnom ruchu
Okres Gorlice	0,71	0,03	0,90	0,55
Okres Limanowa	0,15	0,01	0,45	0,20
Okres Myšlenice	0,34	0,01	0,46	0,27
Okres Nowy Sącz	0,40	0,14	1,00	0,51
Okres Nowy Targ	0,34	0,11	0,74	0,40
Okres Sucha Beskidzka	0,26	0,04	0,58	0,29
Okres Tatry	0,45	1,00	0,80	0,75
Nowy Sącz	0,00	0,00	0,68	0,23
Okres Dolný Kubín	1,00	0,16	0,31	0,49
Okres Kežmarok	0,54	0,15	0,50	0,40
Okres Levoča	0,07	0,06	0,08	0,07
Okres Liptovský Mikuláš	0,64	0,77	0,63	0,68
Okres Námestovo	0,81	0,05	0,32	0,39
Okres Poprad	0,84	0,52	0,76	0,71
Okres Ružomberok	0,93	0,31	0,70	0,64
Okres Sabinov	0,38	0,02	0,00	0,13
Okres Spišská Nová Ves	0,63	0,06	0,45	0,38
Okres Stará Ľubovňa	0,23	0,12	0,41	0,25
Okres Tvrdošín	0,15	0,23	0,43	0,27

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Obr. č. 10 Všeobecný ukazovateľ turistickej situácie

Zdroj: vlastné spracovanie

2.6 Doprava a komunikácia

Regiónom okolo Tatier prechádzajú cesty medzinárodnej cestnej siete. Okresmi Liptovský Mikuláš, Levoča a Poprad prechádza najdôležitejšia slovenská diaľnica D1, ktorá vedie od hraníc s Rakúskom až po hranice s Ukrajinou. Prechádza cez Bratislavu a ďalej Trnavu, Trenčín, Považskú Bystricu, Žilinu, Martin, Poprad, Prešov a Košice. Diaľnica je súčasťou európskej trasy E50 v smere východ – západ. Poľskou časťou regiónu okolo Tatier prechádza rýchlostná cesta S7 z Gdynie do Rabky, ktorá je súčasťou európskych trás E28 a E77.

Poľskou časťou regiónu okolo Tatier prechádzajú tieto hlavné cesty:

- č. 7: Żukowo – Gdańsk – Elbląg – Ostróda – Olsztynek – Mława – Płońsk – Varšava – Janki – Radom – Skarżysko-Kamienna – Jędrzejów – Krakov – Rabka – Chyżne – štátna hranica so Slovenskou republikou;
- č. 28: Zator – Wadowice – Rabka – Limanowa – Nowy Sącz – Gorlice – Jasło – Krosno – Sanok – Kuźmina – Bircza – Przemyśl – Medyka – štátna hranica s Ukrajinou;

- č. 47: Rabka – Nowy Targ – Zakopane;
- č. 49: Nowy Targ – Czarna Góra – Jurgów – štátna hranica so Slovenskou republikou;
- č. 75: Krakov – Niepołomice – Brzesko – Nowy Sącz – Krzyżówka – Tylicz – Muszynka – štátna hranica so Slovenskou republikou;
- č. 87: Nowy Sącz – Stary Sącz – Piwniczna – štátna hranica so Slovenskou republikou.

Slovenskou časťou zasa prechádzajú tieto hlavné cesty:

- č. 18: Žilina – Ružomberok – Poprad – Prešov – Michalovce;
- č. 59: Banská Bystrica – Ružomberok – štátna hranica s Poľskou republikou – je súčasťou európskej trasy E77 sever – juh;
- č. 66: štátna hranica s Maďarskom – Banská Bystrica – Brezno – Vernár – Poprad – štátna hranica s Poľskom;
- č. 68: štátna hranica s Poľskom – Stará Ľubovňa – Prešov;
- č. 70: hlavná cesta 18 – Dolný Kubín;
- č. 72: Rimavská Sobota – hlavná cesta č. 18 v oblasti Nízkych Tatier;
- č. 77: Spišská Belá – Svidník (medzi obcami Čirč a Lenartov vedie pozdĺž hranice s Poľskom);
- č. 78: Oravský Podzámok – štátna hranica s Poľskom

V regióne okolo Tatier sa realizuje viacero investícií zameraných na rozvoj cestnej siete. V Poľsku sa pripravuje nové trasovanie cesty č. 7 z obce Zabornia po štátnu hranicu so Slovenskom a štátnej cesty č. 75 z Brzeska do Nowého Sącza⁵³. Na Slovensku sa zasa pripravuje diaľnica D1 medzi mestami Martin a Ružomberok, ako aj rýchlostná cesta prechádzajúca okresmi Tvrdošín a Dolný Kubín⁵⁴.

Pokiaľ ide o železničnú sieť, cez okresy Sucha Beskidzka, Nowy Targ a Tatry vedie železničná trať, ktorá spája tieto okresy s hlavným mestom Malopoľského vojvodstva – Krakovom. Železničná trasa z Tarnowa vedie cez mesto Nowy Sącz a okres Nowy Sącz. Osobná doprava je možná aj na trase Krynica-Zdrój – Muszyna⁵⁵. Významnou železničnou investíciou v poľskej časti regiónu je modernizácia úsekov Chabówka – Rabka-Zdrój a Nowy Sącz – Limanowa⁵⁶. V slovenskej časti regiónu okolo Tatier je železničná sieť prístupná vo všetkých okresoch, okrem Námestova⁵⁷.

⁵³ <https://www.gov.pl/web/gddkia/przygotowanie-drog-krajowych---mapa-pdf>, prístup: 25. 4. 2025.

⁵⁴ <https://ndsas.sk/storage/mapy/mapa-dialnicnej-siete/mapa-siete-fin-jul-2024-1.pdf>, prístup: 25. 4. 2025.

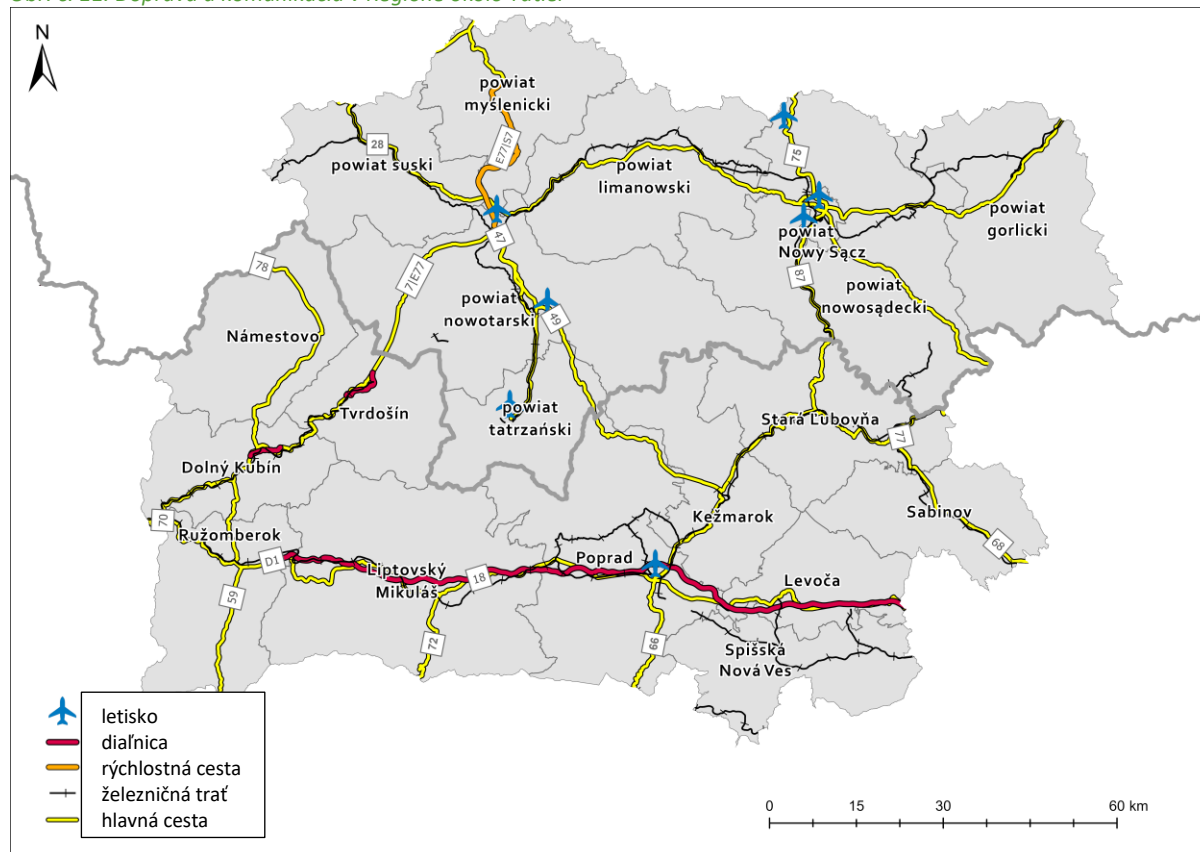
⁵⁵ <https://www.bazakolejowa.pl/index.php?dzial=mapa#9/49.7041/20.6145>, prístup: 25. 4. 2025.

⁵⁶ <https://kolejowyportal.pl/pkp-plk-podsumowaly-inwestycje-w-malopolsce/>, prístup: 25. 4. 2025.

⁵⁷ <https://mapa.zsr.sk/index.aspx>, prístup: 25. 4. 2025.

Jediné letisko nachádzajúce sa v Regióne okolo Tatier je Poprad-Tatry. Je to predovšetkým turistické letisko, slúžiace vnútroštátnej a medzinárodnej doprave.

Obr. č. 11. Doprava a komunikácia v Regióne okolo Tatier

Zdroj: vlastné spracovanie

Na záver môžeme skonštatovať, že sa Región okolo Tatier môže pochváliť pomerne hustou sieťou vnútroštátnych a medzinárodných ciest, ktoré sú kľúčové pre mobilitu obyvateľov, rozvoj cestovného ruchu a cezhraničnú spoluprácu. Na slovenskej strane je najdôležitejšou dopravnou tepnou diaľnica D1, ktorá slúži ako dopravná chrbtica krajiny. Dôležité sú aj štátne cesty vrátane tých, ktoré poskytujú prístup k hraniciam s Poľskom a Maďarskom a uľahčujú regionálne spojenia. Na poľskej strane má strategický význam rýchlostná cesta S7, vedúca z Gdne cez Krakov k slovenskej hranici. Sieť dopĺňajú štátne cesty spájajúce hlavné mestá regiónu, z toho Nowy Targ, Zakopané a Nowy Sącz. Železnice tiež zohrávajú dôležitú úlohu pri obsluhu miestnej a turistickej dopravy, hoci ich hustota a kvalita sú rôzne. Prebiehajúce a plánované cestné a železničné investície prispievajú k lepšej integrácii Regiónu okolo Tatier, a to ako v rámci štátu, tak aj v cezhraničnom aspekte.

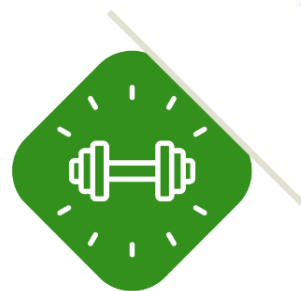
Zlepšenie dopravnej dostupnosti (najmä destinácií ako Zakopane, Nowy Targ alebo Poprad) by malo pozitívne ovplyvniť rozvoj cestovného ruchu, ktorý je kľúčovým odvetvím ekonomiky Regiónu. Ďalší

rozvoj cestnej a železničnej infraštruktúry si vyžaduje koordinovanú poľsko-slovenskú spoluprácu, najmä v kontexte medzinárodných spojení a uľahčenia prihraničnej dopravy. Plánované investície by sa mali realizovať s ohľadom na ochranu životného prostredia, ktorá je dôležitá najmä v horských oblastiach a v blízkosti národných parkov.

3. Špecifické vlastnosti regiónu okolo Tatier

3.1 Silné stránky

Silné stránky Regiónu okolo Tatier:

- výnimočné prírodné hodnoty – tatranská krajina, bohatstvo flóry a fauny;
- rozsiahle chránené územia chrániace prírodné hodnoty – početné národné parky a prírodné rezervácie;
- vysoké kultúrne hodnoty – prítomnosť cenných objektov historického a kultúrneho dedičstva, pestovanie goralských tradícií;
- pozitívny prirodzený prírastok – pozitívny demografický vývoj vo vybraných oblastiach;
- rozvoj podnikania – rastúci počet malých a stredných podnikov, najmä v oblasti cestovného ruchu a služieb;
- silne rozvinutý cestovný ruch využívajúci jedinečné prírodné hodnoty;
- celoročná rekreačná ponuka – hory lákajú turistov v lete (pešie a cyklistické túry) aj v zime (lyžovanie, snowboarding);
- existujúca turistická infraštruktúra – množstvo hotelov, penziónov, lyžiarskych vlekov, cyklistických trás;
- prítomnosť kúpeľov, ktoré priťahujú kúpeľných hostí a podporujú rozvoj zdravotného cestovného ruchu;
- potenciál tradičných remesiel (napr. výrobky z dreva, syry, výšivky);
- silná regionálna identita – obyvatelia sú hrdí na svoju miestnu kultúru, čo prispieva k propagácii regiónu;
- klesajúci trend nezamestnanosti – všeobecne sa zlepšujúca situácia na trhu práce;
- prítomnosť veľkých spoločností – stabilné hospodárske subjekty zvyšujúce zamestnanosť a investície;
- fungujúce univerzity, ktoré zabezpečujú rozvoj vzdelávania a miestnej pracovnej sily;
- rozširujúca sa dopravná sieť – lepšia dostupnosť vďaka modernizácii ciest a rozvoju železníc;
- cezhraničná spolupráca uľahčujúca sociálnu, hospodársku a environmentálnu integráciu.

3.2 Slabé stránky

Slabé stránky Regiónu okolo Tatier:

- nerovnomerná demografická situácia – niektoré celky sa dynamicky rozvíjajú, iné zažívajú poklesy populácie;
- starnúce obyvateľstvo a rastúci index závislosti;
- negatívne migračné saldo – odliv mladého, vzdelaného a profesionálne aktívneho obyvateľstva;
- nižšia úroveň podnikania v porovnaní s národnými ukazovateľmi;
- vnútorná ekonomická diferenciácia – rozdiely v úrovni rozvoja medzi jednotlivými správnymi celkami;
- závislosť ekonomiky od tradičných sektorov – dominancia cestovného ruchu a stavebníctva, nízky podiel moderných odvetví;
- problém nezamestnanosti v niektorých oblastiach – najmä na slovenskej strane;
- nezamestnanosť mladých ľudí a žien – obmedzený prístup na trh práce v prípade niektorých sociálnych skupín;
- riziko narušenia ekologickej rovnováhy – výzva trvalo udržateľného hospodárskeho rozvoja pri zachovaní prírodných hodnôt;
- preťaženie turistami – najmä počas hlavnej sezóny;
- strata autenticity kultúry – komercializácia folklóru;
- horší prístup k materským školám – obmedzenia vo vzdelávacej infraštruktúre na predškolskej úrovni a k základným školám 1. stupňa;
- problémy so zdravotnou starostlivosťou – nedostatočná dostupnosť zdravotníckych zariadení;
- nedostatočná komunálna infraštruktúra (vodovod, kanalizácia) – najmä na poľskej strane;
- zlá kvalita vzduchu v zime;
- intenzívna zástavba, „priestorový chaos“, nedostatočné plánovanie;
- náročné terénne podmienky – výzvy pre rozvoj infraštruktúry v horských oblastiach;
- obmedzená kapacita komunikačnej siete, nízka hustota a stav ciest a železničných spojení v niektorých častiach Regiónu;
- nedostatky vo verejnej doprave – ťažkosti s cestovaním bez auta;
- potreba ďalšej propagácie regiónu – najmä v cezhraničnom a medzinárodnom rozmere;
- potreba ďalšieho zintenzívnenia cezhraničných aktivít na ochranu životného prostredia, hospodársky rozvoj a sociálnu integráciu.

4. Vnútna diferenciácia Regiónu okolo Tatier

4.1 Dominantné funkcie jednotlivých častí Regiónu okolo Tatier

Prehľad, ktorý je uvedený nižšie, je zhrnutím všetkých čiastkových hodnotení jednotlivých oblastí diagnózy okresov, ktoré tvoria Región okolo Tatier.

Svetlozelenou farbou je označených 5 najlepších výsledkov v každom stĺpci, **tmavozelenou farbou** – 5 najhorších výsledkov v každom stĺpci.

Tabuľka č. 23. Zhrnutie čiastkových hodnotení jednotlivých oblastí diagnózy okresov, ktoré tvoria Región okolo Tatier

Celok	Demografická situácia	Hospodárska situácia	Sociálna situácia	Environmentálna situácia	Situácia v cestovnom ruchu	SPOLU
Okres Gorlice	0,18	0,38	0,71	0,65	0,55	0,49
Okres Limanowa	0,56	0,39	0,67	0,61	0,20	0,49
Okres Myślenice	0,68	0,58	0,54	0,43	0,27	0,50
Okres Nowy Sącz	0,56	0,43	0,56	0,47	0,51	0,51
Okres Nowy Targ	0,43	0,51	0,66	0,67	0,40	0,53
Okres Sucha Beskidzka	0,32	0,36	0,67	0,58	0,29	0,44
Okres Tatry	0,28	0,57	0,72	0,48	0,75	0,56
Nowy Sącz	0,10	0,56	0,71	0,52	0,23	0,42
Okres Dolný Kubín	0,36	0,62	0,63	0,67	0,49	0,55
Okres Kežmarok	0,86	0,43	0,10	0,67	0,40	0,49
Okres Levoča	0,50	0,35	0,49	0,51	0,07	0,38
Okres Liptovský Mikuláš	0,34	0,58	0,49	0,55	0,68	0,53
Okres Námestovo	0,83	0,74	0,30	0,62	0,39	0,58
Okres Poprad	0,37	0,56	0,47	0,58	0,71	0,54
Okres Ružomberok	0,26	0,50	0,58	0,72	0,64	0,54
Okres Sabinov	0,75	0,40	0,25	0,66	0,13	0,44
Okres Spišská Nová Ves	0,50	0,31	0,34	0,66	0,38	0,44
Okres Stará Ľubovňa	0,49	0,46	0,33	0,76	0,25	0,46
Okres Tvrdošín	0,41	0,58	0,43	0,61	0,27	0,46

Zdroj: vlastné spracovanie

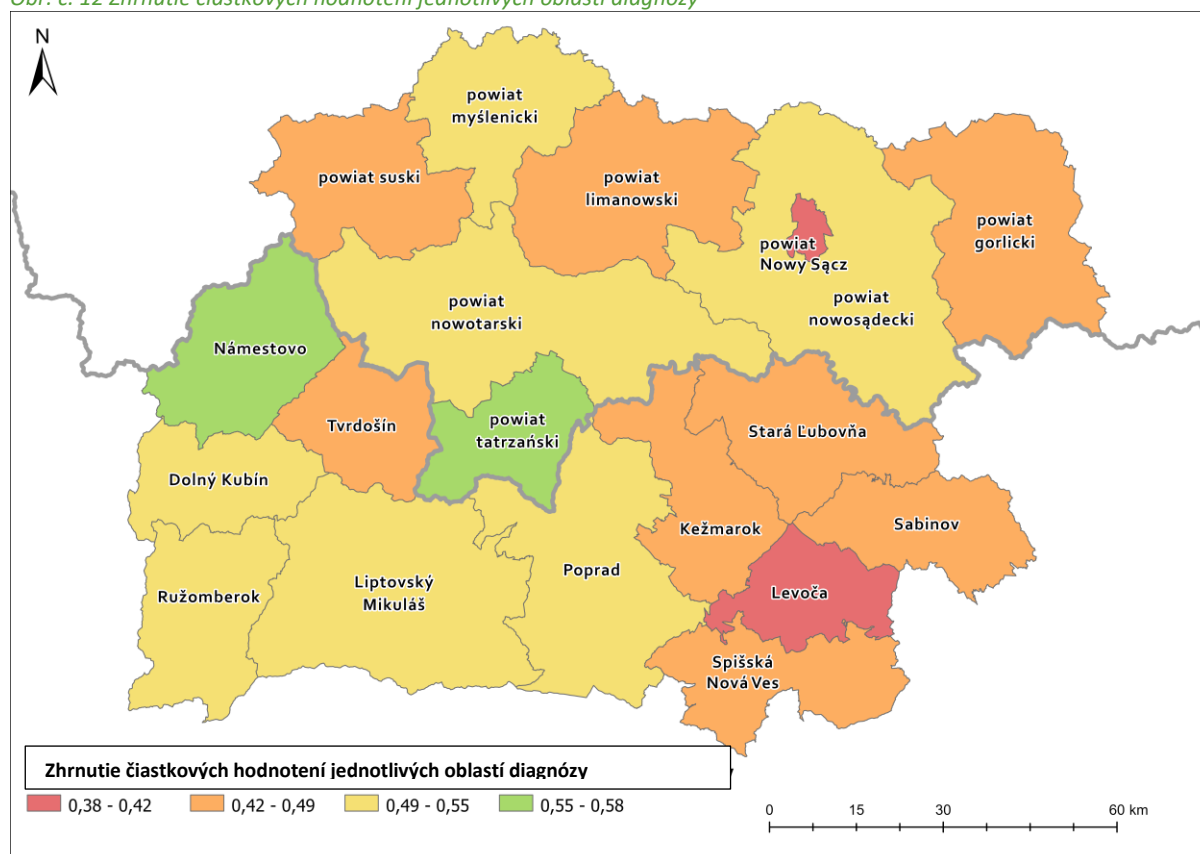
Na základe uvedeného prehľadu možno identifikovať tieto charakteristické skupiny okresov, ktoré tvoria Región okolo Tatier:

- **okresy s relatívne silnou ekonomikou v kombinácii s vysokým turistickým potenciálom:** okres Tatry, okres Dolný Kubín, okres Liptovský Mikuláš, okres Poprad, okres Ružomberok – sú to kľúčové rozvojové centrá – ich poloha v blízkosti Tatier a dostupnosť turistickej infraštruktúry (napr. termálne bazény, lanovky, turistické chodníky) podporuje investície a rozvoj služieb, pričom súčasne sa v týchto regiónoch podporujú tradičné hospodárske odvetvia;
- **okresy, v ktorých sa veľmi dobrá demografická situácia vyskytuje spolu s relatívne priaznivým systémom sociálnych služieb:** okres Limanowa, okres Myślenice, okres Nowy Sącz, okres Nowy Targ, čo poskytuje solídny základ pre trvalo udržateľný sociálno-ekonomický rozvoj;
- **okresy s relatívne dobrou ekonomickou kondíciou napriek nižšej úrovni cestovného ruchu:** okres Myślenice, mesto Nowy Sącz, okres Námestovo, okres Tvrdošín – ich sila môže prameniť z rozvoja priemyslu, služieb a miestneho podnikania – v ich prípade cestovný ruch nie je hlavným hnacím kolesom rastu a tieto celky sa vyznačujú stabilitou a schopnosťou vytvárať pracovné miesta vďaka diverzifikovanej ekonomike; v budúcnosti majú potenciál rozvíjať doplnkový cestovný ruch, napr. víkendový, kultúrny alebo rekreačný cestovný ruch, podporujúci ich už existujúce ekonomické silné stránky;
- **okresy s vysokými environmentálnymi hodnotami, ktoré sa nepremietajú do vysokej úrovne ekonomického rozvoja a cestovného ruchu:** okres Limanowa, okres Nowy Targ, okres Sucha Beskidzka, okres Kežmarok, okres Sabinov, okres Spišská Nová Ves, okres Stará Ľubovňa – tieto správne celky majú výnimočné environmentálne hodnoty vrátane horskej krajiny, lesov, riek a chránených území a napriek tomuto potenciálu ich úroveň ekonomického rozvoja a cestovného ruchu zostáva mierna, čo môže byť spôsobené nedostatočnou infraštruktúrou, obmedzenou dopravnou dostupnosťou alebo potrebou investícií a lepšej propagácie tak, aby sa prírodné zdroje premenili na reálny faktor stimulácie rastu;
- **okresy s problémami z demografického a/alebo sociálneho, ako aj ekonomického hľadiska** – okres Gorlice, okres Sucha Beskidzka, okres Spišská Nová Ves, čo môže vyplývať z nedostatku silných mestských centier alebo nedostatočného využitia potenciálu miestnych zdrojov – bez koordinovaných rozvojových aktivít a externej podpory môžu byť tieto správne celky ohrozené prehlbujúcou sa sociálno-ekonomickou marginalizáciou;

- **okresy s nižšími environmentálnymi hodnotami v porovnaní so susednými správnymi celkami, čo sa premieta do nižšieho turistického potenciálu:** okres Myślenice, mesto Nowy Sącz, okres Levoča – situácia v tomto prípade si vyžaduje hľadanie alternatívnych foriem rozvoja cestovného ruchu, napr. kultúrneho, mestského alebo zdravotného, ako aj investície do infraštruktúry a propagácie miestnych zdrojov;
- **okres s problémami v oblasti životného prostredia, hospodárstva a cestovného ruchu:** okres Levoča – napriek veľkému potenciálu historického dedičstva a kultúrnych hodnôt okres nedosahuje očakávanú úroveň rozvoja – to si vyžaduje komplexný prístup k rozvoju spájajúci ochranu prírody, modernizáciu infraštruktúry a lepšie využitie kultúrneho dedičstva.

Nakoniec bol vypočítaný **všeobecný index sociálno-ekonomickej a environmentálnej situácie** v analyzovaných správných celkoch, ktorý tvorí priemer ukazovateľov popisujúcich demografickú, ekonomickú, sociálnu, environmentálnu a turistickú situáciu.

Obr. č. 12 Zhrnutie čiastkových hodnotení jednotlivých oblastí diagnózy

Zdroj: vlastné spracovanie

Okresy, ktoré získali **najpriaznivejšie výsledky** v rámci analýzy:

- **okres Tatry** – centrum poľskej horskej turistiky, podhalskej kultúry a vstupná brána do Tatranského národného parku;
- **okres Dolný Kubín** – významné centrum kultúry a cestovného ruchu, ktoré ponúka prístup k horským turistickým chodníkom a tradičnej architektúre a folklóru regiónu Orava;
- **okres Námestovo** – vysoko hodnotený správny celok najmä vďaka svojmu silnému demografickému a ekonomickému potenciálu;
- **okres Poprad** – kľúčový turistický a komunikačný uzol a priemyselné centrum s prístupom k mnohým horským turistickým chodníkom a lyžiarskym strediskám s Popradom – najväčším mestom historického regiónu Spiš;
- **okres Ružomberok** – správny celok, ktorý je významným turistickým a kultúrnym centrom s prístupom k horským turistickým chodníkom, kúpeľom a tradičným pamiatkam regiónu Liptov.

Najslabšie výsledky v rebríčku zaznamenali:

- **okres Sucha Beskidzka** – správny celok, ktorý zápasí s demografickými problémami a relatívne slabým ekonomickým a turistickým potenciálom;
- **mesto Nowy Sącz** – jedno z najväčších miest Malopoľska, ktoré aj keď nehrá kľúčovú turistickú úlohu v Regióne okolo Tatier a nevyznačuje sa priamymi prírodnými hodnotami, je významným hospodárskym centrom s dobre rozvinutou sociálnou infraštruktúrou a službami;
- **okres Levoča** – správny celok, ktorý v porovnaní s inými subjektmi zápasí s ekonomickými ťažkosťami, s relatívne horším stavom životného prostredia a cestovného ruchu, ale má bohaté kultúrne dedičstvo;
- **okres Sabinov** – správny celok s relatívne horším stavom cestovného ruchu a sociálnej infraštruktúry, ale relatívne priaznivou demografickou situáciou;
- **okres Spišská Nová Ves** – správny celok so slabším ekonomickým a turistickým potenciálom a navyše s nevyhovujúcou sociálnou infraštruktúrou.

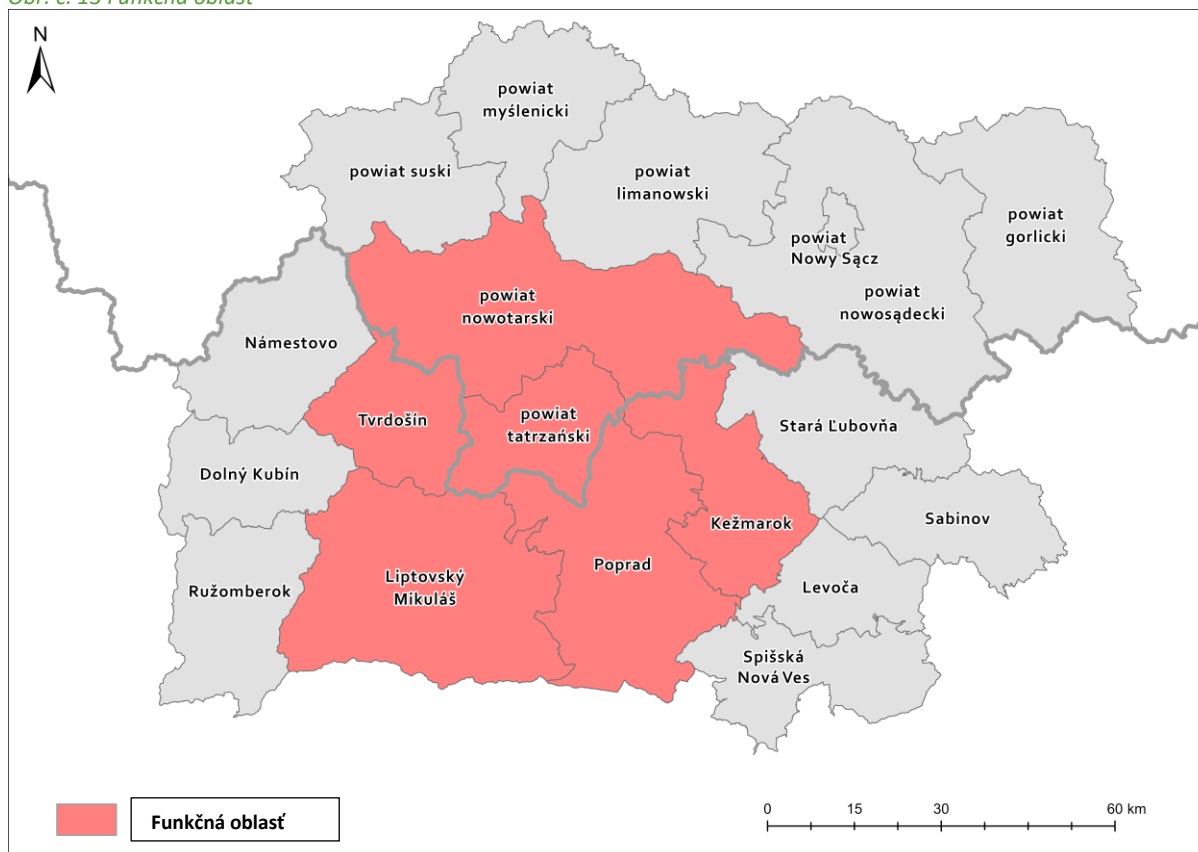
Je potrebné mať na zreteli, že predložená analýza je založená na vybraných a dostupných štatistických ukazovateľoch, ktoré napriek svojej kognitívnej hodnote nie vždy dokážu v plnej miere zachytiť miestne podmienky, sociálno-ekonomickú špecifickosť či unikátnosť jednotlivých územných celkov. Výsledky analýzy by sa preto mali považovať za všeobecný obraz situácie, ktorý nemusí odrážať všetky nuansy a zložitosti reálnych podmienok v danej jednotke.

4.2 Funkčná oblasť

V rámci Regiónu okolo Tatier možno rozlíšiť: **funkčnú oblasť**, do ktorej patria:

- na poľskej strane okresy: **Nowy Targ a Tatry**
- na slovenskej strane okresy: **Kežmarok, Poprad, Liptovský Mikuláš a Tvrdošín.**

Obr. č. 13 Funkčná oblasť

Zdroj: vlastné spracovanie

Táto oblasť priamo susedí s Tatrami a zahŕňa súvislé územie okolo tohto pohoria. Má podobný funkčný profil so silnými strediskami horskej turistiky najmä v okrese Tatry a okresoch Poprad a Liptovský Mikuláš, s ďalším zázemím s vysokým rozvojovým potenciálom v okrese Tatry a okresoch Kežmarok a Tvrdošín. Toto územie má kultúrnu identitu podobnú tej, ktorá je spojená s goralskou kultúrou (Podhale, Orava, Spiš, Liptov), so spoločnou históriou pohraničia, pastierskymi tradíciami a folklórom, čo poskytuje príležitosti pre spoločné iniciatívy v oblasti kultúrneho cestovného ruchu a cezhraničnej propagácie.

Možno poukázať na to, že tak definované územie zahŕňajúce poľské okresy Nowy Targ a Tatry a slovenské okresy Kežmarok, Poprad, Liptovský Mikuláš a Tvrdošín je funkčne prepojené

spoločnými prírodnými zdrojmi (Tatry), rozvojom horskej turistiky a rekreačnej infraštruktúry, ako aj kultúrnou blízkosťou a spoločnými environmentálnymi a demografickými výzvami.

Ostatné správne celky Regiónu okolo Tatier: okresy Nowy Sącz, Gorlice, Myślenice, Limanowa, Sucha Beskidzka a mesto Nowy Sącz, ako aj slovenské okresy Dolný Kubín, Námestovo, Ružomberok, Levoča, Stará Ľubovňa, Sabinov a Spišská Nová Ves tvoria prostredie spojené s vyčleneným samostatným funkčným územím.

5. Analýza prostredia – príležitosti a hrozby

5.1 Právne prostredie

Nižšie uvádzame súhrn najdôležitejších príležitostí a hrozieb pre Región okolo Tatier v právnej oblasti, týkajúce sa predpisov a inštitucionálnych aj administratívnych mechanizmov, ako aj politických aspektov.

Tabuľka č. 24. Príležitosti a hrozby pre Región okolo Tatier v právnej oblasti

Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Prístup k finančným prostriedkom a programom cezhraničnej spolupráce • Členstvo v Európskej únii a schengenskom priestore uľahčujúce spoluprácu • Spoločné infraštruktúrne projekty – napr. rozvoj turistických chodníkov, cestných a železničných spojení • Cezhraničná ochrana životného prostredia – spoločné akcie na ochranu Tatier, Pienin, Babej hory • Veľký význam regiónov v národnej a európskej politike 	<ul style="list-style-type: none"> • Blízka vojna na Ukrajine destabilizuje región strednej a východnej Európy • Byrokracia a oneskorenia pri poskytovaní fondov EÚ • Rozdiely v právnych systémoch Poľska a Slovenska, ktoré sťažujú spoločné investície • Napätie medzi ochranou prírody a hospodárskym rozvojom a investíciami • Rastúce euroskeptické tendencie v miestnej a národnej politike

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Ekonomické prostredie

Nižšie je uvedený súhrn najdôležitejších príležitostí a hrozieb pre Región okolo Tatier v hospodárskej oblasti, týkajúcich sa podmienok a možností hospodárskeho rozvoja regiónu.

Tabuľka č. 25. Príležitosti a hrozby pre Región okolo Tatier v ekonomickej oblasti

Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Rastúci význam cezhraničného obchodu – výmeny tovaru a služieb • Vytváranie nových sezónnych a celoročných pracovných miest v cestovnom ruchu a službách 	<ul style="list-style-type: none"> • Závislosť ekonomiky regiónu od sezónneho cestovného ruchu • Vysoká fluktuácia sezónnych pracovníkov – nedostatočná stabilita zamestnania • Príliš malý rozsah hospodárskej spolupráce medzi hraničnými regiónmi

Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj miestnych trhov a regionálnych produktov (napr. gastronómia, remeslá, agroturistika) Relatívne nízka nezamestnanosť v Poľsku a na Slovensku – väčšia kúpna sila obyvateľov a turistov Silný sektor malých a stredných podnikov – flexibilita a schopnosť prispôbiť sa zmenám Možnosť spoločnej propagácie regiónu ako atraktívnej turistickej destinácie – prilákanie väčšieho počtu turistov 	<ul style="list-style-type: none"> Nízka miera inovácií a nízky podiel technológií v miestnej ekonomike Problémy s logistikou a doručovaním tovaru v horskom teréne Riziko recesie v Európe – pokles počtu turistov a investícií Nedostatok personálu a zamestnancov – najmä v službách, stravovaní a cestovnom ruchu Rastúce ceny energií a pohonných hmôt – záťaž pre miestne podniky a dopravu

Zdroj: vlastné spracovanie

5.3 Sociálne prostredie

Nižšie je uvedený súhrn najdôležitejších príležitostí a hrozieb pre Región okolo Tatier v sociálnej oblasti, týkajúce sa životného štýlu, zmien v demografickej štruktúre, kultúrnych hodnôt a noriem a pod.

Tabuľka č. 26. Príležitosti a hrozby pre Región okolo Tatier v sociálnej oblasti

Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> Zlepšenie kvality života vďaka investíciám do infraštruktúry a verejných služieb Popularizácia zdravého životného štýlu – šport, turistika, kontakt s prírodou Cezhraničná integrácia miestnych komúnit – spoločné podujatia, vzdelávacie a kultúrne projekty Rozvoj jazykových a medzikultúrnych kompetencií obyvateľov Zlepšenie dostupnosti služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím Rozvoj mimovládnych organizácií a lokálnych sociálnych iniciatív Vytváranie spoločnej regionálnej identity založenej na kultúre a tradíciách gorálov 	<ul style="list-style-type: none"> Starnúca populácia – rastúca záťaž pre systémy zdravotnej a sociálnej starostlivosti Sociálne napätie medzi turistami a miestnymi obyvateľmi (napr. kvôli davom, hluku, rastúcim cenám) Sociálne nerovnosti a vylúčenie – najmä v oblastiach nachádzajúcich sa ďaleko od hlavných centier Horší prístup k špecializovanej zdravotnej starostlivosti a vysokoškolskému vzdelaniu v malých mestách Slabá mobilita starších ľudí a ľudí so zdravotným postihnutím – bariéry vo verejnom priestore Sociálna izolácia medzi seniormi a osamelými ľuďmi

Zdroj: vlastné spracovanie

5.4 Technologické a technické prostredie

Nižšie je uvedený súhrn najdôležitejších príležitostí a hrozieb pre Región okolo Tatier v technologickej a technickej oblasti vo vzťahu k moderným technológiám a infraštruktúre.

Tabuľka č. 27. Príležitosti a hrozby pre Región okolo Tatier v technologickej a technickej oblasti

Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Rozšírenie a modernizácia cestnej a železničnej infraštruktúry – lepšia dostupnosť regiónu • Rozvoj energetickej infraštruktúry a obnoviteľných zdrojov energie v duchu zelenej transformácie • Zavádzanie moderných riešení v cestovnom ruchu – mobilné aplikácie, online mapy, rezervačné systémy • Moderné bezpečnostné systémy v horách – monitorovanie, lavínové alarmy, GPS • Digitalizácia verejných služieb – napr. elektronická verejná správa, elektronické zdravotníctvo, elektronické vzdelávanie • Rozvoj digitálneho vzdelávania medzi mládežou a dospelými 	<ul style="list-style-type: none"> • Problémy s prístupom na širokopásmový internet v horských oblastiach • Kybernetické hrozby – nedostatočné povedomie a bezpečnosť • Vysoké náklady na implementáciu moderných technológií pre malé obce a firmy • Sociálne obavy z moderných technológií – nedôvera k automatizácii, monitorovaniu, umelej inteligencii • Príliš pomalé tempo prispôsobovania inovácií horským a vidieckym podmienkam • Hrozba pre tradičné miestne profesie a techniky z dôvodu automatizácie – napr. remeslá, ručná práca, miestne spracovateľské odvetvie

Zdroj: vlastné spracovanie

6. Región okolo Tatier vs. iné regióny

6.1 Susedné regióny

Bolo rozhodnuté dodatočne porovnať Región okolo Tatier so širšími územnými jednotkami, ktoré zahŕňajú okresy z tejto oblasti, t. j. Malopoľské vojvodstvo, Prešovský kraj a Žilinský kraj. Použil sa predtým analyzovaný súbor ukazovateľov.

Na pozadí porovnávaných celkov, ktoré tvoria bezprostredné okolie Regiónu okolo Tatier, sa analyzovaná oblasť vyznačuje niekoľkými charakteristickými socioekonomickými znakmi. Región sa vyznačuje relatívne vysokým prirodzeným prírastkom, čo naznačuje demografický potenciál a podporuje dlhodobý rozvoj. Zároveň existuje negatívne migračné saldo, čo naznačuje, že napriek pozitívnej pôrodnej bilancii región zápasí s odlivom obyvateľov – najmä mladých ľudí – do rozvinutejších centier.

Obyvateľstvo regiónu zostáva relatívne mladé, najmä v porovnaní s Malopoľskom, ktoré je dôležitým zdrojom pre budúci hospodársky a sociálny rozvoj. Vysoká miera nezamestnanosti, a najmä významný podiel mladých ľudí v štruktúre nezamestnaných, však naznačuje vážne výzvy na trhu práce. Mierna úroveň podnikavosti, meraná počtom firiem na 1 000 obyvateľov, potvrdzuje potrebu intenzívnejšej podpory hospodárskych iniciatív a vytvárania podmienok pre rozvoj miestnych podnikov.

V prípade sociálnej infraštruktúry vykazuje región okolo Tatier zmiešané výsledky: dostupnosť materských škôl a ambulancií je horšia ako v Malopoľskom vojvodstve, ale priaznivejšia ako v porovnávaných slovenských krajoch. Prístup k základnej technickej infraštruktúre, ako sú vodovodné a kanalizačné siete, však zostáva neuspokojivý.

Za pozornosť stojí veľmi vysoký počet ubytovacích miest v pomere k počtu obyvateľov, čo dokazuje silnú orientáciu regiónu na cestovný ruch. Cestovný ruch je jedným z hlavných zdrojov príjmov, ale zároveň vytvára riziko, že sa miestna ekonomika stane závislou od tohto jedného odvetvia a jeho sezónnosti.

Tabuľka č. 28. Porovnanie Regiónu okolo Tatier a celkov: Malopoľské vojvodstvo, Prešovský kraj a Žilinský kraj – demografická a hospodárska situácia

	Demografická situácia				Hospodárska situácia			
	Zmena počtu obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 [%]	Priemerný prirodzený prírastok na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 [‰]	Priemer migračného salda na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 [‰]	Podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku na celkovom počte obyvateľov [%]	Zmena počtu ekonomických subjektov v rokoch 2018 – 2023 [%]	Počet ekonomických subjektov na 1 000 obyvateľov v roku 2023 [ks]	Podiel registrovaných nezamestnaných k počtu obyvateľov v produktívnom veku v roku 2023 [%]	Podiel osôb vo veku do 34 rokov v štruktúre registrovaných nezamestnaných v roku 2023 [%]
Región okolo Tatier	0,5 %	2,65	-1,23	18,0 %	19,6 %	117	4,5 %	41,1 %
Malopoľské vojvodstvo	2,1 %	0,36	1,17	21,4 %	22,9 %	140	2,8 %	39,5 %
Prešovský kraj	-1,1 %	0,22	-1,79	16,1 %	19,8 %	114	7,8 %	37,4 %
Žilinský kraj	-0,3 %	2,90	-0,65	17,6 %	16,6 %	137	3,6 %	34,1 %

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

EURÓPSKE ZOSKUPENIE ÚZEMNEJ SPOLUPRÁČE TATRY

Tabuľka č. 29. Porovnanie Regiónu okolo Tatier a celkov: Malopoľské vojvodstvo, Prešovský kraj a Žilinský kraj – sociálna a environmentálna situácia

	Sociálna situácia					Environmentálna situácia			
	Podiel detí vo veku 3 – 6 rokov navštevujúcich predškolské zariadenia v roku 2023 [%]	Počet detí v prepočte na 1 materskú školu v roku 2023 [os.]	Počet žiakov v prepočte na 1 základnú školu v roku 2023 [os.]	Počet obyvateľov na jednu ambulanciu v roku 2023 [os.]	Počet obyvateľov na jednu lekárňu v roku 2023 [os.]	Podiel obyvateľov s prístupom k vodovodnej sieti v roku 2023 [%]	Podiel obyvateľov s prístupom ku kanalizačnej sieti v roku 2023 [%]	Spotreba vody domácností v prepočte na obyvateľa v roku 2023 [m ³]	Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa v roku 2023 [kg]
Región okolo Tatier	82,0 %	55	207	2 252	3 473	70,3 %	65,4 %	18,1	323
Malopoľské vojvodstvo	98,5 %	61	190	1 584	3 433	82,4 %	66,2 %	28,8	346
Prešovský kraj	62,7 %	47	327	2 949	3 194	82,5 %	70,3 %	20,8	364
Žilinský kraj	72,3 %	57	296	3 072	3 072	92,8 %	74,2 %	24,8	454

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Tabuľka č. 30. Porovnanie Regiónu okolo Tatier a celkov: Malopoľské vojvodstvo, Prešovský kraj a Žilinský kraj – situácia v cestovnom ruchu

	Situácia v cestovnom ruchu		
	Zmena počtu lôžok v turistických ubytovacích zariadeniach v rokoch 2018 – 2024 [%]	Počet lôžok na 1 000 obyvateľov v roku 2023 [ks]	Miera využitia ubytovacích kapacít v roku 2023 [%]
Región okolo Tatier	6,5 %	73,7	35,8 %
Malopoľské vojvodstvo	2,4 %	29,1	43,4 %
Prešovský kraj	12,5 %	49,7	30,2 %
Žilinský kraj	4,6 %	76,4	29,1 %

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Databázy miestnych dát Hlavného štatistického úradu, Štatistický úrad Slovenskej republiky.

6.2 Modelový región

Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY bolo porovnané s dvoma ďalšími horskými európskymi zoskupeniami územnej spolupráce, ktoré boli považované za modelové: taliansko-slovenský GECT GO/EZTS GO (European Grouping of Territorial Cooperation: Area of the municipalities of Gorizia, Nova Gorica and Šempeter-Vrtojba) a taliansko-rakúsky EGTC Tirol – Südtirol – Trentino.

Pre zachovanie porovnateľnosti štatistík boli použité údaje Eurostatu a dostupné údaje na úrovni jednotiek NUTS 3 a – v prípade EGTC Tirol – Südtirol – Trentino – NUTS 2. Do úvahy boli brané nasledujúce štatistické jednotky:

- **Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY:**
 - Na poľskej strane – subregióny Nowy Sącz (okresy Gorlice, Limanowa, Nowy Sącz, mesto Nowy Sącz) a Nowy Targ (okresy Nowy Targ, Sucha Beskidzka, Tatry). Okres Myślenice, ktorý je súčasťou krakovského subregiónu, bol vynechaný;
 - Na slovenskej strane – Prešovský kraj (okresy Kežmarok, Levoča, Poprad, Sabinov, Stará Ľubovňa) a Žilinský kraj (okresy Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Námestovo, Ružomberok, Tvrdošín). Okres Spišská Nová Ves, ktorý je súčasťou územného celku Košický kraj, bol vynechaný, ale boli zahrnuté iné okresy územných celkov Prešovský kraj a Žilinský kraj;
- **GECT GO / EZTS GO** (European Grouping of Territorial Cooperation: Area of the municipalities of Gorizia, Nova Gorica and Šempeter-Vrtojba):
 - Na talianskej strane: provincia Gorizia (obec Gorizia) – treba poznamenať, že provincia zahŕňa aj ďalšie obce;
 - Na slovinskej strane: región Goriška (obec Nová Gorica, Šempeter-Vrtojba); – treba poznamenať, že región zahŕňa aj ďalšie obce.
- **EGTC Tirol – Südtirol – Trentino:**
 - Na talianskej strane: autonómne provincie Bolzano-Južné Tirolsko a Trident;
 - Na rakúskej strane: spolková krajina Tirolsko.

Analyzovali sa dostupné štatistiky popisujúce demografickú, ekonomickú a turistickú situáciu vo vybraných oblastiach. To umožnilo identifikovať rozdiely medzi územím EZÚS TATRY a modelovými horskými regiónmi v iných častiach Európy.

Je potrebné si všimnúť, že územie EZÚS TATRY je oveľa chudobnejším regiónom ako porovnávané modelové regióny, berúc do úvahy HDP na obyvateľa. GECT GO/EZTS GO má dvakrát vyšší HDP na obyvateľa a EGTC Tirol – Südtirol – Trentino viac ako trikrát vyšší ako predmetná poľsko-slovenská

prihraničná oblasť. Modelové regióny majú veľmi silný sektor cestovného ruchu – dobre rozvinutú ubytovaciú a stravovaciú základňu (počet ubytovacích a stravovacích zariadení na 1 000 obyvateľov je v roku 2022 výrazne vyšší ako v EZÚS TATRY), ktorá obsluhuje oveľa väčšie počty turistov v pomere k miestnemu obyvateľstvu. V roku 2023 pripadalo na 1 obyvateľa regiónu EZÚS TATRY 5,7 prenocovaní v ubytovacích zariadeniach, z toho 17,9 % prenocovaní cudzincov, a v prípade GECT GO/EZTS GO a EGTC Tirol – Südtirol – Trentino to bolo 12,8, respektíve 42,2⁵⁸ prenocovaní s viac ako 70% podielom prenocovaní zahraničných turistov. Vysoký podiel zahraničných turistov v modelových regiónoch naznačuje vysokú medzinárodnú viditeľnosť a atraktivitu týchto regiónov. EZÚS TATRY v súčasnosti chýbajú efektívne propagačné aktivity, stratégia značky a prítomnosť na zahraničných trhoch. Silnou stránkou EZÚS TATRY je jeho demografia – jednoznačne „mladšia“ a teda potenciálne aktívna a ambiciózná populácia.

⁵⁸ Boli zohľadnené posledné dostupné údaje o ubytovaní pre provincie Bolzano – Južné Tirolo z roku 2021 a pre spolkovú krajinu Tirolo – z roku 2022.

Tabuľka č. 31. Porovnanie EZÚS Tatry s referenčnými regiónmi GECT GO / EZTS GO a EZÚS Tirol – Südtirol – Trentino

	Demografia				Ekonomika	Cestovný ruch		
	Populácia v roku 2024 [os.]	Zmena populácie 2018 – 2024 [%]	Podiel osôb mladších ako 15 rokov na celkovej populácii v roku 2024 [%]	Podiel osôb starších ako 65 rokov na celkovej populácii v roku 2024 [%]	HDP na obyvateľa v roku 2022 [EUR]	Počet ubytovacích a stravovacích zariadení na 1 000 obyvateľov v roku 2022 [ks]	Počet nocí v ubytovacích zariadeniach na 1 obyvateľa v roku 2023 [ks]	Podiel prenocovaní cudzincov na celkovom počte prenocovaní v ubytovacích zariadeniach [%]
EZÚS TATRY*	2 330 182	-1,8 %	17,1 %	16,6 %	13 617	4,2	5,7	17,9 %
GECT GO/EZTS GO**	256 212	-1,1 %	12,6 %	25,5 %	28 120	7,8	12,8	77,2 %
EGTC Tirol – Südtirol – Trentino	1 837 676	4,8 %	15,0 %	21,9 %	50 594	12,4	42,4***	70,0 %

*údaje sa týkajú územia širšieho ako EZÚS TATRY (vylúčenie okresov Myšlenice a Spišská Nová Ves pri započítaní iných okresov v krajoch Prešovskom a Žilinskom)

**údaje sa týkajú územia širšieho ako GECT GO/EZTS GO (započítanie iných obcí provincie Gorizia a regiónu Goriška)

***boli zohľadnené posledné dostupné údaje o ubytovaní pre provincie Bolzano – Južné Tirolsko z roku 2021 a pre spolkovú krajinu Tirolsko – z roku 2022

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov Eurostat

V kontexte uvádzaných štatistík možno skonštatovať, že EZÚS TATRY potrebuje posilniť sektor cestovného ruchu – vytvárať stimuly pre rozvoj ubytovacej a stravovacej infraštruktúry a rozširovať celoročnú ponuku. Vybudovanie silnej značky cestovného ruchu EZÚS Tatry prostredníctvom marketingovej spolupráce na oboch stranách hranice, napríklad prostredníctvom prítomnosti na medzinárodných veľtrhoch cestovného ruchu a na rezervačných platformách, by mohlo byť prospešné.

Na základe skúseností rozvinutejších európskych zoskupení územnej spolupráce stojí za zváženie, či by sa nemali v rámci EZÚS TATRY realizovať nasledujúce aktivity:

- spoločné urbanistické plánovanie a investície do infraštruktúry, rozvoj spoločných územných stratégií v oblasti cestovného ruchu, dopravy a ochrany životného prostredia – GECT GO / EZTS GO realizuje integrované infraštruktúrne projekty, ako je rozvoj cyklistických chodníkov alebo spoločné investície do mestskej infraštruktúry⁵⁹;
- spoločné lekárske a sociálne služby – v rámci projektu „Salute-Zdravstvo“ GECT GO / EZTS GO implementuje cezhraničné zdravotnícke služby vrátane spoločných rezervačných systémov a integrácie zdravotníckych služieb pre obyvateľov oboch strán hranice⁶⁰;
- budovanie nadnárodnej identity – GECT GO / EZTS GO presadzuje koncepciu jednotného, integrovaného cezhraničného mesta – „Euromesto Gorizia–Nova Gorica“, čo sa odráža v projektoch, ako je spoločná organizácia Európskeho hlavného mesta kultúry⁶¹;
- aktívna politická spolupráca – EGTC Tirol–Südtirol–Trentino pôsobí ako politická platforma, ktorá organizuje pravidelné stretnutia regionálnych orgánov, spoločné parlamentné zasadnutia a koordinuje investičné rozhodnutia na makroregionálnej úrovni⁶²;
- realizácia spoločných projektov v oblasti ekoinovácií, mobility a obnoviteľnej energie – EGTC Tirol–Südtirol–Trentino koordinuje 4. skupinu opatrení v oblasti mobility v rámci EUSALP – Stratégie Európskej únie pre alpský región, ktorej cieľom je zaviesť spolu so všetkými 48 zúčastnenými regiónmi trvalo udržateľný a inovatívny dopravný systém⁶³.

⁵⁹ <https://euro-go.eu/en/programmi-e-progetti/europesquare/>, prístup: 29. 4. 2025.

⁶⁰ <https://euro-go.eu/en/programmi-e-progetti/progetti-iti-salute-zdravstvo/>, prístup: 29. 4. 2025.

⁶¹ <https://euro-go.eu/en/programmi-e-progetti/capitale-europea-della-cultura-2025/>, prístup: 29. 4. 2025.

⁶² <https://slideplayer.com/slide/2209765/>, prístup: 29. 4. 2025.

⁶³ <https://www.euoparegion.info/en/euregio/projekte/mobilitaet-verkehr/eusalp-action-group-4-mobility/>, prístup: 29. 4. 2025.

7. Zhrnutie – závery a odporúčania

Región okolo Tatier – kľúčové závery:

1. Obyvateľstvo a demografia:
 - a. 1,7 milióna obyvateľov (koniec roka 2023) – mierny rast populácie, ale v tomto ohľade výrazné lokálne rozdiely.
 - b. Trend starnutia populácie – viditeľnejší na poľskej strane.
 - c. Kladný prirodzený prírastok, no zároveň odliv mladých, profesionálne aktívnych obyvateľov.
2. Ekonomika:
 - a. Rýchly rast počtu podnikov, hoci miera podnikavosti (meraná počtom firiem v pomere k počtu obyvateľov) je stále pod celonárodnými priemerami.
 - b. Dominancia stavebníctva a cestovného ruchu; moderné sektory (IT, výskum a vývoj) sú málo zastúpené.
3. Cestovný ruch:
 - a. Strategické odvetvie vďaka prítomnosti Tatier a početných chránených území.
 - b. Rozširovanie ubytovacej základne v posledných rokoch – dynamickejšie na Slovensku, s miernym poklesom v poľskej časti.
 - c. Mierne využitie možností ubytovania.
 - d. Potreba diverzifikácie (zdravotná, pomalá, kultúrna turistika) a predĺženia sezóny.
 - e. Medzi výzvy patrí turistický tlak, „územný chaos“, zimné emisie do ovzdušia a riziko straty biodiverzity.
4. Vzdelávanie:
 - a. V Poľsku – pokles počtu žiakov na základných školách, na Slovensku – nárast.
 - b. Dôležitá úloha odborného vzdelávania.
 - c. Obmedzená, ale dôležitá prítomnosť univerzít.
 - d. Potreba lepšieho prispôsobenia ponuky vzdelávania potrebám trhu práce a cezhraničnej spolupráce.
5. Zdravotná starostlivosť:
 - a. Viac ambulancií na 1 000 obyvateľov v Poľsku a lepšia štatistická dostupnosť lekární na Slovensku.
 - b. Výzvy pri zabezpečovaní rovnakého prístupu k službám v horských, vzdialených lokalitách.
 - c. Kúpele – potenciál pre zdravotnú turistiku.

6. Infraštruktúra:
 - a. Komunikačnou osou je diaľnica D1 (Slovensko) a rýchlостná cesta S7 (Poľsko), doplnená o štátne cesty spájajúce Nowy Targ, Zakopané a Poprad.
 - b. Železnica je dôležitá pre cestovný ruch, ale vyžaduje si modernizáciu.
 - c. Plánované investície do cestnej a železničnej dopravy a rozvoj verejnej dopravy majú zlepšiť súdržnosť a zabezpečiť udržateľnosť prihraničnej dopravy.
 - d. Potreba chrániť citlivé horské ekosystémy pri rozvoji infraštruktúry.
7. Cezhraničná spolupráca:
 - a. Spoločné dedičstvo, ale viditeľné sociálno-ekonomické rozdiely medzi krajinami.
 - b. Potreba koordinovaného plánovania, propagácie a územnej politiky.
8. Vnútorne špecifiká a funkčné oblasti:
 - a. Bolo vyčlenené funkčné územie: okresy Nowy Targ a Tatry a okresy Kežmarok, Poprad, Liptovský Mikuláš a Tvrdošín – spája ich horská turistika, spoločné prírodné zdroje a environmentálne výzvy.
9. Porovnanie s inými horskými regiónmi EÚ
 - a. Lepšie demografické parametre ako GECT GO i EGTC Tyrol–Südtirol–Trentino, ale nižší HDP na obyvateľa, slabšia turistická infraštruktúra a menšia rozpoznateľnosť.
 - b. Kľúčové: posilnenie ponuky, budovanie značky a prehlbovanie spolupráce.
10. Výhody a výzvy:
 - a. Silné stránky: jedinečné prírodné a kultúrne hodnoty, rastúci sektor cestovného ruchu, kladný prírodný prírastok, rastúca podnikavosť, klesajúca nezamestnanosť, zlepšovanie dopravnej siete, aktívna cezhraničná spolupráca.
 - b. Slabé stránky: starnutie populácie, odliv mladých ľudí, nízky podiel moderných odvetví v ekonomike, závislosť od cestovného ruchu a stavebníctva, nezamestnanosť vo vybraných okresoch Slovenska, nedostatky v infraštruktúre, ekologický tlak a územný chaos.
 - c. Budúcnosť závisí od efektívneho využívania potenciálu a integrovaných opatrení na oboch stranách hranice.

Kľúčové závery a odporúčania:

1. Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu – investovať do infraštruktúry, ale chrániť cenné ekosystémy; vypracovať spoločné štandardy pre manažment cestovného ruchu a ochranu životného prostredia.

2. Diverzifikovať ekonomiku smerom k znalostným sektorom (IKT, služby v oblasti biznisu, zelené technológie) a podporovať remeslá a regionálne produkty.
3. Aktívne pôsobiť proti vyludňovaniu: prilákať a udržať mladých ľudí ponukou pracovných miest, bývania a služieb.
4. Rozšíriť dopravu a infraštruktúru pri rešpektovaní prírodných hodnôt.
5. Posilniť verejné služby vrátane zdravotníckych služieb v horských oblastiach.
6. Zintenzívniť cezhraničnú spoluprácu: spoločné projekty v oblasti propagácie, vzdelávania, inovácií a reakcie na krízy.

8. Zoznam tabuliek, diagramov a obrázkov

Tabuľka č. 1. Rozloha a hustota obyvateľstva okresov, ktoré tvoria Región okolo Tatier.....	7
Tabuľka č. 2. Počet obyvateľov a zmeny počtu obyvateľov v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier	9
Tabuľka č. 3. Štruktúra obyvateľstva podľa veku a index závislosti v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier	12
Tabuľka č. 4. Priemerný prirodzený prírastok na 1 000 obyvateľov a priemerné migračné saldo na 1 000 obyvateľov v rokoch 2013 – 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier	15
Tabuľka č. 5. Celkové hodnotenie demografickej situácie v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier, na základe štandardizovaných ukazovateľov.....	17
Tabuľka č. 6. Počet podnikov na 1 000 obyvateľov v roku 2023 a zmena počtu podnikov v rokoch 2018 – 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier.....	20
Tabuľka č. 7. Štruktúra podnikov podľa druhu činnosti v Regióne okolo Tatier v porovnaní s Poľskom a Slovenskom v roku 2023	22
Tabuľka č. 8. Podiel registrovaných nezamestnaných na počte obyvateľov v produktívnom veku a podiel žien a osôb vo veku 34 rokov a menej na štruktúre registrovaných nezamestnaných v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier...	27
Tabuľka č. 9. Štruktúra zamestnaných osôb podľa druhu činnosti v Regióne okolo Tatier v porovnaní s Poľskom a Slovenskom v roku 2023	29
Tabuľka č. 10. Celkové hodnotenie hospodárskej situácie v okresoch Regiónu okolo Tatier na základe štandardizovaných ukazovateľov.....	32
Tabuľka č. 11. Percento detí vo veku 3 – 6 rokov navštevujúcich materské školy, percento detí predškolského veku navštevujúcich štátne/samosprávne materské školy a počet detí na 1 materskú školu v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier	36
Tabuľka č. 12. Zmena počtu žiakov základných škôl v rokoch 2018 až 2023 a počet žiakov na 1 základnú školu v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier.....	38
Tabuľka č. 13. Štruktúra študentov stredných škôl v poľskej časti Regiónu okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023	39
Tabuľka č. 14. Štruktúra žiakov stredných škôl v slovenskej časti Regiónu okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023	39
Tabuľka č. 15. Počet obyvateľov na jednu ambulanciu a jednu lekárňu v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier	43
Tabuľka č. 16. Počet nemocníc v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier	44
Tabuľka č. 17. Celkové hodnotenie sociálnej situácie v okresoch Regiónu okolo Tatier na základe štandardizovaných ukazovateľov.....	47
Tabuľka č. 18. Percento obyvateľov s prístupom k vodovodnej a kanalizačnej sieti, ako aj spotreba vody v domácnostiach a množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier	54
Tabuľka č. 19. Celkové hodnotenie environmentálnej situácie v okresoch Regiónu okolo Tatier na základe štandardizovaných ukazovateľov.....	56
Tabuľka č. 20. Najdôležitejšie turistické atrakcie Regiónu okolo Tatier	58
Tabuľka č. 21. Počet lôžok v roku 2024, zmena počtu lôžok v ubytovacích zariadeniach pre turistov v rokoch 2018 – 2024 a počtu lôžok na 1 000 obyvateľov a miera obsadenosti lôžok v roku 2023 v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier	68
Tabuľka č. 22. Celkové hodnotenie situácie v odvetví cestovného ruchu v okresoch Regiónu okolo Tatier na základe štandardizovaných ukazovateľov.....	72
Tabuľka č. 23. Zhrnutie čiastkových hodnotení jednotlivých oblastí diagnózy okresov, ktoré tvoria Región okolo Tatier	79

Tabuľka č. 24. Príležitosti a hrozby pre Región okolo Tatier v právnej oblasti	85
Tabuľka č. 25. Príležitosti a hrozby pre Región okolo Tatier v ekonomickej oblasti	85
Tabuľka č. 26. Príležitosti a hrozby pre Región okolo Tatier v sociálnej oblasti	86
Tabuľka č. 27. Príležitosti a hrozby pre Región okolo Tatier v technologickej a technickej oblasti	87
Tabuľka č. 28. Porovnanie Regiónu okolo Tatier a celkov: Malopoľské vojvodstvo, Prešovský kraj a Žilinský kraj – demografická a hospodárska situácia	89
Tabuľka č. 29. Porovnanie Regiónu okolo Tatier a celkov: Malopoľské vojvodstvo, Prešovský kraj a Žilinský kraj – sociálna a environmentálna situácia	90
Tabuľka č. 30. Porovnanie Regiónu okolo Tatier a celkov: Malopoľské vojvodstvo, Prešovský kraj a Žilinský kraj – situácia v cestovnom ruchu.....	90
Tabuľka č. 31. Porovnanie EZÚS Tatry s referenčnými regiónmi GECT GO / EZTS GO a EZÚS Tirol – Südtirol – Trentino.....	93
Diagram č. 1. Počet obyvateľov regiónu okolo Tatier [mil. osôb].	8
Diagram č. 2. Štruktúra obyvateľstva Regiónu okolo Tatier podľa pohlavia v roku 2023 [%].	10
Diagram č. 3. Štruktúra obyvateľstva Regiónu okolo Tatier podľa veku v rokoch 2013 a 2023 [%].....	11
Diagram č. 4. Index závislosti Regiónu okolo Tatier v rokoch 2013 a 2023 [%]	12
Diagram č. 5. Priradený prírastok na 1 000 obyvateľov Regiónu okolo Tatier v rokoch 2013 – 2023 [%].....	14
Diagram č. 6. Migračné saldo na 1 000 obyvateľov regiónu okolo Tatier v rokoch 2013 – 2023 [%].....	14
Diagram č. 7. Počet ekonomických subjektov v Regióne okolo Tatier [ks].....	19
Diagram č. 8. Počet podnikov na 1 000 obyvateľov v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023 [ks].....	20
Diagram č. 9. Počet evidovaných nezamestnaných v Regióne okolo Tatier [os.].....	24
Diagram č. 10. Podiel registrovaných nezamestnaných na počte obyvateľov v produktívnom veku v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018, 2020 a 2023 [%].....	25
Diagram č. 11. Štruktúra evidovaných nezamestnaných v Regióne okolo Tatier podľa pohlavia v rokoch 2018 a 2023 [%].....	25
Diagram č. 12. Štruktúra nezamestnaných evidovaných v regióne okolo Tatier podľa veku v roku 2018 a 2023 [%].....	26
Diagram č. 13. Počet materských škôl v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2023 [ks].	34
Diagram č. 14. Počet detí navštevujúcich materské školy v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2023 [os.].....	34
Diagram č. 15. Podiel detí vo veku 3 – 6 rokov, ktoré navštevujú predškolské zariadenia v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2023 [%].....	35
Diagram č. 16. Počet základných škôl v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2023 [ks].....	37
Diagram č. 17. Počet žiakov základných škôl v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2023 [os.].....	37
Diagram č. 18. Počet ambulancií a lekární v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 až 2023 [ks].	41
Diagram č. 19. Počet obyvateľov na jednu ambulanciu a lekáreň v regióne okolo Tatier v roku 2023 [os.]	43
Diagram č. 20. Podiel obyvateľov s prístupom k vodovodnej a kanalizačnej sieti v regióne okolo Tatier v roku 2023 [%]	52
Diagram č. 21. Spotreba vody v domácnostiach na osobu v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023 [m ³].	53
Diagram č. 22. Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa v regióne okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023 [kg].....	53
Diagram č. 23. Počet turistických ubytovacích zariadení v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2024 [ks].....	66
Diagram č. 24. Počet lôžok v turistických ubytovacích zariadeniach v regióne okolo Tatier v rokoch 2018 – 2024 [ks]	66
Diagram č. 25. Počet lôžok v turistických ubytovacích zariadeniach na 1 000 obyvateľov v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023 [ks]	67

<i>Diagram č. 26. Miera využitia ubytovacej infraštruktúry v turistických ubytovacích zariadeniach v Regióne okolo Tatier v rokoch 2018 a 2023 [%].....</i>	<i>68</i>
<i>Obr. č. 1 Počet obyvateľov okresov, ktoré tvoria Región okolo Tatier v roku 2023.....</i>	<i>9</i>
<i>Obr. č. 2 Všeobecný index demografickej situácie</i>	<i>18</i>
<i>Obr. č. 3 Počet podnikov na 1 000 obyvateľov v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier, v roku 2023</i>	<i>21</i>
<i>Obr. č. 4 Index všeobecnej hospodárskej situácie</i>	<i>33</i>
<i>Obr. č. 5 Kúpele v Regióne okolo Tatier</i>	<i>45</i>
<i>Obr. č. 6 Všeobecný index sociálnej situácie</i>	<i>48</i>
<i>Obr. č. 7 Národné parky v Regióne okolo Tatier.....</i>	<i>51</i>
<i>Obr. č. 8 Celkový index environmentálnej situácie</i>	<i>57</i>
<i>Obr. č. 9 Počet lôžok na 1 000 obyvateľov v okresoch, ktoré tvoria Región okolo Tatier, v roku 2023</i>	<i>69</i>
<i>Obr. č. 10 Všeobecný ukazovateľ turistickej situácie.....</i>	<i>73</i>
<i>Obr. č. 11. Doprava a komunikácia v Regióne okolo Tatier</i>	<i>75</i>
<i>Obr. č. 12 Zhrnutie čiastkových hodnotení jednotlivých oblastí diagnózy.....</i>	<i>81</i>
<i>Obr. č. 13 Funkčná oblasť.....</i>	<i>83</i>